

DE

časopis slovenskih delavcev

št.

53

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

KRAJA!

»S tem, ko je oblast prepovedala stavke, je storila pogrom na demokracijo. Dokazala je svojo nemoč, v strahu pred sindikati je poteptala načela pravne države, ki bi jih morala sama prva braniti.

● Naši zaupniki so hudo ogroženi, mnogi smo tudi kaznovani! Če se ti že ne zgodi kaj hujšega, si kaznovan pri napredovanju.

● Afere, zlorabe, goljufige, kraje... Te in podobne nečednosti zaposleni v ministrstvih vidimo prvi. Vse to je dobesedno kraja iz ust otrok sto tisoč nezaposlenih delavcev. Tega sindikati ne smemo več gledati!

Tako je na skupščini SDDO razpravljala Vanja Forjanič Rankel.

O skupščinah in kongresih štirih sindikatov poročamo na straneh 3 in 4.

Ljubljana, 30. novembra 1994, št. 53, letnik 53, cena 180 SIT

Ambicije kongresa

Dušan Semolič v uvodniku na 2. strani

Ljubljana, 3. 12. 1994

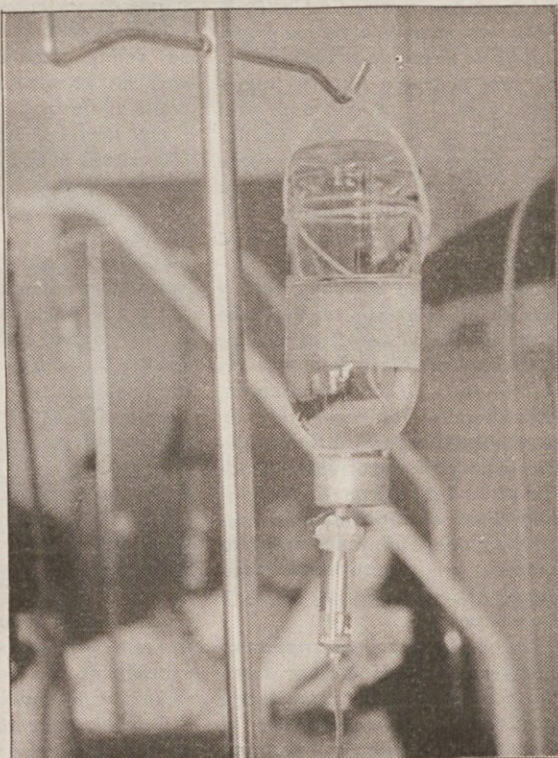
2. KONGRES

ZDRUŽENI IN DOSLEDNI V BOJU ZA DELAVSKE PRAVICE!

ZDRAVJE PO MERI ŽEPOV

Manjši obseg pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in večje premije. Vekoslava Krašovec, predstavnica ZSSS, je ogorčena nad glasovanjem 25 predstavnikov zavarovancev na skupščini ZZZS in jih v odprtem pismu sprašuje, v imenu koga so glasovali. (stran 18)

CERKEV NIMA NOBENE PRAVICE DO GOZDOV

Zmago Jelinčič in Polonca Dobrajc, poslanca SNS, sta vložila v parlamentarno obravnavo predlog zakona o začasnem delnem zadržanju vračanja premoženja cerkvam oziroma verskim skupnostim. Jelinčič to potezo utemeljuje s trditvijo, da Cerkev nima nobene pravice do gozdov, za katere je že enkrat dobila plačilo od nekdanje avstrijske države. Več o tem v Ravbarkomandi na strani 19.

METKA SME V ŠTAJERSKO PIVOVARNO

Metki Roksandič, predsednici podravskega sindikata, je direktor Štajerske pivovarne JANKO LIPOVEC prepovedal vstop vanjo. Inšpektorica za delo Helena Klinar je potem vodstvu pivovarne z odločbo naložila, da mora sindikat zagotoviti prost vstop! Več v Sindikalnem zaupniku.

Alberta Vodovnika, predsednika SKEI, je ob obisku sindikata v Litostroju ovirala varnostna služba. O razpletu bomo še poročali.

DE, sreda 14⁰⁰

Podpis socialnega sporazuma za prihodnje leto je odvisen zlasti od ravnanja vlade, ki naj bi odložila sprejemanje proračunskega memoranduma. Če bi bil ta že sprejet, bi bila debata o socialnem sporazumu povsem odveč.

Socialni sporazum se nanaša tudi na zaposlovanje, socialno varnost in cene, vendar bodo najtrši oreh plače. Sindikati enotno predlagajo povišanje izhodiščne enke na 43.500 tolarjev in odpravo možnosti zniževanja plač. Na gospodarski zbornici pa menijo, da je to veliko preveč, saj slovensko gospodarstvo že 15 let odmerja premalo denarja za svoj razvoj. Tako kot Svobodni sindikati pa tudi na gospodarski zbornici

razmišljajo o zamenjavi izhodiščnih plač z dejanskimi izplačili. Dagmar Šuster je na današnji konferenci dejal, da ni tehničnih ovir za takšen prehod. Zdi se, da možnosti za podpis novega socialnega sporazuma obstajajo zlasti zato, ker sindikati ne morejo pristati na podaljšanje sedanje ureditve.

Večkrat smo poročali o poizkusih posloводства Litostroja za izničenje dela SKEI v tem koncernu. Danes pa je bil na pobudo nadzornega sveta pomirjevalni pogovor, na katerem so sodelovali tudi predstavniki posloводства in SKEI. Kot nam je povedal Marjan Pirc, so se dogovorili za umik medsebojnih obtožb in za normaliziranje medsebojnega sodelovanja. SKEI bo z vsebino dogovora seznanil svoje članstvo.

F. K.

Piše: Dušan Semolič

Ambicije kongresa

»Združeni in dosledni v boju za delavske pravice« je geslo, ki naj simbolizira pričakovane delegatov 2. kongresa Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ko se bomo zbrali to soboto v Ljubljani.

Ambicije kongresa niso majhne: sprejeti novi statut in novi program, opraviti volitve – vse v času, ki je vse prej kot prijazen do tistega dela našega članstva, ki bodisi dela, gara, pa prejema plače, da se komajda preživi; ali pa tistega članstva, ki preprosto nima dela, ki je že mesece ali leta brezposelno, pa jim tudi v prihodnosti slabo kaže.

Svobodni sindikati Slovenije smo na pomembni prelomnici. Kongres je priložnost, da se dogovorimo, kako se še učinkoviteje spoprijeti za varstvo delavskih interesov, kako vplivati na razmere v podjetjih, ustanovah in državi, da se življenje ne bi vedno lomilo prav na plečih delavstva. Prepričan sem, da delegati te priložnosti ne bomo zamudili.

Na področju, kjer se križajo interesi delavstva z intresi drugih skupin oziroma organizacij, šteje le moč tistih, ki te interese uveljavljajo. Močnejši si, prodornejši si – tem bolj si uspešen v uveljavljanju svojih interesov. Svobodni sindikati Slovenije lahko postanemo, moramo postati še močnejši.

Dogovoriti se moramo za cilje, tiste delavske, ki ne bodo dosegljivi v raju, ampak morda že naslednji mesec ali drugo leto. Cilje, za katere bo vredno združiti vse sile, ki jih resnici na ljubo v naših sindikatih ni malo – in cilje doseči. Zlepa ali zgrda. Gre za cilje, za katere bo vredno delati v sindikatih in jim tudi zaupati.

Kongres sam po sebi ne bo prinesel in tudi ne more prinesiti boljšega življenja zaposlenim in brezposelnim delavcem, lahko pa pomeni pomembno spodbudo, da bomo v sindikatih postali močnejši in uspešnejši od sindikalnega zaupnika do predsednika. To pa ni le moja želja, to je zahteva našega članstva in temu je kongres v prvi vrsti namenjen.

Občine v zmrzovalniku?

Zadovoljstvo nezadovoljnih, DE št. 52, 24. 11. 1994
Spoštovani gosod Jože Vuk!

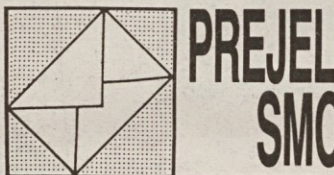
Zelo pronicljivo ste ugotovili, da so začele stranke zaradi nezadovoljstva ljudi, ki so jih ob sprejemanju zakona o občinah prepepljale žejne čez vodo, kritizirati zakon, ki so ga podprli poslanci teh istih strank. Ne oglašam se zaradi tega, da bi še enkrat ponovil, da je samo poslanska skupina Združene liste glasovala proti zakonu, zoper katerega je vložil svoj veto državni svet in zaradi katerega sem odstopil kot predsednik komisije za lokalno samoupravo. Oglašam se zato, ker me skrbi, kaj

in kako je mogoče popraviti, v katerih primerih in na kakšen način je mogoče neustavne in nedemokratske odločitve državnega zbora spremeniti tako, da bodo skladne z voljo ljudi. Zato sva s kolegico Bređa Pečan vložila zakon, po katerem bi bilo združevanje in delitev občin mogoče. Če se lahko odloči večina volilcev, ki bodo prišli na referendum in ne večina vseh prebivalcev. Tako zahtevna večina, kot jo sedaj terjata zakon, ni predpisana za noben drug referendum, celo za referendum o ustavnih spremembah ne. Očitno gre torej za težnjo, da bi zacementirali tisto, kar je bilo z zakonom o občinah ljudem vsiljeno proti njihovi volji. Stranke in poslanci, ki so naknadno ugotovili, da je zakon v mnogočem nesprejemljiv, lahko zato s podporo najimemu predlogu prispevajo k temu, da bodo največje krivice pri oblikovanju novih občin v doglednem času in po demokratičnem postopku popravljene.

Predlog najinega zakona je dobil v prvi obravnavi večinsko podporo. To je že nekaj. Toda z večino dveh glasov je bil na predlog poslanske skupine SKD in njenega poslanca Čermeliča izglasovan tudi sklep, ki skuša dati novo mrežo občin v zmrzovalnik. Z drugo obravnavo zakona naj bi namreč čakali do sprejema zakona o financiranju občin, razmejitve pristojnosti med občinami in državo in do izvedbe lokalnih volitev. Bojim se, da kar precej strank in poslancev, ki izražajo nezadovoljstvo z zakonom o občinah samo taktično, pred lokalnimi volitvami. Ko pa bodo volitve mimo, se bodo spet poživljali na voljo ljudi in na njihove zahteve po spremembah občinskih meja. Ali pa bodo na vse načine zavlačevali s spremembami, da bi ljudje postali apatični in bi se sprijaznili z vsiljenimi rešitvami. Zato je prav, da Vi, spoštovani gospod Vuk in drugi volilci se na prejšnjem pozorno spremljate, ali in

v kakšni meri so usklajena stališča strank in glasovanje njihovih poslancev v državnem zboru. Da se ne bo moglo nekaznovano dogajati, da na primer SDSS v javnosti na ves glas zagovarja socialne pravice, medtem ko so se njeni poslanci v parlamentu, potem, ko so že izstopili iz vladne koalicije, zavzemali za omejevanje socialnih pravic (Ivo Hvalica je na primer v imenu poslanske skupine SDSS ob razpravi o proračunu za leto 1994 (5. maja 1994) rekel dobesedno naslednje: »Socialdemokrati smo pri koncipiranju tega proračuna bili v poziciji, zdaj pa se nahajamo v opoziciji in marsikdo se sprašuje, kako se bomo do proračuna obnašali. Tako kot prej – premočrtno. Podprli bomo resor za obrambo, podprli bomo resor za promet in zveze. Kritični bomo pa do socialnih transferov, ki po našem trdnem prepričanju pomeni kupujejo socialni mir...«)

Ciril Ribičič, poslanec ZLSD

Sindikati za varnost delavcev

V najbolj razvitih zahodnih državah smo že nekaj deset let pričaznim protestom za večjo varnost. Organizirajo jih sindikati, politične stranke, organizacije civilne družbe in drugi. Navzoči se zberejo na shodu ali pa ga podaljšajo v sprevod po mestnih ulicah. Z besedami in napisi opozarjajo oblast, da niso zadovoljni z varnostjo v državi ali na njenem ožjem območju. Izvedenci štejejo, da so tudi takšni dogodki pospešili ukrepe oblasti za spopad z najbolj nevarnimi oblikami ogrožanja varnosti državljanov in njihove lastnine, od uličnega nasilja preko mafije do političnega terorizma. Tam so zelo izpostavljeni uličnemu nasilju nekateri poklici, od taksistov do voznikov mestnih avtobusov in osebja podzemeljske železnice. Sindikati so zelo dejavni v zahtevah po večji zaščiti članov na delovnih mestih.

V Sloveniji doslej ni bilo te vrste protestov ali nastopov sindikatov za varnostne pravice zaposlenih. Nekatera znamenja pa me napeljujejo na misel, da se tudi pri nas na tem področju bližajo razvitemu svetu. V pravo oporo taki domnevi mi je bilo tako imenovano protikorupcijsko zborovanje drugo soboto v aprilu letos na Kongresnem trgu v naši prestolnici. Po oblastnih ocenah je šlo za spolitizirano demonstracijo opozicije, ki ni bila potrebna, saj pri nas še ni zahodnih razmer take vrste, vlada pa sproti ukrepa za preprečevanje takih dejavnosti, ki so moralno zelo zavržene. Seveda, taka ocena je bila razumljiva, saj je za oblast vsak protest proti njenim ukrepom nepotreben, škodljiv ali še kaj hujšega. Podobno je bilo slišati v enostrankarski ureditvi pri nas. Tudi javnost ni bila enotna pri ocenjevanju tega shoda, ki je res dišal po (zlo)rabi dnevne politike.

Drugi povod za prej napisano napoved so mi dali sindikati sami. Na plan je stopila organizacija voznikov mestnih avtobusov, ki prevažajo potnike v Ljubljani. Sindikat je v terek, 22. novembra letos sklical tiskovno konferenco, kjer so spregovorili o ogroženi osebni varnosti voznikov »zelenec«. Zahtevali so večjo zaščito, od tiste, ki jo morajo nuditi policisti, do potrebnih sprememb v načinu pobiranja vozne. Spomnili so se na preteklost, ko so miličniki svoje intervencijske skupine usmerjali tudi na trolejbuske oziroma avtobuse, da so stopili na prste huliganom. To bi bilo možno tudi danes, saj imajo skoraj vsi »zelenci« UKV radijske postaje za notranjo povezavo osebja ljubljanskega potniškega prometa. Lahko je priklicati policijo, če le more ali hoče priti na kraj, kjer je nered v mestnih avtobusih. Na koncu so šli še dlje in zagrozili

s stavko, če se njihova varnost ne bo izboljšala: opustili bodo nočne vožnje na najbolj nevarnih smereh. Če bi do tega res prišlo, bi bila to prva stavka pri nas, ki bi bila usmerjena v zahtevo za večjo varnost. Bila bi tudi vsajstveni protest do policije v našem glavnem mestu. Zato ni čudno, če je sindikat dobil obljubo po večjem policijskem nadzoru v avtobusih. Ljubljana, ki bo postala kmalu enotna občina, bo morala najti rešitve za tovrstne zahteve voznikov v ljubljanskem potniškem prometu. Tedaj bo lahko sindikalna organizacija v LPP ocenila, koliko je prispevala tudi k večji varnosti članov med opravljanjem njihove službe.

Pavle Čelik

SINDIKAT DRŽAVNIH IN DRUŽBENIH ORGANOV SLOVENIJE

Odprto pismo vladi

Vlado Republike Slovenije pozivamo k tvornejšemu in koreknejšemu sodelovanju pri urejanju razmerij z delavci, zaposlenimi v državnih in družbenih organih. Predstavniki reprezentativnih sindikatov delavcev državnih in družbenih organov Slovenije pričakujemo, da nas vlada obravnava kot enakovredne partnerje v pogajanjih in nam ne vsiljuje podrejenega položaja. Prav tako še vedno vztrajamo, naj nas sprejme na razgovor predsednik vlade dr. Janez Drnovšek.

Opozoriti želimo na nespremenljivo stanje uveljavljenih sistemov plač, saj imamo uzakonjene tri različne sisteme plač, razponi pa se gibljejo celo do 1:15 v korist funkcionarjev; hkrati s tem pa je uveden sistem stimulacij, ki je za delavce 2% mase, za funkcionarje pa 40% in več na osnovno plačo. Pri uveljavljanju pravilnika o napredovanju vlada ni postopala korektno niti ni spoštovala rokov, ki si jih je sama predpisala, izplačilo poročuna za nazaj ne vzdržiti strokovne presoje, odpira pa se tudi vprašanje izplačila obresti na ta zamujena izplačila.

Delavci tudi ne pristajajo več na zamik izplačila plač, kot si je vlada sama to dovolila v letu 1993 in s tem ogrozila tisoče družinskih proračunov ter okrnila bližajoče se božične in novoletne praznike.

Delavci državnih in družbenih organov Slovenije pričakujejo, da se 1. 1. 1995 izenačita izhodiščni plači za gospodarstvo in negospodarstvo, oziroma najkasneje v 3 mesecih po tem datumu.

Od vlade tudi pričakujejo, da bo ravnala kot dober gospodar v primeru zamudnih obresti za premalo izplačane plače v letu 1992 in 1993 in svoj dolg poravnala TAKOJ, saj s tem, da je prisilila več tisoč delavcev v individualne tožbe samo povečuje stroške in obremenjuje že tako preobremenjena sodišča. Nenazadnje, gre za denar slovenskih davkoplačevalcev, ki v večini živijo na robu preživetja in nimajo več posluha za nove in nove afere z ugodnimi krediti, nakupi avtomobilov, potovanja, adaptacijami, kadrovskimi kuhinjami itd.

Vsi ti ljudje so volivci in prav gotovo se bodo vprašali, kdo jim je doslej rezal tako tanko rezino kruha in kako debela je bila njegova pogača.

Skupščina Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije

3. skupščina SVIZ

17. in 18. novembra 1994 je v Mariboru potekala skupščina SVIZ. O delu skupščine želimo seznaniti vse naše člane (32.000) in ostalo javnost. Ob vseh formalnostih, ki potekajo na skupščinah, smo bili v razpravah kritični do dela našega sindikata in do odnosa šolskega ministrstva.

Predstaviti želimo nekaj zelo konkretnih stvari.

1. V pogajanjih z vlado smo bili preveč popustljivi. Še danes nismo dosegli izhodiščne plače 30.600, čeprav smo jo zahtevali že v mesecu juniju 1993. leta, to je v času stavke.

2. Na javni seji sindikatov negospodarstva, ki je bila v Cankarjevem domu 24. januarja 1994, smo se nekako pogodili z vlado o postopnem uveljavljanju enotne izhodiščne plače za vse zaposlene. Leto se bliža h koncu, razlika v izhodiščni plači med gospodarstvom in negospodarstvom se ni nič zmanjšala. Prav sedaj potekajo pogajanja o približevanju, ki bi se realizirala s 1. 1. 1995. Naša zahteva in ponudba vlade o višini izhodiščne plače se močno razlikujeta. Ali bomo zopet popustili?

3. Še vedno nas moti objavljanje podatkov o višini plač v negospodarstvu. Nikoli se ne pove, da je šolstvo v tem našem negospodarstvu prav na repu. Kljub formalno enaki izhodiščni plači, so uspele vse ostale dejavnosti vnesti v svoje branžne kolektivne pogodbe kar precej različnih dodatkov. Nam pa je ministrstvo prisodilo le majhen dodatek za pravo mature. V mnogih dejavnostih so si priborili dodatke za delo z ljudmi. Sprašujemo se, ali otroci niso ljudje, ali starši na govornih urah in roditeljskih sestankih niso ljudje. Le kje je še moč najti povklic, kjer je zaposlen ves čas svojega dela v stiku s 25–30 ljudmi, menimo, da ga ni.

4. Tudi pri napredovanju na delovnem mestu smo pedagoški delavci na slabšem kot vsi drugi zaposleni v negospodarstvu. Pedagoški delavec lahko napreduje po štirih letih službe. Za ponovno pridobitev istega naziva se mora čez deset let zopet dokazovati z mnogo različnih potrdil. Za višji naziv se res lahko poteguje tudi že

po petih letih, vendar zelo težko. Če v prehodnem obdobju je lahko pedagoški delavec avtomatsko napredoval le, če je imel petindvajset let delovne dobe, in to samo v naziv mentor. Vsi drugi in za vse druge nazive pa smo se morali že takoj na začetku dokazovati in iskati potrdila za dvajset ali več let nazaj.

Drugi delavci negospodarstva lahko prvič napredujejo že po treh letih službe, praviloma se napreduje vsaka tri leta. V prehodnem obdobju se napreduje le na osnovi delovne dobe in mnenja direktorja (ravnatelja). Število razredov napredovanja ni omejeno. Tako dvojna merila za napredovanje so prinesla v šolstvu prave absurde. Npr.: računovodja s srednjo izobrazbo je napredoval pet plačilnih razredov in je sedaj njegov koeficient višji kot pa učiteljev, ki imajo višjo izobrazbo in ni zbral točk za mentorja. Ta isti učitelj bi lahko brez dokazil napredoval tudi za pet plačilnih razredov in bi dosegel koeficient 3,40, sedaj ga ima le 2,75, če pa je mentor, pa le 3,25. Poleg tega pa računovodja ostane v tem plačilnem razredu, učitelj pa se lahko vrne na osnovo. Le kje se je zgledovalo šolsko ministrstvo, da izgubiš nekaj, kar si že pridobil?

Pedagoški delavci zahtevamo izenačenje vseh pri napredovanju. 5. V osnovnih šolah se pojavlja še neka nelogičnost, ki se je vsi učitelji niti ne zavedajo. V OŠ poučujejo učitelji s tremi različnimi izobrazbami. Čeprav so vse ustrezne, so učitelji z višjo izobrazbo manj vredni. Npr.: na nižji stopnji OŠ poučujejo tri učiteljice:

- prva ima petindvajset let delovne dobe in učiteljske (koef. 2,95)
- druga ima nekaj manj kot petindvajset let del. dobe, sošolka prve na učiteljsko, na PA si je pridobila višjo izobrazbo (koef. 2,75)
- tretja ima eno leto delovne dobe in visoko izobrazbo (koef. 3,25).

Prva je lahko avtomatsko napredovala v naziv mentor, druga z dokazili. Druga je bila tudi mentorica tretji do strokovnega izpita. Ta nesmisel ni trenutno stanje, to bo trajalo še polnih osem let. Učitelji z višjo izobrazbo, ki smo danes steber OŠ (80%), ne dovolimo, da nas še kar naprej ponižujejo.

Ministrstvo za šolstvo in druge odgovorne pa pozivamo, naj še enkrat preučijo ta nesmisel.

Občinski odbor SVIZ Slovenska Bistrica

časopis slovenskih delavcev

Nanj se resda lahko naročite tudi pisno, toda zakaj bi se trudili: pokličite (061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

časopis slovenskih delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

časopis slovenskih delavcev

Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 279 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, tel. 313 942, 132 61 92, faks 311 956 • Odgovorni urednik: Ciril Bajer, tel. 131 61 63, 313 942 • Časopis urejajo: Marija Frančeskin (Življenska razpota), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kržižnik (Sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (Sindikati), Boris Rugelj (Na trznem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Igor Žitnik (Kultura, šolstvo), Bora Zlobec (lektorica), Brane Bombač (oblikovalec), Sašo Bernardi (fotograf) in Jožica Anžel (tajnica), tel. 313 942, 131 61 63 • Naročnina: 321 255 • Založba in marketing: 321 255 • Posamezna številka stane 180 SIT • Žiro račun: 50101-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Jernej Jeršan, Edo Kavčič, Alojz Omejc, Dušan Semolič, Ciril Urek, Mira Videčnik.

Svobodni Sindikati Slovenije

3. SKUPŠČINA SINDIKATA DRŽAVNIH IN DRUŽBENIH ORGANOV SLOVENIJE

KER MI NISMO LE ŠTEVILKE

V Ljubljani je bila v četrtek, 24. novembra letos, tretja in zadnja skupščina Sindikata državnih in družbenih organov Slovenije. Zadnja zato, ker bo odslej najvišji organ tega sindikata kongres. Delo 58 delegatov sta uvedla Jerica Mrzel s svojimi songi po Kajuhu in Marko Simčič z Zdravljico. V imenu ZSSS jih je pozdravil član predsedstva Gregor Miklič:

»Zapisana pot uveljavljanja sindikalnih zahtev je demokratična pot. Za javne uslužbenke celo mednarodne konvencije pristajajo na manj pravic, kot to velja za zaposlene v gospodarstvu. Za vas je torej pomen pravega socialnega partnerstva še toliko večji. V razvitih državah je socialno partnerstvo že normalen in nepogrešljiv del demokracije. Funkcioniranje države brez sodelovanja socialnih partnerjev si ne znajo več predstavljati.«

Gregor Miklič je še poudaril nujnost novega plačnega sistema, transparentnega, poenotnega in seveda takšnega, v katerem bo najnižja plača zagotavljala dostojno življenje. Omenil je še potrebo po tesnejši zvezi sindikata in ZSSS in dal prednost tihi diplomaciji pred protesti in stavkami.

Kot gost se je oglašil še Štefan Tkalec, glavni tajnik SVIZ: »Ministrstva sindikalnim zahtevam niso pripravljena popuščati. Tudi pri plačah ne, čeprav so nesmiselne. Ozka skupina višjih ob napredovanju odnese domov po nekaj sto tisočakov, večina, recimo ji nosilna, pa životari.«

Zato moramo biti enotni. Razdrobljeni prosti oblasti in delodajalcem nimamo niti najmanjše možnosti uspeha!«

Sledilo je poročilo o dosedanjem delu. V njem je sekretar sindikata Drago Ščernjavič najprej okrcal odnos vlade, ministrov in šefov državnih organov, ki ga izpričuje in dokazuje že neudeležba

njihovih vabljenih predstavnikov. Potem je spregovoril o delu sindikata, ki povezuje že 10.000 članov:

»V teh letih smo od svojih partnerjev doživljali predvsem izmikanja, odlašanja, ignoranco, lažne obljube in izgovore, češ, ni še pravi čas, pomembnejši so drugi, višji interesi... Prav farsično je, da so se z našimi argumenti in razčlembami sicer strinjali, toda temu soglasju je večkrat sledil molk.«

Izvolili so delegate za 2. kongres ZSSS:

Josip Bajc iz Postojne, Milko Ledinek iz Maribora, Dušan Dolinar in Drago Ščernjavič iz Ljubljane.

Novi republiški odbor SDDO:

Josip Bajc (predsednik), Drago Ščernjavič (sekretar), Marjan Čander (KPD in zapor), Darko Lamprecht (RUJP), Majda Mihovec (pravosodje), Lazo Radženič (občinska uprava), Andrej Kožuh (republiška uprava), Rudi Ziernicki (šport), Vojko Škapin (cariniki), Stane Konda (TO), Dušan Milič (Ljubljana), Milko Ledinek (Maribor), Viljem Medved (društva).

Dosegli smo celo, da nam je dalo prav ustavno sodišče, pa smo se kljub njegovi odločbi v našo korist morali še naprej boriti z vlado. Popustila je šele pet minut pred stavko carinikov, davčne uprave, KPD in zaporov, 18 sindikalnih organizacij iz občin.

To je poudarila pomen enotnosti in učinkovitosti sindikalnega članstva. Naše se recimo ni izreklo za podporo, ko je za večjo izhodiščno plačo stavkal SVIZ.

Šokantno je, da je položaj sindikata menda najtežji prav v nekaterih republiških državnih organih, torej na ravni države, ki bi morala biti prvi garant pravnega reda!«

Še nekaj poudarkov iz poročila: Ob vseh spremembah, prelomnicah, novi politiki, gospodarski in socialni ureditvi samostojne države se je tudi sindikat postopoma spreminjal in dograjeval. Njegove organizacije so postajale aktiven

Skupna ocena skupščine: Naš sindikat je postoril velikansko delo. Naloga, ki so se pred nami, pa bomo izpolnili le enotni in odločni!

Čeprav smo prej izčrpali resnično vse možnosti za pogajanja, volje za druge metode sindikalnega boja ni bilo. To je ob vseh poskusih razbijanja našega sindikata, ob razkazovanju moči delodajalcev, strahovanju in šikaniranju članov in podobnih nečednih igrar po svoje logično. Toda prav ta očiten strah pred sindikalno organiziranostjo nam dokazuje, da smo na pravi poti.

partner in pogajalec.

Toda žal ne v tej meri, da bi lani uspel prepričati sprejem štirih zakonov, s katerimi je državni zbor praktično onemogočil stavke članov tega sindikata (Vinka Kastelica je kasneje v razpravi še posebej razhudilo dejstvo, da sta za te nedemokratične zakone glasovali obe stranki, ki se ponašata z vzdevkom »socialnih demokratov«).

Poročilo se je dotaknilo še drugih zakonov, predpisov o plačah, kolektivnega dogovarjanja, posamičnih in kolektivnih pravic delavcev. Obravnavali so gibanje članstva, obveščanje, izobraževanje in pravno pomoč.

Na osnovi dejstev, zajetih v poročilu, ter razčlemb, ki so jih delegati dopolnjevali v razpravi, so na skupščini sprejeli programske smernice, ki bodo sindikat državnih in družbenih organov vodile od letos do leta 1998.

Predvsem bo to še naprej samostojna, demokratična in nestrankarska organizacija, v katero se bodo člani vključevali prostovoljno in na demokratičen način.

dročja, torej zakonodaje in izvedbenih predpisov. Vse bo kajpak vodilo v stabilnejši ekonomski, gnotni in socialni položaj članov. Tu ne bo šlo brez prispevka k plačnemu sistemu za javne uslužbenke, socialni pomoči in pravnemu varstvu. Za člane, ki bodo socialno ogroženi, bo SDDO razvijal in ponujal solidarnostno pomoč iz sredstev članarine na vseh ravneh organiziranosti. Tudi prizadevanja za pravno kolektivno pogodbo sodi med stalne naloge in nič manj skrbi ne bodo posvečali njenemu uresničevanju.

Obveščanje članstva, stalno izobraževanje ter usposabljanje za te zahtevne naloge pa tako ali tako

Predsednik SDDO Josip Bajc.

Sekretar SDDO Drago Ščernjavič.

Moč organizacije bodo utrjevali na več načinov, seveda s povečevanjem števila članov pa tudi s krepitvijo pripadnosti, usposabljanjem, ureditvijo položaja sindikalnih zaupnikov, enotnim nastopom in z uporabo vseh oblik in sredstev sindikalnega boja. Skušali se bodo včlaniti v mednarodno zvezo in združenje sindikatov javnih uslužbencev.

Med temeljne cilje in naloge so uvrstili urejanje sitemskega po-

sodi med »klasične« sindikalne funkcije. Med njimi omenimo le še razvijanje mednarodnega sodelovanja, negovanje oddiha, rekreacije in kulturnih aktivnosti članstva.

Po razpravi so razrešili člane republiškega odbora, nadzornega odbora, predsednika in sekretarja ROS. Sprejeli so nov statut, izvolili delegate za 2. kongres ZSSS in novo vodstvo republiškega odbora. *Ciril Brajer*

2. SKUPŠČINA SINDIKATA KMETIJSTVA IN ŽIVILSKJE INDUSTRIJE SLOVENIJE

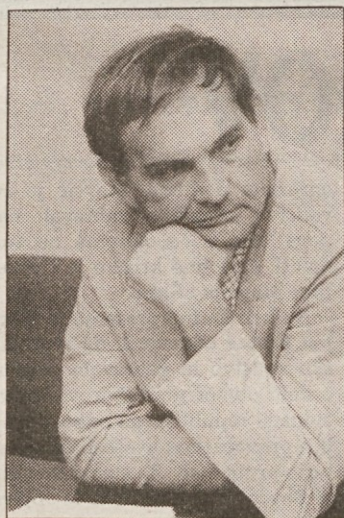
SVET BOGATIH (IN GLUHIH) IN SVET REVNIH (IN LAČNIH)

Na 2. skupščini Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije, ki je bila v Ljubljani v dvorani Ljubljanskih mlekar, so delegati poudarili, da si od vsega še najbolj želijo pravno državo. Če bi jo imeli, so dejali, slovenski delavec ne bi bil v tako nezavidljivem položaju. Na račun nekakšnega popravilja skoraj pol stoletja starih krivic ostajajo ljudje brez dela. Nagrada za dolgoletno garanje je v prenekateri družini boj za preživetje in miloščina na zavodu za zaposlovanje. V tujski občini, denimo, kjer so ljudem na debelo pobrali obdelovalne površine, je že 26 odstotkov delavcev brez kruha. In prav kmalu jih bo na cesti še 500 do 700 več.

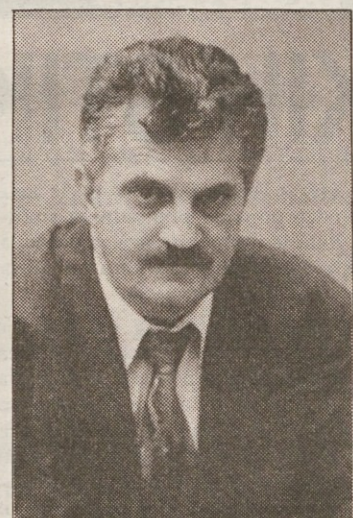
V nekaterih slovenskih občinah pa so ljudje v še bolj nezavidljivem položaju. S tem v zvezi so na omenjeni skupščini izrazili upanje, da jim na popravo sedaj storjenih krivic ne bo treba čakati naslednjih 45 let. Zato si tudi tako zelo želijo pravno državo, v kateri bi delili slabo in dobro z enakimi merili, ne glede na strankarsko barvo. Nasproti slovenskih delavcev pa naj bi država postala socialni partner, ne pa sovražnik, ki si vselej jemlje natančno toliko, in nemalokrat celo več, kot potrebuje.

Ne gre za »tranzicijo«, temveč nesposobnost vodilnih

Srečko Čater, predsednik republiškega odbora Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije, je na skupščini med drugim poudaril, da morajo sindikati postaviti ceno dela. »Povsem nedvoumno je, da so sedanje datjave previsoke. In ker imamo tako zelo drago državo, kot jo pač imamo, živimo kot reveži. Zato moramo storiti vse za podpis socialnega sporazuma, svoje pravice, ki nam jih nihče ne more odrehati, pa si moramo priboriti s sindikalnim delom,« je pribil.

Jovo Labanac

Srečko Čater

Zdenka Cerkovnik se je oglašila, da bi opozorila na nezavidljiv in v prenekaterih primerih celo ponižujoč položaj ženske v družbi, podjetju, vsakdanjem življenju... »Govorim kot mati, kot ena izmed mnogih mnogih slovenskih žensk, ki doživljamo največje izkoriščanje. V podjetjih in tudi drugod imajo nenehno na jeziku besedo kapital, kapital, kako živimo ženske, ki predstavljamo 48 odstotkov vseh zaposlenih, to pa ni nikomur mar. Čeprav smo na tem ali drugem delovnem mestu prav tako uspešne kot moški – ali celo bolj – imamo praviloma manjše plače. Vodilne službe so nam praktično nedostopne. In ko delavka zanosi, ji v premenjnih primerih pokažejo vrata. V nedogled to preprosto ne bo šlo, zato predlagam, da bližnji sindikalni kongres spregovori tudi o ženski in o njenem sedanjem položaju v naši družbi.«

V nadaljevanju skupščine je Dušan Semolič, predsednik Zveze svobodnih sindikatov Slovenije,

zase predstavljajo tisti, ki jim gre zaradi najrazličnejših okoliščin zelo zelo dobro, neprimerno bolj kot povprečnemu Slovencu. To je svet ljudi, ki revežev preprosto ne vidijo, o sindikatu pa nočejo ničesar slišati. In prav s tem svetom je najbolj povezana naša politika, to je kajpak slovenska politika, ki predstavlja nekakšen drugi svet. In imamo še tretji svet, katerega

Srečko Čater ostaja predsednik republiškega odbora Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije, Jovo Labanac pa sekretar.

Podpredsednika republiškega odbora sta postala Anton Dime (Kolinska), Ljubljana in Jože Sapač (Kmetijsko gospodarstvo Rakičan).

Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije zahteva pravno državo, ki bo opravila s sedanji lumparijami in vrnila delu čast in oblast...

spomnil na to, da je bil leta 1991 prav Sindikat kmetijstva in živilske industrije Slovenije najbolj glasen in obenem najbolj prepričljiv, ko je šlo za pravico delavca. »Ne glede na veliko in pomembno opravljeno delo, pa živimo v času različnih svetov,« je dejal. »Svet

predstavnik so naši delavci. To so ljudje, ki na svojih plečih nosijo vso tragiko nakopičenih težav, problemov, nepoštenja in pomankanja posluha za pravico in bolj humano družbo. Nam, sindikatom, gre za obrambo tega tretjega sveta. Za vse tiste, ki so pre-

slabo plačani za trdo delo, in seveda za one, ki bi radi delali, pa te možnosti nimajo. Zato postavljamo v prvo fronto boj za obrambo delovnih mest,« je poudaril Dušan Semolič. »To pomeni, da je treba podjetja postaviti na noge in jih sanirati. Za to dobivajo plače vodilni. S postavljanjem delavcev na cesto ne bomo prišli na zeleno vejo. Rezerve niso v zmanjševanju števila zaposlenih, ampak v boljši organizaciji dela, učinkovitejšem iskarnju trgov, v novih idejah. Za probleme tako imenovane tranzicije, na katero se zgovarjajo ljudje z najbolj mastnimi plačami, se skriva nesposobnost. Čisto nič drugega. Kako bi bilo sicer mogoče, da ostajajo ljudje, ki dobro

ekonomija na tem področju – s katero se pri nas srečujemo tako rekoč na slehernem koraku – postavlja mesnopredelovalno industrijo v neenakopraven položaj. Kajpak mu lahko samo pritrudimo, saj v tej »pravni megli«, ki smo ji priča, počne vsak, kar hoče. In to zelo uspešno izkoriščajo mnogi, ki jim je precej bolj kot do reda do lahkega zaslužka. Kdo »gor plača«, se ve. V prvi vrsti delavci v podjetjih, ki nimajo možnosti, da bi goljufali in državo goljufali za predpisane datjave.

S tem v zvezi je imel Dušan Čater več predlogov. Med drugim je omenil obvezno prepoved »črnih zakolov« – z uresničitvijo tega predloga bi bili rejci in tudi mnogi predelovalci v istem čolnu –, odločno pa se je zavzel tudi za razbremenitev gospodarstva. Tu so še rezerve, je poudaril, na račun katerih bi bile lahko vsaj malce spodobnejše plače.

»Politično kupčkanje z usodo mnogih tisočev delavcev zahteva z naše strani odločno akcijo. Proti državi, ki še zdaleč ni pravna, pa se kljub vsemu ne smemo boriti z nelegalnimi sredstvi, če želimo podporo, tudi podporo mednarodne skupnosti,« je v programskih usmeritvah odbora zapisal Jovo Labanac, sekretar sindikata kmetijstva in živilske industrije. »Pri ocenjevanju prehojene poti in naših prvih protestnih shodov v novi državi ugotavljamo, da konkretnih rezultatov našega dela ne bi bilo brez prispevkov številnih sindikalnih zaupnikov in seveda vsega našega članstva. Prav tam, kjer so problemi najbolj konkretni in obenem najbolj boleči, to je v podjetjih, je zasluga naših sindikalnih zaupnikov največja.«

Iz povzetka številnih razprav na kongresu lahko izluščimo misel, da z opehanjem, razočaranjem in obubožanim delavcem pač ne moremo napredovati in iti v štric z razvito Evropo. Prav tako ne s politiko mizernih mezd. Z njo ne bomo dosegli zelene produktivnosti. Zagotovo ne. Zato tudi ni nikakršnega dvoma, kakšno delo čaka naše sindikate v prihodnje. Zahtevno in zelo odgovorno. *Andrej Ulaga*

delajo, po cele mesece zapored brez plače?«

Politično kupčkanje z delavci terjaja odločno akcijo

V razpravi o zakonodaji, ki določa možnosti upokojevanja, so na skupščini dejali, da bo veljavni zakon treba spremeniti. V korist delavcev in tudi države. Zdaj silimo iztrošene ljudi, da hodijo v službo in da se zaradi iztrošenosti in boleznih predčasno upokojijo, medtem ko armada mladih, ki prekipava od moči in zdravja, nima možnosti zaposlitve. Nemoralno je tudi, da ljudem, ki so trdgarali 35, 40 in več let, država ne prizna polne pokojnine samo zato, ker so po veljavnem zakonu še vedno – »premladi.«

Dušan Čater, predstavnik škofjeloškega Mercatorja (Mesoizdelki) pa je ob tej priložnosti opozoril na ključne probleme naše mesnopredelovalne industrije. Povedal je, da mu »črni zakoli« nikakor ne gredo v račun, saj vsa

2. PROGRAMSKO VOLILNA SKUPŠČINA – KONGRES SINDIKATA DELAVCEV ENERGETIKE SLOVENIJE

ENOTNOST NA PREIZKUŠNJI

Kongres delavcev, ki se povezuje v Sindikat dejavnosti energetike Slovenije (SDE) je potekal pod geslom »Enotni naprej«. Ubranstvo kongresa so kljub temu zmotili opazovalci, iz Rudnika lignita Velenje, ki so najavili razdružitev s tem sindikatom. Državno oblast bo SDE še naprej štel za svojega poglavitnega nasprotnika. Novi predsednik je Franc Dolar, posle generalnega sekretarja pa bo opravljal Ivo Miglič.

Franc Druks, dosedanji predsednik sindikata je v uvodni besedi govoril zlasti o grenkih izkušnjah s kolektivnimi pogodbami. Tega, kar je zapisano, se ni držala ne vlada ne njeni ministri. Ministrstvo zavlačuje tudi na pogajanjih o novih kolektivnih pogodbah. Druks je zato predlagal kongresu, naj zahteva od delodajalca poplačilo vseh dolgov do delavcev, ki izhajajo iz že podpisanih kolektivnih pogodb. Po Druksovem mnenju lahko sindikat pristane na odpis novih kolektivnih pogodb le, če pravic delavcev ne bodo zmanjšali.

Zapiranje rudnika urana Žirovski vrh je šolski primer nespošto-

sindikat sprejemljivo le, če pred tem državni zbor sprejme zakon o financiranju zapiranja. Tudi v primeru spreminjanja energetske strategije je država dolžna subvencionirati proizvodnjo rudnikov in energetskih objektov. Rudarje, ki bi izgubili delo zaradi ukinjanja rudnikov, pa naj država zaposli na zapiralnih delih.

Po Druksovih besedah se bo SDE še naprej bojeval, da zaradi nove gospodarske strategije ne bo nihče ob delo. Od vlade pa bo sindikat zahteval pravočasno obveščanje o ukrepih, ki bi povzročili odpuščanje delavcev.

V sosednjih deželah je SDE našel veliko prijateljev. Z njihovo

Kongresa se je udeležilo 54 delegatov in številni gostje.

Na predlog delovnega predsednika Franca Dolarja so delegati z glasovanjem potrdili vse te predloge.

Gostje kongresa iz Italije, Madžarske, Avstrije in Hrvaške so v svojih pozdravnih govorih pozivali zlasti k enotnosti in krepitvi sindikalnega gibanja. Enak poziv je v imenu Svobodnih sindikatov Posavja izrekla tudi Martina Horžen.

Verifikacijska komisija je medtem ugotovila, da je kongres sklepljen, ker se ga je udeležilo 56 od 81 delegatov.

Kongresne listine: poročilo republiškega in nadzornega odbora, statut in programske usmeritve so delegati potrdili s soglasjem. Le programske usmeritve so dopolnili s sklepom o enaki plači za enako delo ne glede na dejavnost.

Novi predsednik Franc Dolar se zahvaljuje Francu Druksu za delo v preteklem obdobju.

O druženju sindikatov

Delegat je pozdravil tudi Dušan Semolič, predsednik Svobodnih sindikatov Slovenije. Povedal je, da veliko družino Svobodnih sindikatov družijo boj za delavce, in zato pozval k premoščanju zapletov v SDE. Sindikati so po njegovem mnenju smiselni le toliko, kolikor povezujejo delavce. Naloga vseh sindikatov pa je boj za delavce in delovna mesta in nasprotovanje stečajem. Francu Druksu in Ivu Migliču se je zahvalil za sodelovanje, novemu vodstvu pa zaželel uspešno delo.

Gostitelj kongresa v kulturnem domu v Krškem je bil Rudi Erman, predsednik sindikata Nuklearne elektrarne Krško. Ker se je kongres zavlekel do poznih popoldanskih ur, delegatov ni mogel popeljati na ogled Pleterja, Kostonjice in NEK. Po končanem kongresu jih je zato lahko povabil le na zakusko.

Kadrovske predloge je obrazložil Valter Vodopivec. Po njegovih besedah so bili za predsednika evidentirani trije kandidati. Eden od njih ni dobil podpore, drugi je ustno odstopil in zato kandidira le Franc Dolar. Ker sta kandidata sindikata RLV odstopila od kandidature, je kongres določil nova kandidata za člana nadzornega odbora in statutarne komisije.

V daljšem odmoru je volilna komisija pripravila nove glasovnice. Štetje oddanih glasov je pokazalo, da je za predsednika izvoljen Franc Dolar, ki je dobil glasove vseh, ki so glasovali. Skoraj vse možne glasove so dobili tudi kandidati za podpredsednike: Iztok Cilenšek, Valter Vodopivec in Draga Banfi. Za člana nadzornega odbora so bili soglasno izvo-

ljeni: Rudi Erman, Iztok Jaksetič, Mariela Jerman, Janez Juvan, Aleksander Marič, Jože Medvešek in Marjan Ramšak. Člani statutarne komisije pa so postali: Janez Artač, Alojz Istinič, Sašo Jamšek, Boris Jesenšek, Bojan Majhenič,

Plakete in priznanja

Po sklepu predsedstva SDE je Franc Druks podelil plakete in priznanja za delo v preteklem obdobju. Plakete so prejeli sindikalne organizacije: Nafta Lendava, Rudnik rjavoga premoga Trbovlje in Termoelektrarna Šoštanj. Plaketo so prejeli tudi Ivo Miglič, Drago Skornšek, Valter Vodopivec in Iztok Cilenšek. Pismo priznanje pa so dobili: Bojan Drol, Rudi Erman, Alojz Istinič, Franc Oblak, Ivana Osredkar in Ervin Vidmar.

Romaz Perkljič in Ervin Vidmar.

Takoj po izvolitvi se je Franc Dolar zahvalil za zaupanje. »Imam grenak priokus zaradi odsotnosti nekaterih kolegov in zaradi tega mi je zelo hudo. Upam, da bomo zgladili razhajanja. Izvolitev pa pomeni, da bom predsednik za vse, ki so povezani v sindikat, in ne le za nekatere. Čaka nas težko delo, vendar delati znam. Upam, da bomo naredili vse, kar članstvo pričakuje. Bojevali se bomo za vsakega in nikogar ne bomo pustili na cedilu.« Tako Franc Dolar, novi predsednik SDE.

Franček Kavčič

Velenjski rudarji zapuščajo SDE

Sindikat RLV je namesto 21 delegatov poslal na kongres le tri opazovalce. Ker se delegati niso strinjali z njihovim predlogom, da sklepajo o razdružitvi so tudi ti odšli. Velenjčani so svojo zahtevo utemeljevali s kršenjem statuta in uveljavljanjem posebnih interesov Elektrogospodarstva pri kandidiranju predsednika sindikata. Po številnih sestankih in zapletih je za predsednika kandidiral le Franc Dolar, ne pa tudi Franc Druks, dosedanji predsednik in član sindikata RLV.

Delegati so menili, da je zaplet treba rešiti takoj po kongresu. Za sindikat RLV, ki ima 4100 članov, so rezervirali mesto v novem nadzornem odboru in statutarni komisiji. Iz gradiva, ki ga je kongresu poslal sindikat RLV, je razvidno, da bo po novem povezan le v Zvezo Svobodnih sindikatov Slovenije.

vanja zakonov in pogodb. Za vse nepravilnosti pri zapiranju je odgovorna vlada, posebej pa minister Pavle Gantar. Tudi v Nafti iz Lendave država ni opravila svojih nalog. Zaradi napak vlade je gradbena dejavnost rudnika Trbovlje odputila dve tretjini zaposlenih. Vlada je slabo skrbela tudi za vzdrževanje energetskega sistema. Za nemoteno oskrbo z energijo so zaslužni le delavci Elektrogospodarstva, ki požrtvovalno popravljajo napake vladinih kabinetov.

Zapiranje premogovnikov je za

pomočjo se je včlanil v Mednarodno organizacijo rudarjev in kemikov (ICEF). Obojestranski stiki pa so vzpostavljeni s sindikati Avstrije, Italije, Madžarske, Nemčije in Hrvaške. Tudi kolegi iz Češke, Poljske, Slovaške in Makedonije želijo takšne stike.

Franc Druks se je dotaknil tudi stavk in menil, da jih država lahko le omeji. »Delali smo in delegatom lahko pogledamo v oči. Življenje bo teklo naprej. Za članstvo je bistveno, da več znamo in zmoremo,« je zaključil dosedanji predsednik SDE.

1. PROGRAMSKO VOLILNA KONFERENCA SINDIKATA LESARSTVA SLOVENIJE

ODPRAVLJANJE KRATKIH STIKOV

Zaradi kritičnih ocen v poročilu o delu v preteklem obdobju so delegati razpravljali zlasti o izboljšanju organiziranosti sindikata lesarstva. Tudi skromna udeležba je lahko vzrok nezaupnice dosedanjemu predsedniku sindikata Kristjanu Zadelu. Če bodo partnerji hoteli zmanjšati pravice delavcev, bo sindikat pozval članstvo k splošni stavki.

O delu sindikata v preteklem obdobju je poročal dosedanji predsednik sindikata Kristjan Zadel. »Čas med prvim kongresom ZSSS in prvo konferenco, ki je bila leto dni pozneje, je bil čas notranjih prepričev in iskanja identitete. Dogodki po prvi konferenci ZSSS – lahko jim rečemo čas stavk in protestov – pa so pokazali pravo vlogo prenovljenih sindikatov. Bile pa so narejene strateške napake, mislim na podrejen položaj sindikatov v odnosih s parlamentom, vlado, zbornico in združenji.

Podpis prve kolektivne pogodbe in njeno kasnejše izvajanje je še danes ovira za nove pogodbe. S podpisom dogovora o politiki plač za letošnje leto smo vladi pomagali ohraniti nekatere makroekonomske kazalce na račun nizkih plač in njihovega zaostajanja za inflacijo. Sindikat lesarstva je opozarjal, da posamezna drža ni in ne bo v čast Zvezi niti v korist članstva. Toda zmeraj smo bili preslišani in napadani, da rušimo, da hočemo po svoje, da motimo.

Kar dolgo smo čakali na ustanovitev območnih organizacij ZSSS. Pred tem bi morali biti ustanovljeni območni odbori dejavnosti. To se ni zgodilo razen v Pomurju, Ljubljani, Celju, na Notranjskem in v Posavju. Usta-

novitev odborov je bila torej odvisna od kadrovskega potreb zaposlenih na nekdanjih občinskih sindikalnih svetih. Razvoj dogodkov je vplival na sestavo organov sindikata, povzročal težave pri sklicevanju sej in trgala informacijske tokove. Koordinacijo in delo s sindikati naših podjetij so prevzeli ljudje, ki s panogo niso imeli nobene zveze.

Sindikat lesarstva je prvi pripravil panožno pogodbo, ki je kar 8 mesecev čakala na podpis delodajalcev.

Vlada je na spreten način pre-

tentala sindikate za podpis dogovora o politiki plač za leto 1994, ki ga je kasneje uzakonila. Zato je popolnoma jasno, da v bodoče ni možen ne nov dogovor in ne socialni pakt. Ta je namreč le instrument vlade in za sindikate pomeni omenjevanje in odpovedovanje.

Stavka kot oblika sindikalnega boja izgublja svoj pomen, razen v podjetjih. Pluralizem sindikatov pomeni drobitev in razbijanje njihove moči. Vztrajanje pri nespremenjeni višini in delitvi članarine slabi ekonomsko moč sindikata in onemogoča oblikovanje stavkovnega sklada.

Sistem pravne varnosti ni povsod zaživel. Namesto avtonomne in močne pravne službe, ki bi razvijala pravno varnost, smo se vsak po svoje zaprli v območne plo-

tove.« Vse to povzemamo iz ustnega poročila predsednika sindikata lesarstva in pisnega poročila izvršnega odbora o delu sindikata v obdobju 1990–1994.

Takšno kritično poročilo je spodbudilo več razprav. Milica Dabanovič je poročilo očitala, da ne zajema dela, opravljenega na območjih. Enako je ugotovil tudi Sandi Bartol, ki je omenil tudi prizadevanja Svobodnih sindikatov Gorenjske za delavce Elana in Lipa v Bleda, ki niso povezani v sindikat lesarstva. Bartol je vodstvu sindikatov očital tudi nevlabljenje na seje in druge oblike delovanja sindikata. Edi Mavrič je ugotovil, da poročilo diskvalificira delo območnih organizacij, tudi sindikalistov iz Velenja, ki so se zelo trudili za Glin in druga

ogrožena podjetja. Mavrič je od vodstva sindikata zahteval, naj pove, kdo noče oziroma ne zna delati. Podobno kritiko je izrekel tudi Stanislav Šajn.

Na kritike in vprašanja je Marjan Ferčec odgovoril, da republiško vodstvo ni zahtevalo poročil o delu območnih odborov. Funkcionarji republiškega odbora niso bili pravočasno obveščeni o nekaterih problemih. Za stečaj Rustike iz Bovca so izvedeli šele iz objave v Uradnem listu.

Razprtije je skušal presekati Janez Breznik, ki je predlagal, naj sindikat združi moči za uveljavljanje kolektivnih pogodb. »Če ljudje niso pravi, jih je treba zamenjati. Če sindikalist na območju ni dober, naj pomaga sindikalist iz republike,« je menil Breznik.

Tudi predsednik Svobodnih sindikatov Dušan Semolič je menil, da morajo sindikati vse delavce povezati v boju za iste iclje. Pisarniški sindikalisti po njegovem mnenju ne morejo pomagati delavcem, ki so v stiski. Dušan Semolič je pojasnil tudi pogajanja in podpis socialnega pakta. Za vsak podpis Zveze svobodnih sindikatov je po njegovem mnenju potreben dogovor vseh ali vsaj večine od 20 v Zvezo povezanih sindikatov. Predsednik Svobodnih sindikatov je svoj pozdravni govor zaključil z zahvalo predsedniku in sekretarju sindikata, ki sta bila trda borca za interese lesarjev.

Za uvod v razpravo o programskih usmeritvah je Marjan Ferčec povedal, da bo ta listina le ena od

Programsko volilne konference v Domu sindikatov v Ljubljani se je udeležilo le 40 od 69 delegatov.

Marjan Ferčec, sekretar sindikata lesarstva.

Franček Kavčič

USTANOVILI SO SOCIALDEMOKRATSKI FORUM

Konec minulega tedna je bil v Mariboru ustanovni kongres socialdemokratskega sindikalnega foruma. Deloval bo v okviru Socialdemokratske stranke Slovenije, njegovi člani pa so lahko tudi nečlani SDSS, če niso v kakšni drugi stranki. Kakor piše v sprejetem poslovniku, se bo »zavzemal za združevanje strokovnih potencialov in sodelovanje med demokratičnimi sindikalnimi organizacijami pri zavzemanju za delavske pravice«.

Ustanovnega kongresa so se poleg predsednika SDSS Janeza Janše in drugih članov vodstva te stranke udeležili tudi številni delavci in sindikalni zaupniki, ki simpatizirajo s to stranko, iz domala vseh sindikatov.

Namen ustanovitve foruma in njegove programske usmeritve je uvodoma predstavil Slavko Kmetič, ki se ga slovenska javnost spomni kot predsednika stavkovnega odbora v času stavke strojevodij 1988. leta in kasneje kot poslanca v slovenskem parla-

mentu. Dejal je, da se je po propadu komunizma, ki se je izkazal za zgodovinsko zablodo, slovensko delavstvo znašlo v katastrofalnem položaju, saj se na eni strani krepi moč izkoriščevalskega kapitala, po drugi strani pa so sindikati razdrobljeni. Po Kmetičevih besedah se bo zato socialdemokratski sindikalni forum zavzemal za večjo enotnost v sindikalnem gibanju in za vzpostavitev evropskih standardov zaščite človekovih pravic. Prav tako si bo prizadeval za spremembo davčne

politike, politike plač, za izpopolnitev delovnopravne zakonodaje, za »uveljavljanje pravice do razdelitve premoženja režimskega sindikata«, za podporo ustanavljanju svetov delavcev, za ratifikacijo Evropske socialne listine in druge naloge.

Udeležence ustanovnega kongresa foruma je pozdravil tudi predsednik SDSS Janez Janša. Dejal je, da se je položaj delavstva pri nas v zadnjih dveh letih poslabšal, kar dokazuje, da vlada nima odgovorov na ključna vprašanja gospodarske in socialne politike. Nanizal je podatke, da mora pri nas 450.000 delavcev v gospodarstvu preživljati poleg sebe in svojih družin še 130.000 brezposelnih, 450.000 upokoencev ter 150.000 zaposlenih v družbenih dejavnostih in državni upravi. Poleg tega večina zaposlenih prejema podpoprečne plače, medtem ko ozek sloj privilegirancev iz starega in novega režima prejema izjemno visoke plače in pokojnine. Dodal je, da »zgodbo o uspehu« preživlja samo 15 odstotkov prebivalcev. Po njegovih besedah rešitve ne bodo prišle od kapitala, pač pa se morajo bolj sindikalno organizirati tisti, ki živijo od lastnega dela. V zvezi s tem je dejal, da je za sindikalni boj koristno, če se sindikati naslanjajo na stranke, ki podpirajo delavske interese.

V razpravi so se dotaknili mnogih za delavce žgočih vprašanj. Tako je Irena Virant opozorila na vse pogostejše kršitve delovnopravne zakonodaje, o čemer priča tudi podatek, da je na delovnem sodišču v Ljubljani že 14.000 nerešenih primerov. Jože Užmah je opisal zaskrbljujoče gospodarske razmere v Mariboru, Milena Koselj-Smit pa je opozorila, da se delavci bojijo vključevati v nove sindikate, ker jih direktorji gledajo po strani. Na težak položaj delavstva je opozoril tudi Jože Zagožen, predsednik socialdemokratskega gospodarskega foruma, medtem ko se je Drago Cart zavzel za ustre-

nejšo zakonodajo na področju varstva pri delu. Več razpravljavcev je govorilo o problemih na področju privatizacije. Beseda je tekla tudi o sodelovanju sindikalnih zaupnikov v političnih strankah. V ospredju je bila misel, da bi morali sindikalni zaupniki delovati v strankah in se v njih zavzemati zlasti za prodelavska stališča.

Po sprejemu poslovnika in programskih usmeritev so udeleženci prvega kongresa socialdemokratskega sindikalnega foruma izvolili vodstvo foruma s predsednikom Slavkom Kmetičem na čelu.

T. K.

Soglasja o sanaciji Tama in AM-Busa

Pri predsedniku Vlade Republike Slovenije dr. Janezu Drnovšku so se 28. novembra sestali vsi najpomembnejši predstavniki ministrstev, bank, zavodov, državnih institucij in sindikatov. Obravnavali so trenutno in bodočo poslovno sanacijo TAM-a in AM-Bus-a. Razgovor je bil namenjen koordinaciji sanacijskih postopkov v omenjenih podjetjih. Podlaga razgovoru je bil predlog ukrepov, ki ga je pripravil Upravni odbor TAM d.d. Vsi prisotni so izrazili visoko stopnjo pripravljenosti za usklajene aktivnosti pri tekoči in dolgoročni sanaciji razmer v omenjenih podjetjih in so podprli ukrepe, ki jih predlaga Upravni odbor TAM d.d. Partnerji so ocenili, da bi bil stečaj TAM-a večja narodno-gospodarska škoda, kot bo nastala v sanaciji.

Vsi odgovorni za sanacijo se strinjajo, da se uporabijo vse zakonite možnosti za

izvedbo predlaganih ukrepov za TAM in AM-Bus. Odgovorna ministrstva imajo vsa pooblastila, da omenjeno problematiko prioritarno obravnavajo, še posebej Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve glede ohranjanja delovnih mest ter programov presežnih delavcev. Z vladne strani sanacijo obeh podjetij še naprej koordinira minister za gospodarske dejavnosti dr. Tajnikar. Sanacijski program, ki mora biti predložen vladi do 20. 12. 1994, naj upošteva vse zakonske možnosti za izvedbo posameznih ukrepov, kar velja tudi za začasno reprogramiranje bančnih kreditov do 28. 2. 1995. Ministrstvo za finance bo tudi vnaprej usmerjalo del likvidnostnih presežkov v depozite tistih bank, ki aktivno sodelujejo v sanaciji podjetij. Glede na dosežen socialni sporazum v TAM-u tudi sindikati izražajo pripravljenost za sodelovanje pri ustvarjanju pogojev za normalno

poslovanje. Vsi sodelujoči so se tudi strinjali, da se na osnovi sprejetega sanacijskega programa (ki bo v skladu z zakonom o poroštvih Republike Slovenije za obveznosti gospodarskih družb) za posle restrukturiranja dolgov, podpiše pismo o nameri vseh partnerjev v sanaciji, ki naj omogoči nemoteno in učinkovito usklajeno izvajanje ukrepov sanacije.

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je ob koncu razgovora poudaril, da vlada popolnoma podpira sanacijo omenjenih podjetij. Hkrati pa soglašajo z zdravo in dolgoročno ekonomsko sanacijo na osnovi tržno potrjenih proizvodnih programov. Današnji razgovor je pokazal, da vlada lahko pričakuje podobno praktično ravnanje ostalih partnerjev v sanaciji TAM-a in AM-Bus-a.

(Uradno sporočilo iz kabineta predsednika vlade)

KNJIGARNA KONZORCIJ_{d.o.o.}

Slovenska 29 • Ljubljana • telefon 212 167 • fax 224 057

*Prava nastava
za nakup
decembrskih daril
za otroke in
odrasle!*

KNJIGARNA KAZINA

Kongresni trg 1 • Ljubljana • telefon 217 496

HIT HOTEL CASINÒ PERLA

PERLA, turistični biser Goriške in Slovenije, praznuje svoj prvi rojstni dan!

Leto dni uspešnega delovanja, ko so rezultati presegle vsa pričakovanja, dokazuje pravilnost Hitove poslovne usmeritve. Perla je plod lastnega znanja, preverjenih predvidevanj in izkušenih odločitev.

**700.000 gostov
66 milijonov DEM realizacije
463 zaposlenih**

Perla ponuja preplet številnih vrsti turistične ponudbe, ki ponujajo kvalitetne možnosti za preživljanje prostega časa: od igralniške do kulinarčne, zabavoumetniške, športno-rekreacijske in butično-trgovinske. Gre za turistični center, kjer je vrhunska raven storitev dostopna vsakomur. Uspehi narekujejo nove načrte, ki jih bo kolektiv s svojo prodornostjo, inovativnostjo in motivirano prizadevnostjo zagotovo znal dobro izpeljati...

Perla je testni model. Finančni kazalci so že v prvem letu dokazali, da slovenski zabavišni turizem, kakršnega je razvil Hit in ga udejanil predvsem v Perli, pomeni priložnost, ki Slovenijo lahko umesti med zanimive in privlačne turistične dežele v svetu.

PERLA
1993
1994

Sindikalna lista

Prvi del	november 1994
	SIT
1. Dnevnice	
- cela dnevnic (nad 12 do vključno	4.341
- 24 ur odsotnosti)	
- polovična dnevnic (nad 8 do	2.171
- 12 ur odsotnosti)	
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se	
potovanja začne dve uri pred začetkom	1.511
delovnega časa in konča dve uri po niem)	
2. Kilometri (od 1. 8. 1994 dalje)	22.00
3. Ločeno življenje	28.550
4. Prenočitve se izplačuje po predloženo račun, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini	1.302
5. Regres za prehrano	6.273

Drugi del
V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje od julija '94 do septembra '94 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od julija '94 do septembra '94 znaša 58.171,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	29.086,00
- za 20 let	43.628,00
- za 30 let	58.171,00
2. Nagrada ob upokojitvi	174.513,00
3. Solidarnostne pomoči	58.171,00

Vir: podatki Zavoda RS za statistiko

Priloga
V Uradnem listu RS št. 62/94 z dne 7. 10. 1994 je objavljena Uredba o spremembi in dopolnitvi uredebe o višini pravic stroškov v zvezi s delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznavajo kot odhodki.

- Po tej odredbi znajo dnevnice:
- za 6 do 8 ur do 1.218,00 SIT
  - za 8 do 12 ur do 1.750,00 SIT
  - nad 12 ur do 3.500,00 SIT

Vsako izplačilo dnevnic nad zneski iz uredebe ima dvojni učinek, in sicer: 1. podjetje se ne šteje kot odbitna postavka pri ugotavljanju osnove za davek iz dohodka in 2. posameznim prejemnikom se ta znesek vštevja v osnovo za obračun dohodnine.
Ne glede na pravico do dnevnic po kolektivni pogodbi (Sindikalna lista) pripravimo, da se od 22. 10. 1994 izplačuje dnevnic do višine, ki je v določeni omejeni uredbi lahko zgolj za delo, ki ga zaradi prekoračitve izplačnih dnevnic delavec plačal veliko več dohodine.

Strokovna služba

2. kongres ZSSS

Veliko zanimanje tujcev

V zadnjih dneh priprav na 2. kongres ZSSS prihajajo v Dom sindikatov tudi prijave predstavnikov sindikalnih organizacij iz tujine. Poleg delegatov in domačih gostov se bo 2. kongres ZSSS udeležilo tudi 27 predstavnih 14 sindikalnih organizacij iz 11 evropskih držav: Avstrije, Belorusije, Francije, Hrvaške, Italije, Madžarske, Makedonije, Nemčije, Poljske, Ruske federacije in Srbije. V Svobodnih sindikatih Slovenije smo se posebej razveselili pisma generalnega sekretarja Evropske konfederacije sindikatov Emilia Gabaglia. Sporoča, da pošlja na kongres svojega namestnika Markujua Jääskeläina, ki bo v imenu Evropske sindikalne konfederacije tudi pozdravil vse udeležence kongresa.

Predsednik ZSSS Dušan Semolič prejema v teh dneh tudi številna sporočila predsednikov nacionalnih sindikalnih konfederacij in mednarodnih organizacij s pozdravi delegatov kongresa in željami za uspešno delo. Med njimi so: generalni sekretar Svetovne konfederacije dela Carlos Luis Custer, predsednik Nemške sindikalne zveze Dieter Scheulte, predsednik Avstriske zveze sindikatov Fritz Verzetitsch, predsednik Federacije neodvisnih sindikatov Rusije Mihail Smakov, predsednik Zveze sindikatov Belorusije Vladimir Gontjarik, Pekka O. Aro v imenu Urada za Srednjo in Vzhodno Evropo Mednarodne organizacije dela in še mnogi drugi.

Zanimanje tujih sindikalnih organizacij za kongres ZSSS je preseglo naša pričakovanja. Kot veje iz pozdravnih sporočil, kaže, da se v tujini še kako zavestno pomenobnosti »močne in demokratične Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ne samo pri zaščiti delavk in delavcev ter izboljšanju delovnih pogojev, ampak tudi kot nujne opore pri razvoju demokracije v Sloveniji«.

Pavle Vrhowec

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat belavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti

Pismo ministru Slavku Gabru

Nepedagoški delavci v vzgojno-izobraževalnih zavodih smo ogorčeni, ker smo ugotovili, da se tudi pri poračunih plač na podlagi napredovanja uporabljajo dvojnica merila.

Nepedagoškim delavcem, ki imajo možnost napredovanja šele od 23. 4. 1994 (pedagoški delavci lahko napredujejo že od 15. 4. 1992), je ministru za šolstvo in šport s skoraj trimesečno zamudo, glede na zakonski rok, v oktobru 1994 začelo izplačevati poračune plač na podlagi napredovanja in plačilne razrede. Pri tem se nepedagoškim delavcem poračun izplačuje po vrednosti točke, ki je veljala za mesec, za katerega je opravljen poračun, medtem ko je bila pri pedagoških delavcih za poračune na podlagi napredovanja obračunana višina točke, ki je veljala na dan izplačila.

Menimo, da gre v tem primeru za dvojna merila, ki prizadevajo že tako najnižje plačne delavce v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Nepedagoški delavci od Ministrstva za šolstvo in šport zahtevamo zgolj enakopravno obravnavo.

Bojan HRIBAR, sekretar ROS

Tatjana ARČON,
predsednica konferencie
nepedagoških delavcev
v vzgojno-izobraževalnih zavodih

V KRIŽEVCIH OPEKARSTVO NE BO IZUMRLO

V času, ko je morala dolgovaška opekarna pri Lendavi v stečaj, nedaleč stran vse uspešne posluje opekarna v Križevcih pri Ljutomeru. O tem, kako je mogoče, da opekarni na istem področju tako različno poslujeta, in v čem je skrivnost uspeha križevskih opekarijev, smo se pogovarjali s predsednikom sindikata v križevskih opekarnah Milanom Antolinom.

»Čeprav delavci nismo in ne bomo nikoli zadovoljni – in prav je tako – je treba priznati, da je bila poslovna politika starega in novega vodstva križevskih opekarn vseskozi pravilna,« pravi Antolin. Dodaja, da so imeli opekarni v Križevcih vedno solidne plače oziroma plače v zgornji tretjini gradbeništva v Pomurju, čeprav kvalifikacijska struktura zaposlenih glede na druga podjetja v gradbeništvu ni ravno visoka. »Poleg tega pa smo v naši opekarni nenehno investirali v novo tehnološko opremo. Zato smo se morali marsikomu odreči, vendar pa se nam danes to obrestuje.«

Kdor je videl dolgovaško opekarno in opekarno v Križevcih, skorajda ne more ne verjeti, da obe proizvajata opeko. Medtem ko križevske opekarne razpolagajo s sodobnimi proizvodnimi linijami za različne vrste opek, saj so Dolgi vasi proizvodni objekti tako rekoč prazni, saj so dolgovaški opekarni pred stečajem proizvajali opeko, kakor radi rečejo, samo s svojimi »žulji in znojem«.

Križevski opekarni pa so imeli še eno srečo: vedno so proizvajali opeko samo za slovenske potrebe in za izvoz v sosednjo Avstrijo. Zato jih razpad nekdanjega jugoslovanskega tržišča praktično ni prizadel, kakor je mnoga gradbena podjetja na Štajerskem in v Pomurju, ki so se

preveč naslonila na »južne« trge.

Večina slovenskih opekarn ima težave z glinokopi. V Križevcih pač imajo tudi v zvezi s tem srečo, saj ima opekarna 30 do 40 hektarjev odprtih glinokopov, ki jih še vedno širijo. »Glina je na področjih, ki so uvrščena v 4. ali 5. kakovostni razred kmetijskih zemljišč, zato z zamenjavo nimamo problemov. Posebej še, ker je

njo za strešni program,« pravi Antolin. Dodaja, da pri njih pogoji dela zaradi sodobne tehnologije niso tako težki, kakor v nekaterih drugih opekarnah, saj je večina proizvodnje avtomatizirana. »Res pa je, da je delo v opekarni že samo po sebi naporno, poleg tega pa imamo veliko turnusnega in nočnega dela. Zato s plačami smo zadovoljni – sindikat si vseskozi prizadeva, da bi bile še višje... Po dolgotrajnih pogajanjih smo uspešni sprejeti podjetniško kolektivno pogodbo, s katero smo na dolgi rok zaščitili interese delavcev.«

V križevskih opekarnah imajo delavci tudi dopuste po kolektivni pogodbi. Poleg tega imajo svoje objekte na morju, kjer lahko letujejo. Kadar opekarna dobro posluje, priskoči na pomoč »s tovarniškimi oziroma sindikalnimi cenami,« opeke tudi vsem delavcem, ki si želijo postaviti lasten dom.

»Najpomembnejša naloga, ki nas čaka, pa je lastninjenje,« pravi Milan Antolin. Poudarja, da bodo opekarno privatizirali z notranjim lastninjenjem oziroma odkupom. Po tem, kakšne interese vlada za to med delavci, je jasno, da imajo križevske opekarne sodobno tehnološko opremo, že sedaj razmišljajo o modernizaciji. »Pri nas smo specialisti za bobrovec, kmalu pa nameravamo uvesti v proizvodnjo novo li-

Tomaz Kšela

Milan Antolin

opekarna vedno vodila pametno politiko zamenjav,« pravi Milan Antolin. Čeprav imajo križevske opekarne sodobno tehnološko opremo, že sedaj razmišljajo o modernizaciji. »Pri nas smo specialisti za bobrovec, kmalu pa nameravamo uvesti v proizvodnjo novo li-

Tomaz Kšela

KAKO SE PRAVNIKI BOJUJEJO ZA DELAVSKE PRAVICE

Branko Lutarič ali »delavski advokat«, kakor mu pravijo številni delavci in sindikalni zaupniki, je vsajeden eden najboljših zaposlenih ljudi v Pomurju. Kako tudi ne, saj je v letosnjem letu v imenu delavcev, ki se počutijo v podjetjih na tem koncu Slovenije ogoljufani, vložil že blizu 2500 ugovorov in pritožb pri pristojnih organih oziroma na sodišču.

Čeprav imajo Branka Lutariča ljudje, ki jim pomaga, radi, pa kljub vsej svoji premosti, nič ne skriva nezadovoljstva: »Velikokrat so delavci sami krivi za svoje težave, saj ne zaščitijo pravočasno svojih pravic. Marsikatere delavce, ki denimo sikanteri delavci, ki denimo neprijava pri privat- ni, čaka s pritožbo toliko časa, da samozavestno podjetnik zapravi ves kapital in do konca »dol zvoni tudi svojem delavcu.«

Kako naj potega delavcu s svojo težbo na sodišču, četudi je rešena v njegovo korist, zavaruje svoje pravice... Pravna služba območne organizacije ZSSS za Pomurje, kjer dela Branko Lutarič, skrbi za interese 24.000 članov svobodnih sindikatov v Pomurju. »Lestvo smo z vsemi pravnimi sredstvi, ki so nam na razpolago, zaščitili interese 680 delavcev Elrada, blizu 300 delavcev Beltnike, 45 delavcev Dekorja, 55 delavcev Vitrine iz Ljutomer, 47 delavcev dolgovaške opekarne, 15 delavcev trgovske družbe Bim, 25 delavcev keramične Maker, 9 delavcev podjetja Loharčič, že lani pa smo začeli zastopati delavce križevske zadruge, obrtne zadruge, Elrada-Elektronike, Tehnostroja, Turri-INA, po-

»Največ dela imamo s pravnimi terjatvami za premalo izplačane plače, regrese, jubilejne nagrade in druge prejemke, ki jih v stečajnih postopkih na sodišču z našo pomočjo vlagajo člani Svobodnih sindikatov, ki so ob uvedbi stečajnega postopka izgubili zaposlitev,« pravi Branko Lutarič. Tudi sicer delodajalci vse pogosteje kršijo delavske pravice.

»Problematika presežnih delavcev je bila v Pomurju lani bolj pereča kot letos,« pravi Lutarič. »Trenutno pa se srečujemo s problemom, da delodajalci zaposlujejo delavce pogosto ali za določen čas, četudi obstajajo vsi pogoji, da bi jih zaposlili za nedoločen čas.«

Čeprav Branko Lutarič o konkretnih sporih, v katerih zastopa delavce pred sodiščem, ne more govoriti, vendarle poudarja, da gre večših za tožbe, ki so vredne več deset milijonov, večših pa tudi preko sto milijonov tolarjev.

»V stečajnih postopkih dobijo delavci običajno poplanih 50 do 60 odstotkov svojih terjatev,« pravi. »Imeli pa smo že tudi primere, ko delavci niso dobili niti tolarja svojih terjatev, in primere, ko so ti svoje terjatve dobili skupaj z obrestni 100-odstotno poplačano. Zelo pomembno je tudi, ali so imeli v podjetju, ki je moralo v stečaj, podjetniško kolektivno pogodbo ali ne.«

V zadnjem času pa je v Pomurju, podobno kot drugod po Sloveniji, čedalje več kršitev pravic delavcev iz delovnega razmerja pri zasebnih delodajalcih. »Mnogi zasebni delodajalci, če smem temu tako reči, delajo pravo po 'kavbojsko'. Delavce zaposlujejo, ne da bi jih prijavili, poleg tega pa jih tudi plačujejo tako, kakor se jim zaddi. V podjetjih, ki so še vedno družbena ali državna, so razmere boljše, vendar pa je tudi res, da se delavci vse manj pritožujejo, saj se bojijo sikaniranja in različnih sankcij bodisi delodajalca ali nadrejenih,« pravi Lutarič.

»V katerih pravicah delavcev zasebni delodajalci v Pomurju najpogosteje kršijo?« Velikokrat delavcev ne prijavijo in jim ne plačujejo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za zdravstveno zavarovanje ter za zavarovanje za primer brezposelnosti. Marsikateri privatnik delavcem daje

'plačo' kar na roke. Tudi ti, ki delavce prijavijo, jim »uradno« marsikdaj plačujejo samo z zakonom zagotovljeno minimalno plačo, ostalo pa jim dajo pod roko. Tako se delodajalec izogne večjim dajatvam, kaj to pomeni za socialno varnost delavca in njegove družine, pa si ni težko predstavljati. Poleg tega delodajalci delavce velikokrat silijo, da delajo ob nedeljah in praznikih in podobno...« Kljub temu, da so inšpektorji dela z novim zakonom dobili nova in veliko večja pooblastila, tega v življenju še ni čutili.

V družbenem sektorju pa marsikdaj delavce sikanirajo in ustrahujejo s premeščanjem na manj zahtevno ali težje delo, ki je tudi slabše ovrednoteno. »Neverjetno je, kakšno toleranco kažejo trenutno do tega pojava sodišča,« komentira Lutarič.

Sicer pa je Branko Lutarič optimist. »Če ne bi bil, bi pri svojem delu lahko že obupal,« pravi. Odkar so začela delovati delovna sodišča, je več pravnomočnih redovnih pritožb in stopa v ospredje strokovnost.

Čeprav je pot do pravice marsikdaj dolga in zapletena, se za delavske pravice velja dosledno boriti. Samo tako bo Slovenija zares postala pravna in socialna država, kakor je zapisano v naši ustavi. Brez boja delavske pravice ne bodo zaživele.

Tomaz Kšela

Sindikati negospodarstva predlagajo nadaljevanje pogajanj

Koordinacija sindikatov negospodarstva je obravnavala vladno ponudbo in sprejela tale stališča:

1. Razlika regresa za leto 1994 naj se izplača najkasneje v decembru 1994, in sicer: 14.000,00 SIT bruto delavcem, ki prejmejo za redno delo v decembru 1994 bruto plačo pod 92.076,00 SIT (vrednost zadnje znane povprečne plače v gospodarstvu), in 10.000,00 SIT bruto delavcem, ki so prejeli nad 92.076,00 SIT do 184.152,00 SIT.

2. S predlaganim regresom za letni dopust 1995 v višini dveh izhodiščnih plač se koordinacija strinja, s tem da je višina regresa enaka izhodiščni plači v mesecu izplačila.

3. Regres se lahko izplača v dveh mesečnih obrokih najkasneje julija 1995.

3. Izhodiščna plača po KP za negospodarske dejavnosti znaša: s 1. 1. 1995 31.200,00 SIT s 1. 4. 1995 31.886,00 SIT s 1. 7. 1995 33.120,00 SIT s 1. 10. 1995 33.882,00 SIT

Če skupna inflacija v prvem trimesečju 1995 preseže 2,4 %, v prvem polletju 4,8 % in v tretjem trimesečju skupno 7,3 %, se izhodiščna plača dvigne za 90 % ugotovljene inflacije nad navedenimi odstotki.

4. Predlagamo nadaljevanje prekinjenih pogajanj v četrtek, 1. 12. 1994 ob 16.00 uri v prostorih Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Za koordinacijo negospodarskih sindikatov
Vinko KASTELIČ

Izobraževalni seminar 19. in 20. decembra

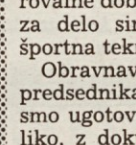
V DE št. 47/48 z dne 27. 10. 1994 je bil objavljen razpis izobraževalnih seminarjev za sindikalne zaupnike in člane svetov delavcev s temo o delavskem delničarstvu in soupravljanju.

Vse, ki so se prijavili za seminar v novembru (zaradi premahnjenosti števila prijav je odpadel) in prijave za decembrski termin ter tiste, ki se še želijo prijaviti, obveščam, da bo seminar 19. in 20. decembra v Sindikalnem izobraževalnem centru v Radovljici. Vsi, ki zaradi oddaljenosti ali vremenskih razmer nameravate priti v Radovljico že 18. decembra, to sporočite v SIC, telefon: 064/714.090.

Milan Utrošič

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat poklicnih gasilcev

Imamo novega predsednika
Tudi sindikat poklicnih gasilcev je imel svojo volilno skupščino, čezveč je bil ustanovljen v začetku leta 1993. Skupščina smo sklicali, ker je predsednik Mlakar zaprosil za razrešitev.

Poročilo o delu je bilo obsežno: sprejem in uveljavitev kolektivne pogodbe, obravnava sistemske zakonov, med njimi za nas najpomembnejši zakon o gasilstvu in o varnosti pred požarom, uveljavljanje zavarovalne dobe s povečanjem, izobraževanje za poklic, pogodba o pogojih za delo sindikata, pridobivanje novih članov, vsakoletna delovno športna tekmovanja.

Obravnavali smo tudi gradivo za 2. kongres ZSSS, na katerem bo poleg predsednika naš delegat Franc Rotar iz Raven na Koroškem. S ponosom smo ugotovili, da je Zveza svobodnih sindikatov naredila izredno veliko, z dokumenti podprejeno poročilo naš je prijeto presenteno. Delegatoma na kongresu pa je skupščina nalozila, naj prikažejo problem uveljavitve beneficirane dobe za vse gasilce.

Za predsednika smo po predhodni razpravi v enotah, v katerih je dobil večinsko podporo, izvolili Bogdana Godiča iz Gasilske revalne gena Centra Ajdovščina, za njegovega namestnika pa Jožeta Cerča iz ZGKS Maribor.

Verificirali smo tudi nekatere kadrovske spremembe v organih sindikata in sprejeli spremembe statuta SPGS, povezane z novim statutom Zveze. Nekoliko več sprememb je pri območnih odborih. Pubonudnik iz Kranja nas je pred koncem skupščine seznanil še z ustanavljanjem Zveze poklicnih gasilcev, ki bo skrbela za potrebe članstva na strokovnem področju.

Miloš Mikolič, sekretar

KAJ DELAJO

v območnih organizacijah

Bela krajina

Rešite delovna mesta v Lesu
Svet Območne organizacije sindikatov Bele Krajine je na svoji razširjeni seji dne 25. 11. 1994 obravnaval proizvodno in finančno problematiko firme Leso d.o.o. Črnomelj. Svet izraža izredno zaskrbljenost zaradi neresenjanja zahtevanih sklepov, ki so jih sprejeli člani SKEI na zboru delavcev, 17. 11. 1994. Svet je obsodil nerazumno in nedopustno ravnanje najodgovornejših organov odločanja v Adri Caravan in odgovornih strokovnjakov v Skladu za razvoj Republike Slovenije.

Sindikalski firmo Leso so Svet prepričali, da tovarna iz dneva v dan propada zaradi ležernosti odgovornih, ki Lesa niso sposobni ali nočejo rešiti. Igre med Adrio in Skladom za razvoj Republike Slovenije ne razumemo, zato zahtevamo:

1. V Črnomlju naj se ohrani večina delovnih mest, 2. tako je morajo sestati organi družb in lastnik ter predložiti delavcem jasn projekti razreševanja firme in njene perspektive, 3. vsen delavcem, ki bodo morebiti izgubili delo, delovno razmerje lahko preneha le kot tehnološkimi presežkom (k programi sta dala soglasje ova sindikata), 4. vsi sindikatski Bele krajine podpiramo zahtevi delavcev Lesa, za kar naj se borijo tudi z najkrajnejšo metodo sindikalne obojnake boja.

V nedeljo, 4. 12. 1994, so lokalne volivke. Vse počez se stranke trudijo, katera bo predstavljal boljši gospodarski program v občini. Iz srca si želimo in lepo bi bilo, če bi vsaj ena od njih v tem tednu vsaj pomislila na Leso in še druga podjetja v Beli Krajini, predvsem v Črnomlju, ki v krčih poslujejo, so tik pred finančnim zlomom ali pa so že zaprte in nekateri delavci v njih niso že več mesecev dobili osebnega dohodka, v Kovinarju Črnomelj celo od aprila meseca dalje. Apeliram, da vse pristojne institucije v državi, organi v prizadetem podjetju Sklad za razvoj in občinska oblast takoj odgovorno in s konkretnimi ukrepi začenjajo razreševati vsa Skladova podjetja ter tako z vsem svojim znanjem in sredstvi preprečijo hitro bližajočo se tragedijo. S takim pristopom je mogoča hitra rešitev za dvoestotniška kolektivna Lesa in še nekaj manjših podjetij v Črnomlju, obenem pa še razumevanje in korekten odnos do drugih prebivalcev Bele Krajine.

Josef Kočevar, predsednik OOS BK

METKA SME V ŠTAJERSKO PIVOVARNO

Ko je v Štajerski pivovarni pred časom prislo v zvezi z določanjem začasnih presežnih delavcev do spora med izvršnim odborom sindikata in vodstvom pivovarne, je vodstvo najboljši glasne sindikaliste poslalo domov na čakanje, vratarstva služba pa je od vodstva dobila pisni nalog, naj Metki Roksančič ne dovolji več vstopiti v podjetje.

Območni svet ZSSS za Podravje je z ravnanjem vodstva Štajerske pivovarne seznanil inšpektorjat za delo. Ta je v pivovarno opravil inšpekcijski pregled. Inšpektorica Helena Klinar je po opravljenem pregledu izdala odločbo, s katero je vabilnik v Štajerski pivovarni naložila, da morajo zunanji sindikalnim predstavnikom zagotoviti prost dostop v podjetje po vnaprejšnjem obvestilu o prihodu. Pri tem zunanji sindikalnim predstavnikom ni treba pojasnjevati, zakaj prihajajo v podjetje. Prav tako ni določen rok, v katerem mora zunanji sindikalni predstavnik najviti svoj obisk. Inšpektorica je svojo odločbo, ki jo mora vodstvo Štajerske pivovarne začeti izvajati »takoj in zadrži« (izvršitve odločbe ne sledi niti pritožba), oprla na določila 45. člena kolektivne pogodbe za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije.

Tako lahko Metka Roksančič s sodelavci sedaj ponovno vstopa v Štajersko pivovarno ter sindikalnim zaupnikom in članstvu pomaga v boju za delavske pravice. Pri tej odločbi pa seveda ne gre samo za Metko Roksančič in podravske sindikaliste. Odločba mariborske inšpektorice Helene Klinar ima tudi širši, precedenčni pomen. Po take odločbi bo prej ali slej vsakemu direktorju, ki tega doslej

ni vedel, moralo postati jasno, da se sindikalnih zaupnikov in funkcionarjev ne more odkrpati s pošiljanjem na čakanje in prepovedovanjem vstopa v podjetje, ampak se mora z njimi pogajati – in to z argumenti.

o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetji. Zato bo inšpektorat za delo pri sodniku za prekrške predlagal uvedbo postopka zoper Štajersko pivovarno in odgovorno osebo v njej, Tomaz Kšela

Avtor, magister sociologije in miličnik, je policiji bil in je še zapisan z dušo in telesom; bil je komandir policijske postaje, ravnatelj kadetske policijske šole, načelnik slovenske policije. V knjigi Policija, demonstracije, oblast opisuje svoja opažanja in ocene, kako je policija ravnala v minulih 30 letih, predvsem v Ljubljani, ob demonstracijah, zborovanjih, ustanavljanju strank, še posebej v prelomnih časih slovenske republike in države.

V tej knjigi riše portrete posameznikov, opisuje dogodke in njihova ozadja. Kot rdeča nit se v 30-letnem loku njegovega angažiranja v policiji nehoti izpisuje zgodba o policistu, ki ne sme zbutati strahu, ampak mora biti tudi in predvsem človek.

Cena knjige je 2.600 SIT, 5-odstotni prometni davek je vključen v ceno.

Knjigo lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon: 061-321-255, 1310-033, faks 311-956.

Pavle Čelik

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklonno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige POLICIJA, DEMONSTRACIJE, OBLAST.

Naročeno pošiljate na naslov: _____
 Ulica, poštna št., kraj: _____
 Ime in priimek podpisnika: _____
 Naročeno dne: _____

1. Račun bomo plačali _____
 z nakazilom roku _____
 2. Kot ind. naročnik _____
 mi pošljite po povzetju _____

Žig Podpis naročnika

Svobodni Sindikati Slovenije

Miloš Pavlica, dolgoletni sindikalni zaupnik, zdaj državnozborni poslanec razmišlja:

PRESENEČA ME, DA IMAMO ŽE POLDRUGO LETO ZAKON O SOUPRAVLJANJU, VENDAR V KOLEKTIVIH NI NAVDUŠENJA ZANJ

O delu v Iskri in sindikatih – O delu v parlamentu – O dveh socialnodemokratsko usmerjenih strankah – O zunanji politiki bivšega ministra – O potrošniškem ravnanju parlamenta in o poslanskih privilegijih

»Če gledate statistične kazalce, smo mi v zadnjih dveh letih ustvarili več kot 50.000 novih delovnih mest. Več kot 35.000 delovnih mest pa je bilo ohranjenih, in to kvalitetnih, ravno na podlagi teh aktivnih politik, o katerih sem prej govoril. Pred dvema letoma so makroekonomisti 'obljubljali' 200.000 brezposelnih delavcev in naznanjali, da vsak porast realnih plač za en odstotek pomeni izgubo dodatnih 3000 delovnih mest. Statistika pravi, da so se recimo v letu 1993 plače realno dvignile za 14 odstotkov, kar pomeni, da bi morali izgubiti še dodatnih 50.000 delovnih mest. Po vseh teh predvidevanjih bi morali imeti 250.000 brezposelnih, imamo pa jih 125.000. Res je, da je 80.000 ljudi zaposlenih v podjetjih s težavami, ampak ta odstotek pada. Te težave se zgoščujejo v nekaj panogah. Gre pa za 8 do 10 podjetij, ki imajo več kot 80 odstotkov teh rizičnih delovnih mest. Nekatere panoge so v težavah, in to predvsem tiste klasične: elektrokovinska, tekstilna, gradbena, ki si bo, upam, s tem novim investicijskim ciklom zdaj vendarle opomogla.

PANORAMA

Naš poročevalec Ciril Brajer se je udeležil predstavitve slovenskega gospodarstva v Pragi in ugotovil:

V ČEŠKA JE DEŽELA, KI NAM JE BLIZU

Češko največkrat omenjajo kot gospodarskega uspešneža me državami na prehodu v tržno gospodarstvo, pogosto kot najuspešnejšo med temi državami. Tokrat se je Slovenija na Češkem prvič celovito predstavila, ne le gospodarsko.

V boju proti piratskemu avdio in video trgu se dogajajo precejšnji birokratski nesmisli

V KRIŽI Z BANDEROLAMI

Posebne kontrolne nalepke – nekaj podobnega poznamo s cigaretih škatel – delajo sive lase tistim, ki jih morajo lepiti na kasete in plošče. Medtem ko so nekateri popisovali svoje fonde, so se drugi bogato založili v tujini in potem kupljeno legalizirali.

»Češki uspeva zbujati največje zaupanje glede bodočega razvoja. Že pred 'zametno revolucijo' so namreč njene vlade vodile zelo previdno finančno politiko, skrbele so za nadzor nad proračunom, nad plačilno bilanco in gibanji cen. Dolgovi do tujine so bili in ostajajo zanemarljivi.«
Češki veleposlanik v Sloveniji: »Mislim, da ima Slovenija večji interes za nastop v Češki Republiki kot obratno. Med drugim to dokazuje dejstvo, da je Slovenija na Češkem precej bolj zastopana kot naša država pri vas. Menim, da smo si s Slovenci glede pojmovanja ekonomije precej blizu.«

Naš opazovalec politične scene na Slovenskem daje

PALEC GOR DR. JOŽETU MENCINGERJU,

ki si je te dni pri protikomunistični desnici znova nabral za cel koš črnih pik s trditvijo, da dobro gospodarjenje ni vprašanje lastnine, marveč sistema. Gre za izpeljanko razvpitega kitajskega reka, da ni važno, kakšne barve je mačka, važno je, da lovi miši.

PALEC DOL DR. FRANCETU BUČARJU,

ki je Lojzeta Peterleta, aktualnega predsednika SKD razglasil za naivnega, ker se je Italijanom pustil tako daleč prepričati, da je že gledal po italijansko, za kar je po Bučarjevem mnenju odgovorna vlada. Blagor naivnim, saj jim je naprej oproščeno, je, kot kaže, Bučarjev recept.

Družinina (nova) delitev Slovencev – kdo je kdo in kaj je kaj

Za najbolj učinkovit (in konkreten) dokaz, kakšna je bila vloga Cerkev v predvolilni kampanji je poskrbel verski teolog Družina: »Verjetno bodo na bližnjih občinskih volitvah dali (bivši) komunisti svoj glas (bivšim) komunistom. Nič manj verjetno ne bi smelo biti, da bodo dali kristjani svoj glas kristjanom. Če je to pričakovanje preveliko, smemo upati vsaj to, da kristjan ne bo dal svojega glasu nekemu, ki krščanstvo in njegove vrednote napada, saj bo nasprotno dejanje pomenilo izdajo krščanstva. Razveseljivo je, da po več farah politično osveščeni laiki pred volitvami pojasnjujejo manj poučenim, kdo je kdo in kaj je kaj v našem političnem prostoru...«

Seveda ni nobena skrivnost, da so za Družino in krog okoli nje (bivši) komunisti vsi, ki pripadajo Liberalni demokraciji Slovenije, Združeni list socialnih demokratov in še komu, ki ni na cerkvenem spisku »demokratskih strank«.

Le kaj naj si mislijo verujoči o izjemni »skrbni« cerkvenih krogov za njegovo »pravilno odločanje« na nedeljskih volitvah, zlasti še, ker je v tej skrbi skritega tudi veliko neprikritega podcenjevanja njihove zrelosti in sposobnosti, da se sami (brez kakršnihkoli pritiskov s katerekoli strani) odločajo o tem, komu bodo dali svoj glas, po svoji volji in svoji vesti. Da o tem, da Družina in cerkveni krogi s svojo nasilno predvolilno agitacijo znova nasilno delijo Slovence, sploh ne govorimo.

Ali ni podcenjevalno in žaljivo, če teolog dr. Drago Ocvirk v Družini sumi, ali se bodo volivci znali prav odločiti, in jih straši s svojo travmo: »Kaj bo ostalo od demokracije, če bodo volivci volili ideološko koalicio, ki nam dejansko vlada in ji je le do oblasti, popolne in nenadzorovane...« Tistim, ki ne bodo odšli na volitve, očita kapitulantstvo, saj bodo s tem »vzeli« glasove demokraciji in se sprijaznili, »da bo naša prihodnost totalitarna«. Dr. Ocvirk poučuje, da si »takega neodgovornega početja kristjan ne more privoščiti, saj je poklican, da bi bil sol, kvas, luč sveta«. In na koncu še ena grožnja: »V nasprotnem primeru nam bo spet ostala samo možnost, da za svoje vladarje molimo, naj bi bili do nas, svojih podložnikov, bolj prizanesljivi in usmiljeni.«

Tudi slovenski škofje so v svoji predvolilni izjavi opozorili »nevedne«: »Kdor bi mislil, da z volilno neudeležbo izraža svoj državljanski protest, bi se zelo motil in bi ravnal v nasprotju s temeljnimi načelom družbenega nauka Cerkev, ki je skrb za skupno dobro. Še več, skromna udeležba državljanov na volitvah lahko pomaga utrjevati totalitarni družbeni red. Zato škofje pozivamo vse vernike, da se zavedajo svoje resne in velike odgovornosti.«

Peterle poučuje Avstrijce

Lider Slovenskih krščanskih demokratov in nekdanji zunanji minister Lojze Peterle je očitno zelo uspešen v svoji »mistiji« pojasnjevanja »dejanskih« vzrokov za italijansko preprečevanje sprejetja Slovenije v pridruženo članstvo Evropske unije. Peterle kot svetovljan ne išče krivde pri Italijanih, ampak pri svojih političnih nasprotnikih v Sloveniji, ki jih je te dni označil kot »nacionalkomunistično« navozo. Ob nedavnem obisku na Dunaju, kjer sta ga gostila avstrijski podkanciler Busek in zunanji minister Mock, se je, kot sta poročala Die Presse in Kleine Zeitung, odkritostno »odprl«.

Povedal je, da bosta »Drnovškov preklic oziroma liberalno demokratska sabotaža oglejskega dogovora Sloveniji škodovala, toda enkrat se bo tekma za najboljšega Slovence morala končati, Slovenija pa bo z Italijo morala najti kompromis...« Nacionalkomunistična koalicio je po Peterletu kriva za neuspeh pogajanj z Italijo oziroma zaostritev odnosov z Rimom in Zagrebom, »čeprav je bila oglejska rešitev uspeh, ki je italijanskemu neofašističnemu voditelju Finiju – po Peterletovih navedbah Finijevih besed – prinesla najslabšo noč v življenju. Avstrijski listi so pisali, da se je Peterle v Avstriji predstavil kot žrtev. Niso pa zapisali, ali je Peterle povedal, da so njegov oglejski dogovor z italijanskim zunanjim ministrom Martinom – razen njegove stranke – v slovenskem parlamentu napadle vse vladajoče in opozicijske stranke, ki so v državnem zboru...«

Baje je avstrijski zunanji minister dr. Mock podprl Peterleta in izjavil, da je imel v pogajanjih z Italijo doma premalo opore. Mock je po kontaktil s Peterletom tudi dejal, da je Italija pokazala veliko pripravljenost za popuščanje in izrazil upanje, da se bodo pogajanja, kot sta jih začrtala Lojze Peterle in Antonio Martino, nadaljevala.

Kot je znano, po ravno takšni »liniji« pogovornih nasprotijeta tako slovenska vlada kot slovenski parlament.

Po Peterletovem obisku na Dunaju in njegovih »pobjasnilih« pa je značilno nekaj drugega. Pred nekaj dnevi sta se ob obisku v Rimu avstrijski

državni predsednik Thomas Klestil in zunanji minister Alois Mock dotaknila tudi slovensko-italijanskih odnosov. Po nekaterih virih naj bi Klestil »obsodil nepopustljivost slovenske vlade«, ki je dopustila »blamažo« zunanjega ministra Lojzeta Peterleta. Agencija Ansa pa je poročala, da je Klestil izrazil podporo željam Slovenije, da bi bila pridružena članica Evropske unije, vendar je »moral objektivno priznati, da ljubljanska vlada ni stala ob strani svojem zunanjemu ministru, ki se je za to trudil.«

Nekoč bo treba ugotoviti, ali je normalno in moralno, da zdaj že kar po pravilu različni »samoodstopli« in »odstranjeni« politiki na veliko potujejo po svetu in pojasnjujejo svoje videnje razmer na Slovenskem – seveda v kar najbolj črni in samovoljni podobi. Peterle je že »presenetil« s svojimi razlagami in svarili pred sodelovanjem z novo oblastjo, potem, ko je bil zamenjan kot predsednik vlade. Prav tako pa je s kritično oceno (ne)demokratskih razmer v Sloveniji pihitel tudi Janez Janša, ko se je (takoj po zamenjavi z mesta ministra za obrambo) ob obisku v Ameriki pogovarjal s posameznimi pomembnimi Američani. Notranjepolitične spore je »po svoje« poskušal reševati v tujini tudi lider Slovenske ljudske stranke Marjan Podobnik.

Sicer pa je nekaterim še v spominu tudi Smolčeva kritika »nepatriotičnega« Bučarjevega nastopa na nekem evropskem forumu, ko je pred nekaj leti Evropo pozival, naj ne sodeluje in ne pomaga nekdanji Jugoslaviji in Sloveniji, ker je tam nedemokratski režim. Toda to je bilo v prejšnjem sistemu...

Totalitarizem

– cerkveno in drugače

Nekdo je te dni zapisal, da bi bilo dobro, če bi škofje kdaj pokukali tudi v slovar tujk. V njem piše: »totalitaren – celoten, vse obsegajoč, povzemajoč vse v svoje območje (zlasti označba za fašistične režime) in njihovo težnjo, podrediti državnim ciljem vse javno in zasebno življenje, izključujoč drugo mnenje ali opozicijo.« To opozorilo seveda ni naključno, saj je v zadnjih dneh prav iz cerkvenih in škofovskih krogov kar naprej slišati o totalitarizmu, ki grozi oziroma ki naj bi ga že kar živel Slovenija.

Komentator Dela je opozoril, da so letos škofje zaskrbljeni »zavoljo morebitne skromne udeležbe na volitvah, pomagala bi utrjevati totalitarni družbeni red.« Pred dvema letoma pa se je škofovski konferenci zapisala drugačna misel: »Če je v totalitarnem režimu peščica ljudi odločala o našem življenju, smo v demokratični ureditvi zanj odgovorni vsi.« Skratka, pred dvema letoma (tedaj so bile na oblasti seveda druge stranke) smo imeli demokratično ureditev, zdaj pa imamo »totalitarizem«.

V polemiko v zvezi s cerkvenim videnjem »totalitarizma« se je vključil tudi lider ZLSD Slovenije Janez Kocijančič: »Iz škofovske izjave in komentarja dr. Draga Ocvirka v Družini bi se dalo sklepati, da najvišji predstavniki Cerkev menijo, da je pri nas na oblasti totalitarni sistem, da bi neudeležba na volitvah krepila ta totalitarni sistem in da je bistvo demokracije, da katoliki glasujejo proti Združenim listi socialnih demokratov in Liberalni demokraciji Slovenije oziroma da glasujejo za desne stranke. Pri nas totalitarnega sistema seveda ni. Organi oblasti so legalno izvoljeni. Tisto, v čemer vidijo cerkveni dostojanstveniki totalitarizem, je večinska volja slovenskih volivcev...«

Cesta razdora in zmešnjav

Pretekli teden (pa že tudi prej) smo Slovenci spet demonstrirali svojo sposobnost, da iz vsake zadeve napravimo »nacionalni« spor. To, da so bili italijanski izvajalci izbrani za glavnega izvajalca del na savinjski avtocesti, je seveda v marsičem šokantno, po svoje pa bi bilo lahko tudi dokazilo naše odprtosti in trdne odločenosti, da bomo spoštovali mednarodne uzanee in vnaprej napisana pravila igre.

Vendar se je pri tem preveč stvari zamešalo. Predvsem je najprej vprašljivo, zakaj domači izvajalci v svojih ponudbah (tudi cenovno) niso računali na mednarodno konkurenco. V SCT pravijo, da so Italijani nastopili z dumpinškimi cenami. Je to dokazljivo pri nas ali na drugih podobnih mednarodnih licitacijah? Je njihova argumentacija v zvezi s tem takšna, da lahko prepriča tudi svetovno strokovno javnost? Drugo vprašanje, ki se nujno vsiljuje, je, zakaj DARS (Družba za izgradnjo avtocest) ni utemeljena kot proračunski porabnik, ker bi v tem primeru imela domača podjetja pri potegovanju za avtocestna dela veliko prednost pred tujimi konkurenti. Zadnji dnevi in zadnje nejasnosti pri tolmačenju dejanskega statusa družbe so pokazale, da bi bila lahko tako »proračunska« kot »neproračunska« družba. Sicer pa se je razkrilo, da v istem ministrstvu (finančnem) in v istem nadzornem odboru v nekaj dneh povsem različno razlagajo posamezna zakonska in druga določila. To pa je tisto, kar bi nas moralo najbolj skrbeti.

Kultura po novih poteh

Kulturniki so pred sindikalnim kongresom dočakali svoj krovi zakon z zapletenim in dolgim imenom, ki ga tu zato ne bi navajal, pa to v resnici tudi ni pomembno. Pomembno je, da je kultura nekaj let po sprejetju ustave dobila svojo temeljno vsebinsko in organizacijsko regulacijo in v njo družbeno določene smeri urejanja odnosov v kulturnih dejavnostih.

Zakon, ki zagotavlja družbeni in državni interes na področju kulture, v resnici izhaja iz temeljnega načela distance države od kulture in umetniškega ustvarjanja in ji zagotavlja ustrezno mero avtonomnosti. Hkrati pa je ustanoviteljska razmerja opredelil kot razmerja, podobna materinskim in očetovskim. Preprosto povedano: če se je država odločila v imenu davkoplačevalcev ustanoviti kulturno institucijo, mora v določeni meri nositi tudi breme njenega življenja in preživetja! Teža doslej ni bilo. Ustanoviteljstvo je bilo ljubezniva platičnost in nič več, če izvzamemo redke izjeme. Prav zato si je prejšnja desetletja Slovenija s kulturnim sistemom nakopala vrsto obveznosti, predvsem v skrbi za kulturo nehoti dajajoč potuho lokalnim skupnostim.

Tokrat so stvari zasnovane drugače in to marsikoga še vedno moti. Vsakdo bo tudi v svojem okolju in pri sebi moral razmišljati o kulturi, in to z vidika davkoplačevalca. Vsakdo bo moral opredeliti svoj odnos do ustvarjanja, na čelu z državo, ki bo morala zagotavljati delovne pogoje za reprezentativne kulturne institucije in za dogajanja, tako kot bomo v ožjih okoljih morali vedeti,

da je ob šoli, zdravstvu in športu del našega življenja tudi kulturna dejavnost. Če nam to ustreza ali ne!

Ljudem, ki živijo od kulturne ustvarjalnosti, so s tem zakonom zagotovljeni temeljni eksistenčni pogoji, država in z njo mi pa si bomo oblikovali kulturno podobo, po kateri se bomo prepoznavali med seboj in po kateri nas bo spoznaval svet. Seveda je to šele začetek, kajti sledila bo vrsta podrobnejših zakonov in predpisov. Že napovedana ustanovitev različnih skladov, pa svetovalnega organa vlade za področje kulture itd. kaže, da gre za načelo, ki želi vrniti v kulturo dialog kot temelj ustvarjalnosti in razvoja. Res pa je, da vsake spremenjene okoliščine terjajo aktivnosti vseh akterjev. In ker so se pogoji delovanja spremenili, se bodo na nova dejstva morale odzvati tudi kulturne organizacije in institucije. Če ne bo tako, bo čas opraviil svoje in jadikovanja bo veliko. Toda izziv je treba sprejeti in ta izziv velja tudi sindikatoma, zlasti tistemu, ki združuje kulturnike. Scena je vznemirjena in razburkana, to pa še ne pomeni, da ji ne moremo biti kos. Lahko, le vedeti je treba, da demokracija kulturo vrača v okvirje avtonomnosti, in spoznati, da je ni potrebno izrabljati za politiko in po tej poti umetnosti delati silo in nato bežati iz nje. Kdor se želi ukvarjati s politiko, ima za to stranke. Kdor želi kulturi socialno blaginjo, ima sindikate. Kogar ne zanima ne eno ne drugo, naj dostojanstveno ustvarja po svojih močeh. Zares ni potrebe hlapčevati nikomur. S tem zakonom sta postali kultura in njena vloga transparentni. Milan Bratec

Obtožba Drnovška in

– molk

Skupina poslancev je na predlog Slovenske ljudske stranke predlagala državnemu zboru obtožbo premiera dr. Janeza Drnovška pred ustanovnim sodiščem zaradi kršitve ustave in zakonov v vladnih slovensko-italijanskih pogajanjih. Večina slovenskih medijev se je zadovoljila z registratorskim navajanjem »argumentacije« za obtožbo Drnovška, pa tudi v vladi, ki sicer na marsikatero manj pomembno vprašanje takoj javno odgovarja, niso poskrbeli za »uradni« odgovor na »obtožnico«. Republika je tako »ugotovila«, da v vladnih strankah (katerih – saj je za zdaj vladna stranka tudi Peterletova krščanska demokracija) ocenjujejo, da so poslanci opozicijskih strank vložili obtožbo zato, da bi njihove stranke pred volitvami nabrale nekaj političnih točk, v kabinetu predsednika vlade pa predlog označujejo, kot navaja Republika, za neutemeljen. Menda so premierovi najožji sodelavci povedali, da le-ta meni, da očitki o prekoračitvi pooblastil ne vzdržijo kritične presoje.

Pravzaprav se je za razliko od vseh, ki bi bili sicer uradno poklicani za to, da argumente obtožbe poskušajo pobiti z lastnimi argumenti, še najbolj temeljito lotil analize celotne afere mariborski Večer.

Komentator ugotavlja, da je ustavna obtožba nadvse resna zadeva, zato bi bilo pričakovati, da se bodo »podpisniki lotili predloga za obtožbo s trdnimi argumenti, kaže pa, da so se Drnovška lotili s sumi in obtožbami, ki bi jih pravzaprav morali nasloviti na nekdanjega ministra Lojzeta Peterleta. Če podpisniki pravijo, da je deklaracija, ki sta jo podpisala v Ogleju Peterle in italijanski zunanji minister Martino, nasprotna stališčem državnega zbora, je pač treba obnoviti spomin.« Ta pove, da je vlada tako sestavljeni deklaraciji nasprotovala in je zato poslala Peterleta konec letošnjega oktobra v Rim na nova pogajanja. In tako naprej. Deklaracijo, v kateri je vlada napovedala uskladitev slovenske zakonodaje z evropsko in tudi ustrezno spremembo ustave, podpisniki obtožnice označujejo kot »strogo zaupen dokument«, v resnici pa jo je javno predstavil Peterle, ko je bil Drnovšek na obisku v Ameriki, o njej so vidno poročali vsi pomembnejši javni mediji v državi, »vendar iz parlamenta ni bilo nikakršnih nasprotujočih reakcij...«

Vsak (po svoje) zadovoljen

Nekdanji zunanji minister Lojze Peterle vztrajno ponavlja, da je zelo zadovoljen, ker ga zaradi njegove »italijanske politike« doma napadajo bivši komunisti, v Italiji pa fašisti. To naj bi pomenilo, da je na pravi poti.

Zdaj pa je tudi iz Drnovškovega kroga slišati: »Kadar se razumen politik znajde v položaju, v kakršnem se je znašel dr. Drnovšek, ko ga na eni strani Podobnik v zvezi z Italijo obtožuje prevelikega popuščanja, če ne celo izdajstva, po drugi strani pa Peterle premajhnega popuščanja, je to najboljšje znamenje, da je na pravi poti.« (Gregor Golobič, glavni tajnik LDS).

Na poseben način pa je premiera Drnovška vzel v bran podpredsednik parlamentarnega odbora za mednarodne odnose Borut Pahor (ZLSDS): »Verjamem, da je iz vrste razlogov poskušal Drnovšek narediti Peterletu veliko konce-

sij. Konec koncev mu je za en mesec podaljšal mandat. Mislim, da za to ni bilo potrebe. Skratka, pokazal je zelo iskreno željo, da se reši problem z Italijo. Da ga reši Peterle, ker ima Drnovšek nesporen politični interes, da održi SKD in Peterleta v vladni koaliciji. Mislim, da je Peterle zelo neprepičljiv v točki, ko poskuša dokazati, da ga je pravzaprav z oglejsko zgodbo poskušal Drnovšek spotakniti. Ravno obratno. Dejstvo, da ga na noben način ni hotel spotakniti, je v marsičem pripomoglo, da smo prišli v situacijo, ko je bila oglejska deklaracija sploh možna.«

Jezni gospodje iz ZDA in Argentine

Kar 35 slovenskih (političnih) emigrantov, ki zdaj živijo v Argentini, ZDA, Franciji in drugod po Zahodu, se je živčno (in z jezikom sovraštva, ki ga doma pri ljudeh normalne volje ni zaslediti) oglasilo s protestom proti Janezu Kocijančiču, liderju Združene liste socialnih demokratov.

Janez Kocijančič je na nedavni tiskovni konferenci komentiral – zanj nesprejemljivo – izjavo kongresa Slovenskih krščanskih demokratov, ki je NOB slovenskega naroda proglasila za krvavo revolucijo. V javnosti so mnogi takšno presenetljivo stališče krščanskih demokratov pripisali tudi vplivu emigracije v njenih vrstah. Zato je Janez Kocijančič med drugim tudi dejal, »da bi bilo zelo koristno, če bi stari gospodje iz ZDA in Argentine odšli nazaj domov in pustili Slovenijo živeti brez svojih travm.«

V protestu podpisniki opozarjajo, da se je Kocijančič lotil obdobja druge svetovne vojne v Sloveniji. »To obdobje je za Slovence tako zelo tragičen čas, ki še ni nepristransko raziskan in zgodovinsko ovrednoten. Samo pravična ocena preteklosti je temelj za mir prihodnosti, ne pa novo preganjanje, ki si ga, kot kaže, želi predsednik Združene liste socialnih demokratov,« med drugim piše v protestu, v katerem je sicer kar nekaj splošnih obtožb in žaljivk na račun Kocijančiča in »komunističnega režima.«

Janez Kocijančič v odgovoru na protest »gospodov iz ZDA in Argentine« ponovno sporoča in svetuje tistim, »ki danes želijo obnavljati presežene ideološke, politične in dejanske razkole iz druge svetovne vojne, naj gredo domov, tja, kjer pač stanujejo – v domovini ali tujini – in pustijo Slovence in zlasti nove generacije, h katerim prištevam tudi sebe, saj sem imel ob zaključku vojne tri leta in pol, pri miru s svojimi travmami«. Kocijančič ponavlja, da se ne strinja s 110. stališčem kongresa Slovenskih krščanskih demokratov v celoti, zlasti pa ne s temeljno trditvijo: »Poprava krivic pomeni tudi odpravo privilegijev, ki so jih na podlagi revolucionarnih predpisov in dejanskih prednosti nelegitimno pridobili posamezniki ali organizacije, na drugi strani pa uradno priznanje, da sta bila medvojni protikomunistični odpor in povojno nasprotovanje nedemokratski oblasti legitimno in legalno ter častno dejanje, izhajajoč iz splošno priznane pravice do samoobrambe in iz naravne pravice do upora proti totalitarnemu režimu.« Kocijančič pravi, da je zanj resnica preprostejša. »O sedanjih in preteklih ideoloških in političnih opredelitvah si lahko vsak svoje misli. Vendar obstaja zgodovinsko dejstvo, da se je Komunistična partija Slovenije v usodnem obdobju druge svetovne vojne pri temeljnem vprašanju pravilno opredelila za narodosvobodilni boj, vsi tisti, ki pa so se iz kakršnihkoli drugih razlogov opredelili za sodelovanje z okupatorjem, pa so se opredelili napačno.« Pripravil: J. K.

Miloš Pavlica, dolgoletni sindikalni zaupnik, zdaj državnozbornski poslanec razmišlja:

PRESENEČA ME, DA IMAMO ŽE POLDRUGO LETO ZAKON O SOUPRAVLJANJU, VENDAR V KOLEKTIVIH NI NAVDUŠENJA ZANJ

PANORAMA: Iskra je bila takrat pojem v slovenskem gospodarstvu tudi zato, ker je imela zelo močna razvojna jedra, hkrati pa se je ob njej dogajalo še marsikaj, kar ni »sodilo« v podjetje.

PAVLICA: V sindikatu smo imeli dve strategiji: prva je bila ta, da se kot sindikat borimo za pravice zaposlenih, in tu smo aktivno sodelovali v vseh procesih odločanja, kolikor je sindikatu bilo pač dano sodelovati v sistemu samoupravljanja, pri nastajanju vseh pravnih aktov sistema itd. Tu se mi zdi, da je sindikat odigral izjemno pomembno vlogo pri plačni politiki in pri drugih zadevah. V tistem času mi praktično štrajkov skoraj nisem poznali, plače so bile relativno ugodne, redne, ni bilo velikih zamud in mislim, da je pri tem izrazito pomagal in veliko naredil sindikat. Poleg tega je bila še neka druga funkcija sindikata, ki je danes v sistemu ni in ki jo pravzaprav na neki način pogrešam, to je graditev korporativnega duha, skratka duha pripadnosti nekemu kolektivu, in mislim, da smo to v sindikatu Iskre uspeli uveljaviti pri ljudeh, ki so bili zaposleni po več kot stotih podjetjih v Iskri, raznih tozdih, delovnih organizacijah. Pripadnost v tem smislu, da so ljudje s ponosom rekli, jaz sem zaposlen v Iskri, in ta je bila pojem, ne pa zaposlenost v posameznih organizacijah.

PANORAMA: Ali so bila takrat vidna trena med vodstvom na eni strani kot zastopnikom in zagovornikom kapitala in na drugi strani sindikatom? Je prihajalo do navzkrižij ali ste znali vedno najti poti za usklajeno ravnanje?

PAVLICA: Do navzkrižij je seveda prihajalo, ker so bili interesi vodstva in sindikata nasprotujoči si, kar je prav in pametno, tako da so bili tudi trenutki zaostritev. Tisti, ki pravijo, da smo včasih delovali kot nekakšen državni sindikat, se seveda krepko motijo. Tudi takrat je bilo mnogo težkih trenutkov in tudi težkih konfliktov z veliko težkih besed, nagajanj. Po bitkah smo našli skupen dogovor. Ta skupni dogovor je bil mogoč zaradi strokovnih argumentov ene in druge strani v nastopanju in je firmi omogočal, da je doživela tak vzpon in tak uspeh.

PANORAMA: Sistema Iskre ni več. Zakaj se je zlomil?

PAVLICA: Kje so izvirni grehi tega zloma, bi težko sodil. To so lahko samo osebni vtisi. Zakon o združenem delu je bil po moji oceni prva stopnica, ki je sistem na neki način začela razbijati. Mi smo takrat dobili preko 140 temeljnih organizacij, počasi s prihodom novih ljudi so se začeli oblikovati vrtiličarski interesi, ki so pripeljali do tega, da na nekaterih vitalnih točkah ni bilo moč dosežati dogovorov in soglasja za sistemsko razvojno politiko. K temu je svoje prispevala tudi kasnejša kriza v jugoslovanskem gospodarstvu, potlej izguba precejšnjega dela tega trga in premoženja na tem trgu, neposreden vzrok razpada pa so bili padci nekaterih paradnih organizacij. Tu gre za Mikroelektroniko, kasneje Delto, ki je z nesmotrno poslovno politiko »prebila«

poslovne možnosti. To je sistem obremenilo s preko 100 milijoni dolarjev v zelo kratkem času in ta ni bil sposoben tega nadoknaditi na ta način, da bi to krizo prerasel. Kasneje je padla tudi Iskra Banka kot skupna finančna organizacija, in sicer zaradi stečajev teh organizacij, kar je pomenilo tudi razkroj.

PANORAMA: V Iskri je bilo akumulirana izredno veliko znanja.

PAVLICA: Iskra je imela izredno veliko znanja. Mnogi so ji očitali, da je bila to neka politična tvorba. Daleč od tega. Iskra je bil zdrav poslovni sistem, v razvojnih oddelkih smo imeli zaposlenih okrog 6.000 ljudi, razvili smo cel kup institucij znotraj Iskre, ki so zdaj v samostojni Sloveniji postale državne institucije, svoj inštitut za kakovost, svoj indok sistem, svojo standardizacijo, svoja preizkuševališča, skratka vsi sistemi so zdaj postali državni sistemi, ker država ni imela teh sistemov in tudi nobena druga organizacija jih ni imela. Zato bi lahko rekel, da so iskraši na svojih plečih zgradili vrsto institucij, ki so močno pomagali pri nastajanju te svobodne Slovenije, vsaj v teh tehničnih segmentih, pa čeprav problematično, da so se ta razvojna jedra razbila. Samo na takih razvojnih jedrih, ki zagotavljajo kritični potencial je možno graditi nacionalni razvoj, in to je zame katastrofa. Vložili smo ogromno denarja v znanje teh ljudi, jih šolali v tujini, in ta sredstva so danes neprimerno izkoriščena, ker ti ljudje se ne ukvarjajo z razvojem, ampak s trgovino, preprodajo.

PANORAMA: Kakšen je bil vaš prehod iz Iskre na poslanski položaj?

PAVLICA: V državnem zboru nas je nekaj, ki smo prišli iz tovarn. Res pa je, da nas ni prav veliko iz klasičnih tovarn. Ta prehod sem na začetku doživljal z veliko več optimizma, kot ga pravzaprav danes doživljam, tudi z veliko več pričakovanji. Prej sem se nekako izogibal »te zunanje« politike, veliko mi je pomenilo to, da delam v uspešni tovarni in da se rezultati mojega dela lahko dnevno vidijo, da se nekaj dogaja. V politiko sem vstopil s podobnimi pričakovanji, sam sem želel, da bi tudi v parlamentu na hiter način dosegali rezultate, omogočali strukturi, ki jo zastopam v parlamentu, delavski strukturi, boljše življenje, več perspektiv. Seveda sem v politiki potem spoznal, da se zadeve ne lomijo tako čez noč, da je treba mnogo naporov za majhne premike.

PANORAMA: V parlamentu so različni lobiji. Ali imate tisti, ki ste prišli iz tovarn, tudi svoj lobi?

PAVLICA: Mislim, da se oblikuje tudi negospodarski lobi, tudi okrog odbora za gospodarstvo v državnem zboru, v katerem smo v glav-

»Tudi mene preseneča, da imamo še leto in pol zakon o soupravljanju, ki je dober, vendarle v kolektivih ni velikega navdušenja, da bi se realiziral. Mislim, da je tu še neizkoriščena vloga sindikata.«

O delu v Iskri in sindikatih – O delu v parlamentu – O dveh strankah socialnodemokratske usmeritve – O zunanji politiki bivšega ministra – O potrošniškem ravnanju parlamenta in o poslanskih privilegijih
Poprosimo ga, naj se sam predstavi. Kratko in jedrnat:

Pravnik, 44 let, rojen na Primorskem. V Ljubljano sem prišel pred 25 leti in ostal. Izhajam iz delavske družine. Ta je tudi profilirala moje osebne vrednote. Moj oče je bil progovni delavec in šel v pokoj kot progovni delavec, mati je bila tekstilna delavka na strojih. Oba sta bila navadna delavca in s svojimi vrednotami sta tako naravnala moj vrednotni sistem, da je boj za delavske pravice pomembna sestavina. Imel sem burno življenje. Po končani srednji šoli sem prišel v Ljubljano, v začetku sem študiral ekonomijo, potem je denarja zmanjkalo in moral sem delat. Moje prvo delovno mesto je bilo v sprejemnici na servisu za aparate, delal sem za pultom, potem sem šel v Iskro, kjer sem ostal 20 let. Začel sem v proizvodnji, nato v organizaciji dela, planu, kadrovske službi, vmes sem doštudiral pravo in končal v Iskri svojo kariero kot poslovni sekretar Iskre holdinga. Kmalu potem, ko sem se zaposlil, sem bil izvoljen za predsednika mladine v Iskri. To so bila burna leta in moram reči, da imam zelo lepe spomine nanje, saj smo veliko naredili in tudi organizacija je bila zelo živahna. Po letu 1976 sem začel intenzivno delati v sindikatu.

nem ljudje, ki smo včasih delali v gospodarstvu in ki seveda drugače razumemo probleme gospodarstva, ki se velikokrat iz oblastnih struktur ne zdijo tako pomembni, saj je gospodarstvo spremljano bolj na statističen način, z globalnimi kazalci. Ti kazalci se lahko tudi odmaknejo od vsakdanjih problemov, s katerimi se ukvarjajo ljudje po tovarnah. Tisti pa, ki smo bili 15, 20 let v tovarnah, pa vemo, da so tam vsak dan zelo veliki problemi. Ti makrokazalci so ti malce oddaljeni. Državo pa vodijo na tem makronivoju.

PANORAMA: Zdi se mi, da je ravno delavski lobi v parlamentu šibak, ker v nasprotnem primeru denimo ne bi bil sprejet takšen zakon o denacionalizaciji.

PAVLICA: Lahko govorimo o gospodarskem lobiju in o delavskem lobiju. Tu bi jaz vendarle naredil nekaj razlike. Mislim, da gospodarski lobi na neki način ima svojo funkcijo v parlamentu, oblikuje da se lobi poslancev in tudi strank, ki smo bližje delavskim interesom. Tako se ne bi strinjal v celoti z oceno, da smo prešibki. Mislim, da sprejeta zakonodaja v zadnjih dveh letih v državnem zboru dokazuje, da je parlament na neki način naklonjen tudi tej delavski

»Mislim, da sprejeta zakonodaja v zadnjih dveh letih v državnem zboru dokazuje, da je parlament na neki način naklonjen tudi tej delavski problematiki. In zakoni, ki so bili sprejeti, so moderni, na evropski ravni.«

problematiki, in zakoni, ki so bili sprejeti, so moderni, na evropski ravni. Gre za zakon o inspekciji dela, sistemu soupravljanja itd. Mislim, da parlament ima posluš za to. Druga zadeva pa je, kako se ti zakoni uvajajo v življenje. Kot zakonodajalci dajemo zakonodajni okvir. Realizacija tega zakonodajnega okvira pa je kasneje na sodiščih, v inspekcijah, v izvršni oblasti. Tu pa seveda zadeve ne tečejo tako.

PANORAMA: Dr. Mencinger je včeraj na televiziji rekel, da je precej nerazumevanja pri vprašanju soupravljanja oziroma samoupravljanja. Največji samoupravljalci se zdaj borijo proti soupravljanju.

PAVLICA: Z njim se v celoti strinjam. Tudi mene preseneča, da imamo že leto in pol zakon o soupravljanju, ki je dober, vendarle v kolektivih ni velikega navdušenja, da bi se realiziral. Mislim, da je tu še neizkoriščena vloga sindikata. Zakon daje ljudem pravico soupravljanja, seveda pa jo morajo ljudje uveljaviti in tega jim ne more nihče odreči. Pogoji za delo organov soupravljanja v zakonu

so dobri, materialni in tudi vsebinski, tako da tudi mene pravzaprav preseneča, da se v praksi tako počasi premika.

PANORAMA: S čim je po vašem mnenju parlament bistveno prispeval k temu, da se razmere v Sloveniji v gospodarskem in socialnem smislu stabilizirajo?

PAVLICA: Parlament je sprejel moderen zakon o gospodarskih družbah, o javnih gospodarskih službah, tudi nekaj nacionalnih programov, ki dajejo okvir za razvoj posameznih panog. Mislim, da smo s tega zakonodajnega vidika že precej postorili, da se lahko pravzaprav stabilizirajo tudi gospodarske razmere po udaru, ki smo ga doživeli z odhodom iz Jugoslavije. To politiko parlamenta in vlade je videti tudi v proračunski porabi in tudi v sprejetih proračunih v zadnjih dveh letih, ki so bili naravnani v realizacijo aktivne zaposlovalne, gospodarske, razvojne, tudi aktivne investicijske politike na infrastrukturnih področjih. Tako imamo osnove, ki dajejo realne možnosti za optimizem, s katerim lahko startamo v prihodnost.

PANORAMA: Stranke tako imenovane pomladi očitajo Zdrušeni listi in Liberalni demokraciji, da sta obljubljali nova delovna mesta. Kaj je s tem?

PAVLICA: Mi teh predvolilnih obljub nismo pozabili. Prepričani smo, da jih bomo v mandatnem obdobju ne samo dosegli, tudi močno presegle. Že v zadnjih dveh letih, če gledate statistične kazalce, smo mi ustvarili več kot 50.000 novih delovnih mest in več kot 35.000 delovnih mest je bilo ohranjenih, in to kvalitetnih, ravno na podlagi teh aktivnih politik, o katerih sem prej govoril. Pred dvema letoma – so makroekonomisti »obljubljali« 200.000 brezposelnih delavcev in napovedovali, da vsak porast realnih plač za en odstotek pomeni izgubo dodatnih 3000 delovnih mest. Statistika pravi, da so se recimo v letu 1993 plače realno dvignile za 14 odstotkov, kar pomeni, da bi morali izgubiti še dodatnih 50.000 delovnih mest. Po vseh teh predvidevanjih bi morali imeti 250.000 brezposelnih, imamo pa jih 125.000. Res je, da je 80.000 ljudi zaposlenih v podjetjih s težavami, ampak ta odstotek pada. Te težave so zgoščene v nekaj panogah, gre pa za 8 do 10 podjetij, ki imajo več kot 80 odstotkov teh rizičnih delovnih mest. Nekatero panogo so v težavah, in to predvsem tiste klasične: elektrokovinska, tekstilna, gradbena, ki si bo, upam, s tem novim investicijskim ciklom zdaj vendarle opomogla.

PANORAMA: Gradbena, ko tuje dobivajo dela?

PAVLICA: To o pridobivanju del tujcev je lahko daljša zgodba. Težko si ustvarjam realno mnenje, ali je to upravičeno ali ne, ampak ne glede na to gre za nov investicijski zagon in naša gradbena podjetja so v to močno vključena. Žal pa tudi v panogi primanjkuje kadrov, da bi se lahko v celoti vključili v ta zagon gradnje.

PANORAMA: Ste tudi v skupini, ki analizira proračunski memorandum...

Nadaljevanje na naslednji strani

Nadaljevanje s prejšnje strani

PAVLICA: Iz naše poslanske skupine sva za področje proračuna in memorandumov zadovoljena midva s kolegom Horvatom.

PANORAMA: *Letos v teh razpravah, zanimivo, ne prihaja do velikih rashajanj, nekako mirno gredo mimo razprave o memorandumih.*

PAVLICA: Letošnji memorandum je takšen, kot mora biti. Je kratek, jednat dokument, ki opredeljuje samo glavne državne blagajne in daje okvirne za ekonomske politike v prihodnjem letu. To ni več tako podroben dokument, kot je bil v lanskem letu, ko smo ob memorandumu v bistvu opravili že celotno proračunsko diskusijo. Ocena vseh je, da je memorandum solidno pripravljen. Mi smo v Združenih listih pripravili kar nekaj dopolnil k njemu. Predvsem so bistvena tista, ki se nanašajo na javne blagajne, na pokojninski sistem in aktivne industrijske, malo gospodarske in razvojne politike. Več sredstev je treba nameniti zanje. Tem poudarkom dajemo neko prednost. Tudi odbor je večino teh naših dopolnil že sprejel. Pri nekaterih pa zaenkrat še nismo dobili soglasja drugih strank, toda pričakujemo, da do končne razprave memorandum bomo dobili.

PANORAMA: *Zakaj ni danes tako burnih razprav med zagovorniki vojaškega lobija in drugimi porabniki proračunskih sredstev?*

PAVLICA: V lanskem letu je bilo drugače. Slo je za boj za realizacijo vojaškega proračuna, kar je bilo sprejeto z zakonom. V letošnjem letu se začne postopna realizacija tega programa, zato ni veliko diskusij o tem.

»Mi se ne moremo sprizniti s tem, da imamo več kot 30 odstotkov ljudi pod socialnim pragom preživetja, na drugi strani pa opek sloj družbene elite, ki neizmerno bogati, in da se te razlike odpirajo tudi v plačni politiki z 1:30, 30, 40, kar je pravzaprav nelogično.«

PANORAMA: *Potrošniško ravnanje v parlamentu se kaže tudi prek sistema različnih tolarjev za posamezne namene...*

PAVLICA: Mnogi parlamentu očitajo to potrošniško logiko, da preveč trošimo s sprejemanjem raznih zakonov. Zdej imamo kar nekaj teh tolarjev, od obrambnega, šolskega, cestnega, delno smo ustanovili tudi nekatere sklade, pripravljajo se še nekateri tolarji. Dejstvo je, da bo treba na neki točki realno oceniti možnost realizacije vseh teh programov, ki smo jih v parlamentu sprejeli, in vseh teh strategij. Vlada nas opozarja, da že v letošnjem letu prihaja do razkoraka med možnostjo za realizacijo in dejanskimi potrebami, ki izhajajo iz že sprejetih zakonov, tako da mislim, da nas tu čaka diskusija ne o vsebini teh zakonov in odločitve, ki smo jih sprejeli, ampak o dinamiki in obsegu sredstev.

PANORAMA: *Problem sprejema zakona o denacionalizaciji je odprt. Grupa z Jožetom Šketo na čelu je sbrala toliko podpisov za spremembo, pa se nič ne dogaja.*

PAVLICA: Ne bi rekel, da se nič ne dogaja. Zakon je vložen v parlamentarno proceduro, res pa je, da to ne gre dovolj hitro. Pričakujemo, da bomo ta zakon po hitrem postopku uvrstili na dnevni red parlamenta, in upam, da bo v parlamentarni proceduri obravnavan že pred novim letom. Kot veste, je naša stranka vseskozi nasprotovala takšnemu konceptu denacionalizacije, kot je uveljavljen v obstoječem zakonu, predvsem zaradi tega, ker smo izhajali iz osnove, da popravljanje starih krivic ne sme porajati novih. In če izbiramo med logiko pravic zelo daljnih sorodnikov, ki nimajo nobene neposredne relacije do lastnine, ki je bila nekomu v preteklosti odvzeta, med njihovo pravico in pravico ljudi do dela, za nas ni nobene izbire. Mi moramo zaščititi pravico ljudi, ki so mnoga desetletja delali na teh sredstvih in bi danes zaradi denacionalizacije ostali brez možnosti za normalno delo.

PANORAMA: *Pri spremembah tega zakona in drugih takih zakonov, ki so bolj naklonjeni kapitalu kot delavcem, se soočata dva koncepta družbenega razvoja: krut liberalni kapitalistični in socialnodemokratski.*

PAVLICA: Zakone sprejema parlamentarna večina. Trenutno razmerje sil v parlamentu je tako, da če bi se Liberalna demokracija odločila podpreti te naše koncepte in poglede na posamezne segmente, kot je tudi denacionalizacija, bi seveda take spremembe zakona lahko sprejeli. Na žalost se Liberalna demokracija ne odloča tako hitro za take spremembe, kot mi želimo. Res pa je, da v parlamentu, v vladi in nasploh v oblasti poteka boj med konceptom socialne države, ki ga zagovarja naša stranka, konceptom moderne države nordijskega tipa, ki poleg družbenega in ekonomskega razvoja države zagotavlja tudi socialno stabilnost, in med liberalnim konceptom, ki pa temelji na logiki, da je treba zadeve tako stisniti, privilegirani si že znajo pomagati in naj preživijo, kdor je v kruti tržni bitki sposoben preživeti.

PANORAMA: *Posledica tega je neverjeten vzpon socialnih razlik.*

PAVLICA: Zame je to socialno razslojevanje, ki ga danes doživljamo, nesprejemljivo. Lahko, da je razvojno tudi to neki pogoj za prehod v neko tržno ekonomijo, ki je običajna v Zahodni Evropi, vendar bi morali to delati postopoma. Mi se ne moremo sprizniti s tem, da imamo več kot 20 odstotkov ljudi pod socialnim pragom preživetja, na drugi strani pa opek sloj družbene elite, ki neizmerno bogati, in da se te razlike odpirajo tudi v plačni politiki z 1:20, 30, 40, kar je pravzaprav nelogično. Tu je ena izmed resnih nalog naše stranke, da ta vprašanja zaostriamo znotraj koalicije in mislim, da celo v parlamentu lahko dobimo kritično maso glasov za zaustavitev teh procesov.

PANORAMA: *Ko sem se pogovarjal z vodjem poslanske skupine Liberalne demokracije Slovenije Anderličem, sem imel občutek, da o mnogih vprašanih v bistvu razmišlja kot vi.*

PAVLICA: Da, številna vprašanja so, kjer smo precej skupaj. Gotovo smo skupaj pri vrednotenju zgodovine in zgodovinskih procesov, temeljev nastanka naše države, v laicizaciji družbe, v odnosu do demokratičnih pravic posameznika. Smo pa precej različni v pogledih na ekonomski razvoj države v prihodnosti. Ko sem prebral intervju z Anderličem v DE, sem mu rekel, da je lepo, da je pohvalil Združeno listo, da smo korekten partner in da se z nami da dogovoriti in da dobro sodelujemo, pozabil pa je dostaviti samo en stavek, da Liberalna demokracija praviloma glasuje proti našim sklepom, ki so usmerjeni v socialno državo.

PANORAMA: *In zato se morate naslanjati na druge sile v parlamentu, ne na koalicijske partnerje.*

PAVLICA: Sedanja situacija v koaliciji je pač taka, da omogoča to preskakovanje in oblikovanje ad hoc koalicij o posameznih vprašanih. To samo po sebi omogoča nekaj več manevrskega prostora posameznim članom koalicije. Res pa je, da to včasih ustvarja vtis, da koalicija ne deluje enotno.

PANORAMA: *ZLSD ima v vladi pomembne resorje in preko ministrstva za delo, ministrstva za gospodarske dejavnosti, ministrstva za kulturo in ministrstva za znanost lahko promovira svojo politiko. Ali s tem uspevate v dovoljni meri?*

PAVLICA: Mislim, da ne in da se pravzaprav z našimi uspehi hvalijo drugi. Mi smo ob vstopu v vlado zavestno sprejeli najtežje resorje, ki so tudi izpostavljeni največji družbeni kritiki, kritiki sindikatov, posameznih socialnih skupin, upokojenec, invalidov itn., zavedajoč se, da nas na teh področjih čakajo največji problemi. Vendar imamo odgovore: ponudili smo tri aktivne politike, ki jih naši ministri dosledno izvajajo. Dejstvo pa je, da se z našimi uspehi danes mnogokrat hvalijo drugi partnerji v vladi, ki nimajo pravzaprav nobenih posebnih razlogov, da bi to počeli. Tu verjetno premalo naredimo za promocijo uspehov naše stranke in za splošni vtis o naših dosežkih. Mislim, da bi bila zgodba o uspehu, ki je bila proklamirana, pa tudi prijeten nasmeh, ali kako so rekli krščanski demokrati pred volitvami, danes mnogokrat grenkejša, če ne bi bilo naših poslancev in naših ministrov v tej vladni koaliciji.

PANORAMA: *Kljub vsem tem rezultatom, o katerih govorite, pa se v Sloveniji soočamo s številnimi aferami. V parlamentu imamo preiskovalne komisije, vendar od njih nič ni.*

PAVLICA: V parlamentu imamo zdaj že pet preiskovalnih komisij. Napaka je bila po mojem mnenju že na samem začetku, ko se je delo teh komisij zastavilo preširoko. Po moji oceni in po mojem razumevanju bi morale biti preiskovalne komisije usmerjene v proučevanje zlorabe pooblastil javnih delavcev, in potem bi posledično lahko tudi ukrepali, ali zakonodajno ali kako drugače. Delo komisij pa je zdaj tako zastavljeno, da so vsebine dela izjemno široke. To kaže, da take komisije ne morejo prinesiti nobenega rezultata razen politične promocije, ustvarjanja klime afer, ki jo ustvarjajo posamezniki. Le-ti nimajo odgovorov na realna vprašanja in so zato bolj glasni pri nasprotovanju ostalim in prikazanih tako imenovanih afer.

»Socialdemokratska stranka, ki misli, da v družbi ne potrebujemo socialnega miru, ki daje prednost naložbam v obrambne sisteme, je seveda po moji oceni izjemno sporna.«

PANORAMA: *Koliko vpliva to, da so poslanci stimulirani za delo v komisiji ali za njeno vodenje?*

PAVLICA: Poslanci pravzaprav niso nič stimulirani, stimuliran je samo predsednik in namestnik predsednika take komisije. Poslanci nimajo za članstvo v komisijah nobenih dodatkov. Mogoče je tudi tu računica, vendar mislim, da so lahko preiskovalne komisije orodje opozicije, da opozarja na neke probleme. Toda tako kot delujejo danes, mislim, da so zgrešile svoj cilj.

»Kot veste, je naša stranka vseskozi nasprotovala takšnemu konceptu denacionalizacije, kot je uveljavljen v obstoječem zakonu, predvsem zato, ker smo izhajali iz tega, da popravljanje starih krivic ne more porajati novih. In če izbiramo med logiko pravic zelo daljnih sorodnikov, ki nimajo nobene neposredne relacije do lastnine, ki je bila nekomu v preteklosti odvzeta, med njihovo pravico in pravico ljudi do dela, za nas ni nobene izbire.«

PANORAMA: *Torej paradigma »svinje pri koritu« ne drži?*

PAVLICA: Mislim, da ne. Mislim, da je v družbi po krivici ustvarjena splošna klima, da smo poslanci polni privilegijev z izjemnimi dohodki itd. Jaz sem bil pri obravnavi vseh pravic poslancev izjemno restriktiven. Želel sem tudi, da bi si znižali plače, želel sem, da bi se odpovedali vsem mogočim drugim tako imenovanim privilegijem, ampak teh privilegijev je pravzaprav izjemno malo. V parlamentu po večkratnih poizkusih nisem dobil podpore, pač pa mnogo zamer, ampak to je zdaj že mimo. Imam 200.000 tolarjev poslanske plače, kar je celo manj, kot bi imel na delovnem mestu, ki sem ga zasedal prej, in takih primerov je v parlamentu še več. Poleg te plače pa ni nobenih drugih privilegijev. Sam si v dveh letih nisem obračunal enega kilometra poti, sem pa v tem času naredil po celi Sloveniji preko 25.000 kilometrov. Obračunali so mi samo eno dnevnico, ker smo šli s komisijo na teren, ne da bi sam podpisal kakšen nalog. In nobenih drugih privilegijev ni. V podjetjih pa vemo, da so avtomobili, mobilite, različne oblike zavarovanj, izobraževanje itd. Ko sem se boril za svoja stališča o poslanskih plačah, je bil moj namen, da se na poslanskih hrbitih ne bi pasle tudi druge strukture. In na žalost smo dosegli, da se je pod nekakšnimi navideznimi privilegiji poslancev pričelo to veliko socialno raslojevanje. Mnogi menedžerji, ljudje v javnih službah, vladnih službah, v šolstvu itn. so si močno dvigali plače na račun tako imenovanih velikih poslanskih plačah. Vsi so se sklicevali na te plače. In zdaj smo dobili izredno široko strukturo ljudi, ki ima izjemno velike plače in privilegije na račun privilegijev poslancev, ki jih pa ni. To je negativna posledica tega. Moram reči, da sem na začetku naivno verjel, da je novinarjem v velikem interesu, da se tu nekaj spremeni, in da bodo tudi v svojem pisanju to realno predstavljali, da bi se te zadeve umirile. Vendar sem dobil vtis, da tudi novinarjem ni bilo v interesu, da bi se te stvari umirile, ker so hoteli te zadeve pravzaprav škandalizirati.

»Mislim, da je po krivici v družbi ustvarjena splošna klima, da smo poslanci polni privilegijev z izjemnimi dohodki itd.«

PANORAMA: *V parlamentu sta dve stranki, ki se imata za socialnodemokratski. Ampak pri glasovanju in odločanju se zelo različno obnašata.*

PAVLICA: Lahko bi naštel 20, 30 vprašanj, kjer je po moji oceni tako imenovana Janševa stranka pokazala nesocialdemokratski obraz. Pri glasovanju in pri ravnanju. Vodja poslanske skupine socialdemokratske stranke Ivo Hvalica je šel za tribuno in rekel zelo kratko: Mi socialdemokratski se bomo obnašali tudi v opoziciji tako, kot smo se prej v koaliciji. Podprli bomo obrambo in smo proti socialnim transferom, ker mislimo, da kupujejo socialni mir. Socialdemokratska stranka, ki misli, da v družbi ne potrebujemo socialnega miru, ki daje prednost naložbam v obrambne sisteme, je seveda po moji oceni izjemno sporna. Mi si zelo prizadevamo, da bi ustvarili pogoje za ta socialni mir, da bi usposobili socialne partnerje za to, da bi se lahko pogovarjali o vsebini, kajti socialni mir je prvi pogoj za stabilen razvoj.

PANORAMA: *Kako kot Primorec občutite zdajšnja nesoglasja o zunanji politiki in odnosih z Italijo?*

PAVLICA: Slovenci nasploh, še posebej Primorci smo izrazito občutljivi do odnosov z Italijo. To, kar se je dogajalo v zadnjem času

dogajalo v zadnjem mesecu, ko so se izjemno spolitizirala vprašanja o pogajanjih, po mojem mnenju mnogokrat na neustrezen način, in mislim, da ni nobenega opravičila za dejanja, g. Peterleta. Vsakemu laiku – sam se ne štejem za posebnega poznavalca zunanje političnega področja in diplomacije nasploh, je bilo jasno, kakšne so bile njegove naloge v teh razgovorih z Italijo. In teh nalog on ni opravil tako, kot bi bilo treba. Hotel je izsiliti rešitev, ki je bila po moji oceni za Slovenijo nesprejemljiva.

PANORAMA: *Včasih imam vtis, da tudi Slovenska ljudska stranka prihaja na vaše področje angažiranja.*

PAVLICA: Slovensko ljudsko stranko mnogokrat res najdemo skupne točke. Slovenska ljudska stranka je po svoji genezi in po svojem ravnanju predvsem kmečka stranka. Če gledate njeno delovanje v parlamentu, izrazito zagovarja kmečke interese in tudi izvaja to politiko. Tako kot kmetje lahko razumejo položaj delavca, tako razume tudi kmečka ljudska stranka položaj delavca. Razume socialne stiske delavstva in v teh vprašanih nas podpre. Vendar po moji oceni ne razume bistvene razlike med delavcem in kmetom, in to je v tem, da delavec živi samo od svoje plače. Kmet vendar razpolaga s premoženjem, in če danes spremljate cene hiš, kmetijskih zemljišč, veste, da ima pri sebi potencial, ki ga lahko vnovči, delavec pa ima samo svoje lastne roke in s tem mora preživeti. Tako moram reči, da kot velikokrat dobimo soglasje pri teh socialnih vprašanih, je profilacija in ravnanje te stranke usmerjeno predvsem kmečko.

PANORAMA: *Je potem tudi razumljivo zavzemanje SLS za striktno denacionalizacijo?*

PAVLICA: Z vidika kmečkega stanu je to popolnoma jasno, ampak cerkev je v bistvu največji. Po moji oceni so sami s sabo v nasprotju. Če bi se zavzemali samo za vračanje posestev kmetom, ki so aktivni lastniki, bi bilo to zame logično. Da pa podpirajo tudi vračanje ogromnih posestev neke cerkve, ki je organizacija tuje države v naši domovini, je pa vendarle popolnoma nerazumljivo in mislim, da tudi v nasprotju z njihovo politiko. Tudi njihove aktivnosti za dodatno emisijo certifikatov itn. kažejo na to, da so za distribucijo družbenega premoženja, ki ga je slovenski delavstvo ustvarjalo v zadnjih 45 letih, meč vse državljane, tudi Argentine, kmete, tud med tiste, ki tega družbenega premoženja niso nikoli ustvarjali. Če bi se pošteno zavzemali za interno lastništvo, za to, za kar se v naš stranki vse skozi zavzemamo, da bi delavci dobili te tovarne nazaj tudi v lastnino, potem bi bila kriterij delovna doba. To smo mi vs skozi zagovarjali, a nismo dosegli podpore.

PANORAMA: *Tudi če ne boš več član organov v Svobodnih sindikatih, boš z njimi sodeloval?*

PAVLICA: Sam se bom za to seveda trudil. Mislim, da sem v Svobodnih sindikatih in tud v drugih sindikatih dobrodošel gost. Že iz mnogoletnega dela v sindikatih imam mnogo osebnega znanja, znanstva in me mnogi sindikalisti kličejo, ker jim pomagam reševati probleme. To mi je še zmeraj v veselje in v neki priznanje, da se pri svojem političnem delu nisem odlepil od strukture delavstva.

PANORAMA: *V Združenih listih zahtevate za prihodnje delovanje koalicije enoten program, enotno koalicijsko pogodbo.*

PAVLICA: Že prej sva ugotavljala, da koalicija na neki način nenormalno deluje, ker posamezni koalicijski partnerji iščejo zavezništva za svoje projekte tudi izven nje. To je neka motnja v delovanju koalicije. Enotna koalicijska pogodba bi tako stanje presekala, nisem pa prepričan, da vedno v korist naši politiki, ki nam zdaj omogoča malo večji manevrski prostor. Gotovo pa bi bila v korist funkcioniranju vlade in izrazitejši profilaciji vladne koalicije.

PANORAMA: *Pričakuješ, da bo SKD ostala v njej?*

PAVLICA: Pričakujem, da bo SKD ostala. Treba je reči, da gre tu kljub različnim pogledom na posamezna vprašanja, ki jih imamo in ki so v javnosti znana, predvsem za valorizacijo zgodovine in posameznih vprašanj, ki se tega področja tičejo, tudi ekonomskih. Smo pa vendarle na veliko točkah tega vladnega programa tudi skupaj in mislim, da je teh točk več kot negativnih. In velika koalicija zagotavlja neko stabilnost v političnem prostoru, kar bi bilo seveda dobrodošlo tudi do izteka tega mandatnega obdobja, če hočemo zagotoviti stabilen razvoj Slovenije.

Sindikalni frankcionarji

Piše: Martin Ivančič

Za naslov sem si izposodil izraz iz starega revolucionarnega besednjaka, ki je v partijskem življenju praviloma označeval nekaj slabega, škodljivega. Ne gre mi za obnavljanje tistega inštrumentarija, ki se je izkazal za neuspešnega. Rad bi le pokazal, kako globoko so se prvine tistega, kar večina površno označuje preprosto kot boljše izkaz in ima v njihovih ustih izrazilo slabšalen prizvok, zagrizle tudi v glave danes najhujših kritikov vsega, kar je ali naj bi bilo povezano s partijo.

Človek ne bi rad padel pod vpliv sedanjih predvolilnih vročic, v kateri je na Slovenskem vse premešano; če pozorno opazujete, ne bo težko opaziti, da ravnane večine strank kaže, kako so pomešale lokalne in državne volitve. Moje razmišljanje o tistem, kar zanesljivo je povezano z volitvami, z njimi ne želi biti povezano. Poraja ga zgolj vprašanje, kam lahko določene predvolilne poteze peljejo. V deželi obstaja stranka, ki zgovorno odseva popolno politično zmedo. Imenuje se socialdemokratska, toda njen »primas« povsem nesporno figurira kot vodnik desnice. Skušaj ravnati tako kot svojčas Milošević v Srbiji, ki je kot visok politik govoril tisto, česar si navadni državljani niso upali, čeprav so si navdse želeli. V njihovi naivnosti se jim je zdel najprimernejši od vseh primerljivih. Drugo je vprašanje, kolikšno ceno jim je izstavil za razkošje, da je bil zvočnik njihovih pritaženj in zmedenih političnih hrepenenj.

Ko se je Miloševiću zdelo, da to

ustreza njegovim političnim načrtom, je srbski nacionalistični opoziciji gladko vzel iz rok zastavo velikosrbstva, čeravno jo je še nekaj dni prej kritiziral. Skratka, načela ga niso begala; brezobzirno je sledil pragmatičnemu političnemu cilju. Na podoben način poskuša prvak omenjene slovenske stranke – seveda prav v interesu enotnosti zdravih, poštenih sil – utrjevati svoj politični položaj enkrat z ustanovitvijo krščansko-demokratskega foruma, malo zatem še z ustanovitvijo sindikalnega in jutri morda še kakšnega drugega foruma. V političnem življenju je takšno početje prejkone dopustno. Drugo je vprašanje, kaj pomeni dolgoročno.

Z naslednjo primerjavo hočem nakazati podobnost njegovega ravnanja z ravnanjem predvojnje partije, skratka stranke, ki ji je svojčas tudi on pripadal, sedaj pa jo šiba s silovito ihto, ki kaže, da gre zgolj za hud politični kompleks. Ko je bilo proti sredini tridesetih let na Slovenskem zelo

aktualno narodno vprašanje in ko komunisti pri njegovem političnem opredeljevanju niso mogli najti nobenega pomembnega zaveznika, so se odločili za nekakšno frakcijsko gibanje narodnih revolucionarjev. Podobno so se – verjetno iz enakih nagibov – odločili za ustanavljanje rdeče sindikalne opozicije v času, ko je postajalo pomembno sindikalno gibanje. Pri obojem so se prejkone tolažili, da so vsi, ki na narodnopolitičnem in sindikalnem terenu kaj pomenijo (pa z njimi niso bili pripravljeni sodelovati!), gnili in neučinkoviti kompromisarji. Zato je treba delovati alternativno. Jaz seveda nočem na cenne dnevnopolitične način zankati zaslug in uspehov komunistov na sindikalnem ali narodnostnem polju. A z ustanovitvijo omenjenih frakcij so obe gibanji prav v času, ko sta postajali pomembni in ko je veljala predvsem enotnost, samo dodatno cepili in slabili. K sreči so obe ti dve teoriji kmalu opustili in se dejansko trudili za zaveznikstvo.

Slišali smo, da je spredaj omenjena stranka sindikalni forum ustanovila prav zavoljo razdrobljenosti in oslabelosti sindikalnega gibanja na Slovenskem. Če me pamet ni zapustila, pomeni njeno ravnanje le še nadaljnjo cepitev sindikalnih sil, ki sicer niti v strateških zadevah slovenskih delojemalcev niso pripravljene delovati enotno. V prizadeti stranki seveda niso tako neumni, da ne bi vedeli, kaj njihova poteza pomeni v praksi. Nasprotno, prav zaradi tega so jo naredili, toda ne za korist delojemalcev, marveč za svoj strankarski, konkretno sedaj volilni račun. Ker so številni

člani sindikatov oziroma delojemalci z razmerami v državi nezadovoljni in ker nezadovoljni ljudje radi »vidijo« krivca svojih težav, bo en del zagotovo šel na li-manice. Za stranko to seveda pomeni nekaj glasov (odstotkov) več. Za delavstvo pa to pomeni še večjo organizacijsko razbitost in akcijsko oslabejenost v odnosih z državo in delodajalci.

Nekako si mislim, da bi tisti, ki bi mu bil pri srcu interes sindikatov, ne razbijal obstoječega, temveč bi to skušal pametno in učinkovito nadgraditi. In verjamem, da se da sindikate tudi (še raje bi rekel zlasti) na ta način potegniti izpod morebitnega vpliva tistih političnih sil, ki zanje premalo ali nič ne naredijo. Seveda pa je ta pot lažja in krajša, saj je mogoče kratkoročni strankarski cilj doseči z lagodno demagogijo. Zanesljivo je namreč lažje napadati in kritizirati z uporabo vsečnih parol in obtožb kakor sistematično in vztrajno delati.

Človeka ne skrbi, kaj pomeni za krščansko občestvo ustanavljanje krščanskega foruma pri tej stranki, še posebej ne, ker to po vsem sodeč ne skrbi prvopoklicanih. Oni očitno v prizadevanju za povečanje svojega vpliva nimajo nobenih predsodkov: če ne skozi krščansko, potem skozi socialno demokracijo! Skrbi pa ga, kako se bo takšno ravnanje pokazalo pri varovanju pravice in koristi delojemalcev, še posebej, če (ko) bo enkrat prizadeta stranka spet pri koritu izvršne oblasti. Izkušnje s tem delojemalci oziroma sindikati že imajo. Zato bi kazalo o vsem tem premisliti, da se ne bi veselje izkazalo za preveč kratkotrajno. Vsake volitve so mimo!

arena

Naivni od politikov kajpak pričakujemo, da bodo načelni, resnicoljubni in pošteti može ali gospe. Ko pa te dni prebiramo kandidata za ljubljanskega župana dr. Franceta Bučarja, se nam taka pričakovanja dozdevajo še bolj vprašljiva in naivna kot sicer. Ker so ponesrečena pogajanja z Italijo še vedno aktualna, dr. Bučar govori tudi o njih in kdo je

Dioptrija

odgovoren za ta pogajalski debakel. Ko je prebral oglejsko izjavo, mu je bilo v pol minute jasno, koliko je ura. Italijani so načrtno in sistematično obdelovali našega zunanjega ministra, da je stvari videl že po italijansko, pravi dr. Bučar. Potem pa takoj pristavi: to seveda ne pomeni, da ga obtožujem izdajstva, gre za ugotovitev, da je zadeve razlagal tako, kot jih je videl, in mislim, da jih je videl pod vplivom drugih... Peterle je bil zaradi svoje naivnosti žrtev te katastrofe. Sproti bi moral obveščati vlado, ta pa parlament. Odgovorna je torej vlada, pribije gospod Bučar.

Lepa reč. Ker je bil Peterle v Ogleju naiven in ker se je pustil prepričati od Italijanov tako daleč, da je že gledal po italijansko, je odgovorna vlada. Kakor da je vlada družina, Peterle pa njen mladoletni otrok, ki ga zakon še ne šteje za odgovornega za svoja dejanja. Poleg tega gospod Bučar zelo dobro ve, ker je kot poslanec s tem bil seznanjen, da je Peterle o tem, kako je v Ogleju začel gledati po italijansko, svojo vlado obvestil post festum, naker je ta njegova vlada kar močno ponorela zaradi njegovih pogledov alla italiana in mu za popravni izpit v Rimu potisnila v roke očala, s katerimi bi znova lahko gledal po slovensko, pa ni kaj prida pomagalo.

Po Bučarjevem receptu bi pravzaprav morala odstopiti vlada, ne pa zunanji minister. Blagor naivnim, saj jim je že naprej oproščeno, je, kot kaže, nauk profesorja Bučarja. Mar to pomeni, da bi pod njegovim županstvom kdo v Ljubljani lahko na svojo roko počel kakršnekoli neumnosti, in če bo pri tem naiven, mu bo odpuščen, njegove grehe pa bo nase prevzel župan. Takšen film bi se pa res splačalo dočakati in si ga ogledati. Blagor Ljubljani. Sicer pa ne gre samo za Ljubljano, ampak kar za celo državo, saj receptura za Peterleja ni ljubljanski, marveč državni problem. Peterle ni zamudil priložnosti, da ne bi dejal, naj zunanjo politiko za božjo voljo prepustimo njemu, ne pa da se hoče vsak z njo ukvarjati. Bil je prepričan, da je za to reč poklican samo on, bi lahko sodili po njegovih izjavah, in da mora pač on imeti vse zunanje politične vajeti v rokah. Taka reč pa seveda lahko deluje samo tako dolgo kot vrč, ki hodi k vodi, dokler se ne razbije. Pri tem pa je jasno, da je za njegovo razbitje kriv vodonos in ne tisti, ki je vodo naročil. Vsaj to.

dr. France Bučar

Francija in Muslimani

Piše: Jože Smole

Razhajanja med državami Atlantske zveze pri politiki do Bosne in Hercegovine so večplastna. Francija in Velika Britanija sta motivirani s tradicionalnim zavezništvom s Srbijo, ne glede na to, da sedanjo Miloševićovo politiko obsojata. Nemčija nima nobenih posebnih pozitivnih nagajenj do Srbije. ZDA ocenjujejo, da bo Srbija tudi v prihodnje najpomembnejša država na Balkanu.

Srbsko obleganje Bihaca, ki ga NATO za zdaj ni uspel prepričati, je povečalo zaskrbljenost za usodo pripadnikov Unproforja. Britanski in francoski predstavniki očitajo ameriškim, da je njim lahko dajati nasvete o nujnosti ostrejših ukrepov, ko pa na ozemlju BiH ne sodelujejo s svojimi vojniki (in jih tja tudi ne nameravajo poslati).

Poleg teh in drugih razlik v objektivnem položaju omenjenih držav je vse bolj očitno tudi to, da ima Francija precej zadržan odnos do bosanskih Muslimanov oziroma do nacionalnega programa njihove politične organizacije. Nikakor pa ni naklonjena

ustanovitvi muslimanske države na tleh nekdanje Jugoslavije. Eden od pomembnih razlogov za takšno držo je ta, da v Franciji živi okrog pet milijonov muslimanov in imajo oblasti z njimi vse večje težave.

Pred tremi tedni je francoska policija izvedla obsežne racije na štiridesetih lokacijah Pariza in njegovi okolici. Trdi, da je odkrila ilegalno teroristično mrežo, ki je sestavni del »Islamske fronte rešitve«. Ta organizacija pa se zavzema za nasilno preoblikovanje Alžirije iz civilne v fundamentalistično islamsko versko državo.

V uradnem sporočilu je bilo navedeno, da je policija odkrila ile-

galno tiskarno, v kateri so izdelovali ponarejene dokumente, ilegalno bolnišnico za zdravljenje ranjenoev islamske teroristične organizacije ter veliko orožja in eksploziva. Ta odkritja so sprožila v velikem delu francoskega tiska domneve, da se Francija sooča z novo veliko nevarnostjo. To tembolj, ker je šef protiteroristične službe francoske policije izjavil, da gre za nove oblike terorizma, ki so nevarnejše od klasičnega.

Francija ima zelo slabe izkušnje s položajem svojih državljanzov, ki delajo v Alžiriji. Od lanskega septembra do zdaj so muslimanski skrajneži v Alžiriji ubili 21 francoskih državljanov. Množična politična organizacija »Islamska fronta rešitve« najavlja nove uboje in grozi s pregonom vseh tujcev. V Alžiriji pa živi veliko Francozov. Francoska javnost je zato upravičeno zaskrbljena nad vse večjim vplivom islamskih fundamentalistov v Alžiriji. Njihova morebitna zmaga bi resno zaostrila odnose med Francijo in Alžirijo.

Islamski fundamentalizem pa se širi tudi v Egiptu in v Turčiji.

Skupni imenovalac je nasilna rušitev laične državne ureditve. V mnogih evropskih državah, še posebej pa v Franciji opozarjajo, da bi krepitev takšnih silnic lahko bistveno spremenila sedanje mednarodne odnose, zlasti na področju Sredozemlja.

Velikosrbsko napadalnost bi bilo vsekakor krivično in neodgovorno opravičevati z nevarnostjo islamskega fundamentalizma. Toda v politiki Francije, ki se zavzema za ustavitve vojne v Bosni in Hercegovini, je njen muslimanski sindrom precej navzoč. Zato njeni predstavniki stalno poudarjajo, da za krvavo morijo ni kriva samo srbska stran, ampak tudi muslimanska. Pri obravnavanju srbske ofenzive na Bihac pa so ne samo francoski, ampak tudi nekateri drugi evropski predstavniki obtožili Izetbegovića, da je z vojaškim osvobajanjem nekaterih ozemelj pod srbsko okupacijo dejansko izzval srbske protukrepe.

Zaskrbljenost zaradi širjenja islamskega fundamentalizma v svetu pa je vsekakor eden od razlogov za še vedno popustljivo držo mnogih evropskih držav do Srbije.

Piše: Drago Kuhar

Ljubi Slovenci!

Opominjajoče nagovarjanje celotnega naroda je smiselno, če premišljujemo o področju, ki se dotika vsega bivajočega bivanja. Jezik je gotovo najobčutljivejše področje že od daljne preteklosti pa vse do zdajšnje današnjosti, saj se edino z njegovo pomočjo avtohtono in avtonomno družimo in združujemo, lahko pa tudi razhajamo in razdružujemo.

Slovenci se kljub številni majhnosti lahko hvalimo, da je naš jezik preživel vsemogoče viharje in strele, osvajanja in prisvajanja, potujčevanja in preganjanja, preseljevanja in priseljevanja, vendar svoje ljudske biti oziroma narodne zavesti nikoli nismo prepuščali v odločitve drugih, vsaj ne večina. V poduk sedanosti se večkrat ozrimo v preteklost in za današnjo rabo bomo našli ničkoliko zgledov, kako je potrebno ravnati v korist nacionalnega jezika.

Ali je slovensčina ogrožena? Ali je potrebna večje skrbnosti? Ali je v njenem besedišču čutiti izgubljanje slovenskosti? Ali vdira vanjo tujost kot nenadomestljivo

oročje sporočanja?

Vprašanj je še in še, odgovori pa so tudi tu, samo če povprašamo vsak svojo jezikovno zavest. Opredeliti in določiti moramo kriterije, po katerih se bomo ravnali v vsakodnevnem govornem in pisnem sporočanju, saj sporazumevanje zahteva natančno izbrano obnašanje, vedenje in znanje. Pojasniti si moramo nekatere jezikovne kategorije, da bomo potem lažje razumeli, kaj od nas zahteva opredelitev za nacionalni obstoj. Ključnih poimenovanj si dostikrat nočemo pojasniti, ker bi se potem morali lotiti samozpraševanja, to pa pričakuje odkritost in samospoštovanje.

Vsi dobro vemo, da je naš

knjižni jezik slovensčina, vendar pa smo toliko nepoučeni, da si ne znamo obrazložiti njene strukture in uporabnosti, s tem pa si delamo neodpustljivo škodo, ki nas lahko drago stane, da se preprosto pozabimo. Precej ustvarjalne domišljije in jezikoslovnega spoznavanja, precej narodne ljubezni in »čistunskega« vedenja je bilo v Sloveniji, da smo še pravi čas prišli do svojega knjižnega jezika, ki je danes zborni knjižni jezik in je namenjen sporazumevanju na vsem slovenskem ozemlju in ima vsenarodno ter narodnoreprezentativno vlogo. Slovenski knjižni jezik delimo na zborni knjižni jezik, ki se rabi predvsem v pisni obliki, in govorni obliki pa se najpogostejše bere, in na splošni pogovorni jezik, ki je govorna varianta slovenskega zbornega knjižnega jezika, pisna pa samo v umetnostnih besedilih, kadar pač avtor želi določeni estetski doživljaj stilizirati. Slovenski zborni knjižni jezik je materin jezik, ki je pisna oblika narodovega jezika.

Slovensčina je materinščina! Pri jezikoslovnem in pomenškem ločevanju dveh ključnih poimenovanj naše jezikovne zavesti

nismo precizni, se pravi ne razlikujemo materinega jezika od materinščine in zato zahajamo v zmotno tolmačenje in napačno rabo posameznih jezikovnih zvrsti, kar opazimo na vsakem koraku, samo če imamo dovolj odprte oči in če je naše uho izostrenega poslušala.

Materinščina je ime slovenskega jezika, materin jezik pa je ime za pisno obliko slovenskega zbornega knjižnega jezika.

Dokaj samoumevno je, da je materinščina eksistencialni del našega življenja in rojstva do smrti, mogoče celo še dije; materin jezik pa je slovnično, slovarsko, pravopisno in stilsko določena in izbrana komunikacijska ravnina, ki je ustvarjalni del našega aktivnega življenja, katero je za nekoga daljše, za nekoga krajše, je pa vedno odvisno od učenja jezika, saj domislica, da se materinščine ni treba učiti, ker nam je dana z rojstvom, je nora, sploh pa je kaj takega reči za materin jezik že prava katastrofa. Je izginotje!

Slovenski jezik je ogrožen, zato potrebuje našo vsakodnevno skrb.

Ekonomija

barve je mačka, važno je, da lovi miši. Tej modrosti bi se sicer dalo oporekati z vprašanjem, kaj pa če bele mačke uspešneje love miši od ornih ali progastih. Potem je menda le boljše imeti samo bele mačke. Že, že, kaj pa če so enako učinkovite mačke vseh barv? Ali vsaj približno enake?

Dr. Mencinger je pravzaprav hotel povedati prav to. Namreč, da ni toliko pomemben značaj lastnine. Nič ga ne moti družbena lastnina, če je gospodarsko učinkovita. Da ne bo pomote, dr. Mencinger seveda ni bil za ohranjanje socialističnega gospodarstva, bil je le proti revolucionarnim spremembam v gospodarstvu, ker pač gospodarstvo revolucij ne prenese. Z drugimi besedami, čemu revolucionarno uničiti tisti del družbene lastnine, ki prinaša dobiček. To seveda ne pomeni obržati ga, pač pa ga mehko sprivatizirati, tako da se na dobičku ne bo poznalo.

Profesorjevo sporočilo je kajpak zelo jasno: neumno je delati nov sistem na horuk, pač pa preudarno in gospodarno. To se seveda nikakor ne ujema s tisto politiko, ki bi na vrat na nos hotela spremembe, cena teh sprememb pa je sploh ne zanima. Tak primer imamo tudi z denacionalizacijo. Prav te dni so na ta nahitro sprejeti zakon dgnili svoj glas tudi zasebni obrtniki, saj so ugotovili, da jim prinaša mnogo gorja. Nekateri pa se bodo prav lahko znašli na beraški palici, če so namreč imeli to nesrečo, da so vlagali denar v poslovne prostore, ki so sedaj denacionalizirani. Vlagali so velike vsote, denacionalizacijski zakon pa tega prav nič ne upošteva in pravi, da je nacionalizirane prostore pač treba vrniti prejšnjim lastnikom. To kajpak ni sporno, toda kaj naj naredi zasebnik, ki je ves svoj denar zabil v lokal vupanju, da mu bo ta vloženi denar enkrat povrnil, sedaj pa mu stari-novi lastniki hočejo zaračunati take najemnine zanj, da lahko svoje posle kar obesi na klin, sebe pa posebej na podstrešni tram. Novorevolucionarji so pač rekli, da denacionalizacija mora biti, na horuk pa seveda niso znali razmisliti o posledicah in zakon domisliti tako, da ne bi povzročal novih krivic. Krasna parola: denacionalizacija je pogoj za privatizacijo. Še posebej, če pri tem uničuje drobni zasebni kapital!

Boža Gloda

Naš poročevalec Ciril Brajer se je udeležil predstavitve slovenskega gospodarstva v Pragi in ugotovil:

ČEŠKA JE DEŽELA, KI NAM JE BLIZU

Češko največkrat omenjajo kot gospodarskega uspešnega med državami na prehodu v tržno gospodarstvo, pogosto kot najuspešnejšo med temi državami. Tokrat se je Slovenija na Češkem prvič celovito predstavila, ne le gospodarsko

Praga je pač Praga. Prastaro mesto, velenje, ki pa je v vsej svoji rasti in v vseh viharjih, ki jih je zgodovina pošiljala čezenj, znalo ohraniti svoj čar. Opisati ga, bi zahtevalo knjige. Zaznati ga, zahteva čas. Če ni ne časa ne prostora, je čar pač edini izraz za dušo češke prestolnice.

November res ni mesec, ki bi ga priporočal popotniku za obisk Prage. Kljub temu pa je mesto živo kot sam vrag. Vrste se razstave, prireditve, festivali... Poseben utrip mu daje bližina volitev. Recimo, pisanost ljubljane pred lokalnimi volitvami na kvadrat. Stranke zasipajo Pražane s toliko reklamnega gradiva, da morajo po nekajkrat na dan prazniti poštne predalčke v hišnih vežah – sicer bi v njih ne bilo prostora, kamor bi pismonoša lahko odložil normalno pošto. Strankarske papirje izprazni enostavno na tla, češ, kdor nas z njimi zasipa, naj jih še počisti.

Prva predstavitev

V ta vrvež na novo razcvetajočega se velenja in predvolilne panike se je postavila še prva uradna predstavitev slovenskega gospodarstva. Čehom so jo v nekaj dneh sredi novembra ponudili v Trgovski palači. Morda le bežen vtis, a vendarle se je človeku zdelo, da se je nekako izgubila. Prireditelji (Ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj RS, Gospodarska zbornica Slovenije in ljubljanski sejem) so jo kljub temu ugodno ocenili. V dobršni meri upravičeno.

Naj najprej predstavim prireditve. V sicer stari, a obnovljeni Trgovski palači na precej zanimivi praški lokaciji je češkim gospodarstvenikom 57 slovenskih razstavljalcev predstavilo svojo ponudbo. Ob že omenjenih treh prirediteljih še Mesto ljubljana in seveda ljubljanska Vinoteka, potem pa dejavnosti: kovinskopredelovalna industrija, tekstilna, elektro, grafična in papirna industrija pa kemija, barve, laki in lepila, hrana, pijače, pohištvo za notranjo opremo, farmacija, kozmetika, šport, rekreacija, bela tehnika, gospodinjinski aparati in talne obloge.

Obširna in pestra ponudba torej, tudi za 1.100 kvadratnih metrov razstavnih površin, kolikor jih je bilo Sloveniji na voljo, da bi zbudila zanimanje zdajšnjih in možnih čeških partnerjev. Vodilo pri tem je bilo pokazati gospodarsko, kulturno, politično in zgodovinsko povezanost obeh držav ter hkrati promovirati Slovenijo kot državo v celoti. Vse skupaj so spravili pod geslo »SLOVENIJA – DEŽELA, KI NAM JE BLIZU«.

Slovenski pogled

»Razstavljamo v času, ko Slovenija intenzivno išče poti v evropske integracijske tokove oziroma poskuša tudi na trgih držav Višegradske skupnosti nadomestiti izpad tradicionalnih trgov. Zdaj imamo prvo celovito promocijo ne le našega gospodarstva v Češki Republiki, pač pa tudi Slovenije kot celote.

Tudi Ministrstvo za ekonomske

odnose (v njegovem imenu je bila v Pragi **Vojka Ravbar**) meni, da promocijske dejavnosti te vrste lahko pomembno pripomorejo k pospešitvi dvostranske menjave med Slovenijo in Češko, hkrati pa pomenijo novo krepitev že tradicionalno dobrih gospodarskih stikov med državama. Poseben pomen pri tem ima kajpak nedolgo tega podpisan sporazum o prosti trgovini.

No, ko že o splošnem vtisu – za vzdušje so vse dni prireditve skrbeli New Swing Quartet, folklorna skupina, modna revija podjetja IBN JT, degustacije vin Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije in Šumijeva poskušina testenine ter prepečenec. Za sprostitev Drožini čaji in

»Češki uspeva sbrati največje zaupanje glede bodočega razvoja. Že pred 'šametno revolucijo' so namreč njene vlade vodile zelo previdno finančno politiko, skrbela so za nadzor nad proračunom, nad plačilno bilanco in gibanji cen. Dolgovi do tujine so bili in ostajajo sanemarijivi.«

za poživitev pokušina pijač Žganjke KILC iz Bovca. Še klekljarka z demonstracijo te domače obrti in prodajo izdelkov, pa je podoba zaokrožena.

Slovenija kot vzorčni model

Zdaj pa k vsebini in tudi rezultatov prireditve. Že pred njo je **Petr Kypr**, češki veleposlanik v Sloveniji, povedal:

»Mislim, da ima Slovenija večji interes za nastop v Češki Republiki kot obratno. Med drugim to dokazuje dejstvo, da je Slovenija na Češkem precej bolj zastopana kot naša država pri vas. Slovenija nas kot primer delovanja malih tržišč zanima bolj s političnega zornega kota kot pa z ekonomskega. Menim, da smo si s Sloveniji glede pojmovanja ekonomije precej blizu.«

Razmišljanju gospoda veleposlanika dodajamo še nekaj dejstev. Izvoz in uvoz med obema državama raste, v začetku letošnjega leta je bila ta rast kar 70- do 80-odstotna. Res pa je, da naš izvoz na Češko predstavlja le 57 odstotkov uvoza iz te države k nam.

Še ena primerjava. V ljubljani je bila podobna prireditev lani. Takrat se je Sloveniji predstavila Češka Republika in razstavo je vsak dan obiskalo več kot 800 slovenskih gospodarstvenikov in podjetnikov. Uradnih podatkov prirediteljev še nimam, toda te številke brez dvoma niso dosegli.

Ko sta se **Vojka Ravbar**, državna sekretarka v Ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj ter **Dagmar Šuster**, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije srečala na pogovoru z direktorji

čeških podjetij, se je vendarle pokazalo, da je možnosti za širjenje sodelovanja še precej. V obeh smereh in na obeh straneh. Velikokrat sem slišal omenjati neizkoriščene možnosti na področju kmetijstva in živilskopredelovalne industrije. Ob možnostih pa seveda vselej omenjajo pogoje in ovire. Prvi pogoj je gotovo dosledno uresničevanje podpisane spoznanje in drugih podpisanih dokumentov. Za to je že ustanovljena meddržavna komisija, ki bo spremljala uresničevanje podpisanega. Obljubljajo, da sproti in učinkovito. Le tako bo namreč pripomogla k odstranjanju številnih ovir, pa naj gre za sistemske ali tiste povsem birokratske narave. Skušala bo po-

enostavljati postopke in Vojka Ravbar je pozvala gospodarstvenike, predstavniki gospodarskih zbornic in državnih institucij smo slišali poudarjati pomen sprotnega medsebojnega obveščanja in sodelovanja pri snovanju ukrepov. To naj bi počeli tudi na podobnih razstavah in sejamskih prireditvah. Težav bo gotovo precej. Dagmar Šuster je omenil neusklajeni statistiki, ki povzročata operiranje z različnimi podatki.

Osnovna vedrogledost

Na vseh srečanjih z gospodarstveniki, predstavniki gospodarskih zbornic in državnih institucij smo slišali poudarjati pomen sprotnega medsebojnega obveščanja in sodelovanja pri snovanju ukrepov. To naj bi počeli tudi na podobnih razstavah in sejamskih prireditvah. Težav bo gotovo precej. Dagmar Šuster je omenil neusklajeni statistiki, ki povzročata operiranje z različnimi podatki.

No, ob dobri volji (in ta je očitna) tudi problemi kopnijo. Leta 1993 je medsebojna menjava dosegla 156 milijonov dolarjev, v osmih mesecih letošnjega leta pa že 187 milijonov dolarjev – ob spodbudni dinamiki do konca leta in naprej.

Rast menjave je bila 60 odstotna. Tak skok je gotovo tudi rezultat sorazmerno nizke štartne osnove. Prognoze Dagmarje Šusterje pa so bile vedre tudi za naprej. Letos naj bi menjava dosegla 250 milijonov dolarjev in naslednje leto že 350 milijonov dolarjev.

Za takšno vedrogledost je navedel kar nekaj osnov:

● Sporazum o prosti trgovini še ni zajel vseh področij gospodarstva in prostora je torej še dovolj.

● Uresničevanje sporazuma hkrati pomeni hitrejšo dinamiko padanja carinskih ovir, kar odpira še dodaten prostor.

● Obe gospodarstvi sta v vzponu, kar že samo po sebi obeta nove možnosti.

Načelno brez zadržkov

Vojka Ravbar je optimizem še

podprla. Naštela je namreč nove in nove izdelke, ki se doslej v medsebojni menjavi niso pojavljali, zdaj pa jo širijo. Naj omenim le tiste, ki so se na novo pojavili v prvem polletju letošnjega leta. alkidne smole, pigmenti na osnovi titanovega dioksida, avtobusi, različni stroji za nakladanje, jekla, polizdelki iz železa, deli za raznovrstne stroje, deli za stroje za proizvodnjo hrane in pijače, elementi za gradbene konstrukcije...

Dodala je še, kako zniževanje carin prinaša večjo konkurenčnost našega blaga, kar spet podpira oceno o perspektivi ugodnih trendov. Tudi spekter blaga, udeležena v menjavi, je vse širši.

Pravne ovire pa bosta po njenih besedah sproti odstranjevali obe državi. Na način in po poteh, ki so že omenjene. Na načelni ravni namreč zadržkov očitno ni na nobeni strani.

Razkorak kot spodbuda

Nič manj spodbudne niso bile ocene in napovedi **Zdeneka So-**

novinarje zanimal slovenski dolg. Vojka Ravbar jim je pojasnila, da ne gre za pomembne zneske in še to so konkretni dolgovi konkretnih slovenskih podjetij. Naša država jih sicer spodbuja, naj jih poravnajo in s češkim finančnim ministrstvom že iščejo rešitve. Tudi češka stran je namreč poudarila, da razume, kako gre za obveznosti, ki jih Slovenija kot država ne more sprejeti nase. Gotovo pa po njihovem mnenju ne gre za problem, ki bi lahko kakorkoli krnil tradicionalno dobre in na novo dobro zastavljene medsebojne odnose.

Začel sem z obliko prireditve, poskusil prikazati njeno vsebino in možne posledice, zdaj pa bi morda kazalo predstaviti partnerja, ki sta se na njej srečala.

Češka

Gospodarska gibanja

Češko največkrat omenjajo kot gospodarskega uspešnega med državami v prehodu na tržno gospodarstvo, pogosto kot naju-

spesnejšo med temi državami. Morda ta sodba temelji celo bolj na splošnem vtisu in bliskovitih spremembah kot pa na posameznih gospodarskih kazalcih. Nekatere državam je namreč na posameznih gospodarskih področjih uspelo doseči precej boljše rezultate. Doslej je recimo le Poljski uspelo doseči pozitivno rast bruto družbenega proizvoda, Madžari pa so v največji meri pritegnili tuje vlagatelje.

Gospodarski položaj

Lani je Češka zabeležila presežek v državnem proračunu. Tudi proračun, načrtovan za letošnje leto, je uravnotežen.

V razmerah liberalnega zunanjetrgovinskega sistema so zabeležili presežke v plačilni bilanci. Presežek imajo s Slovaško, Slovenijo, pri drugih državah pa je uvoz nekoliko presežek izvoz. Ta res majhen primanjkljaj pa so več kot poravnali z zelo ugodno bilanco na področju storitev. Dodatek kapitala iz tujine (posojila podjetjem in tuje naložbe) je lepo okrepil češke devizne rezerve.

● Stabilen devizni tečaj imajo od leta 1990 in nobene potrebe ne vidijo po devalvaciji.

● Polovico premoženja so že uspeli privatizirati oziroma tako ali drugače umakniti iz sfere državne uprave.

● Ohranili so izredno nizko stopnjo nezaposlenosti, nobena sosedna, ne vzhodna ne zahodna, nima nižje.

● V razmerah mednarodne recesije je Češki uspelo povečati izvoz, kakovost in pestrost njenih izdelkov stalno naraščata.

Država z najmanjšo brezposelnostjo

Srečujemo se torej s politično in gospodarsko najboljšo postkomunistično državo (s tem se ne ponašajo sami, ampak ponujajo v dokaz ocene tujih institucij in strokovnjakov). Malce jih skrbi velik dotok tujega kapitala s posojili, a Klaus kani obdržati nadzor nad gibanjem kapitala vse dotlej, ko bodo češke banke konkurenčne tujim in ko bodo podjetja

Češki veleposlanik v Sloveniji: »Mislim, da ima Slovenija večji interes za nastop v Češki Republiki kot obratno. Med drugim to dokazuje dejstvo, da je Slovenija na Češkem precej bolj zastopana kot naša država pri vas. Menim, da smo si s Slovenci glede pojmovanja ekonomije precej bližni.«

popolnoma privatizirana in pod vodstvom izkušenih menedžerjev.

No, priliv kapitala je za državo v vsakem pogledu boljši kot odliv.

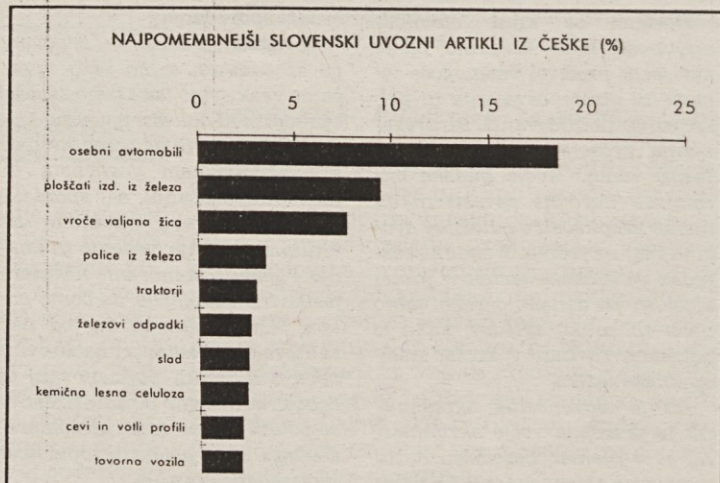
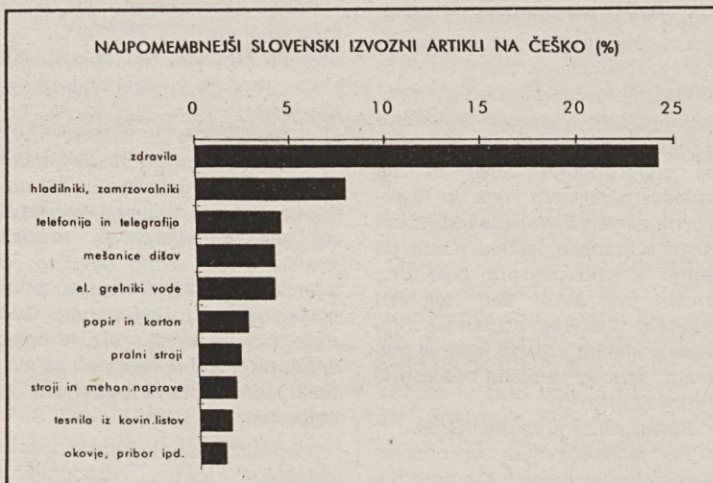
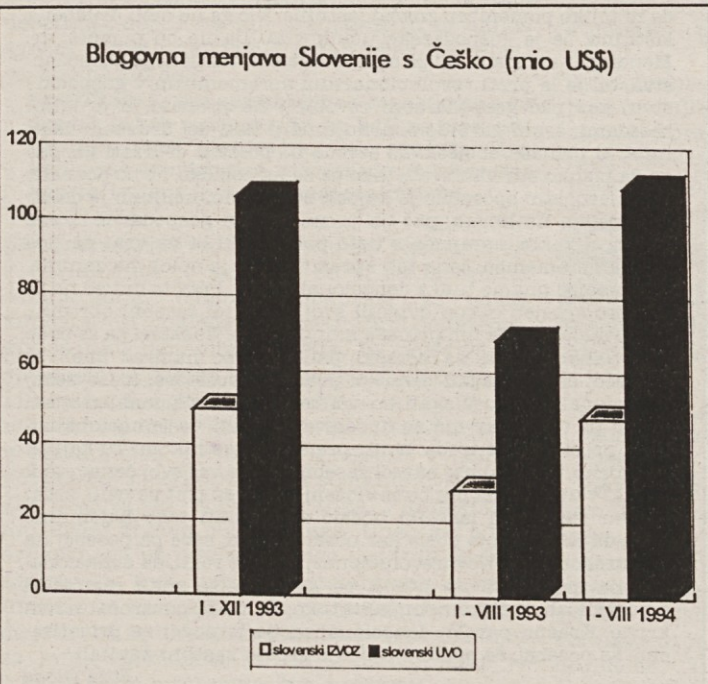
Vlada svoje moči usmerja v stabilizacijo nacionalne valute, privatizacijo in v davčno reformo.

Naj še enkrat omenim veliko skrb države, da se ne razplamti brezposelnost. Res so to dosegli z nižjimi plačami, a gotovo tudi z varčno, smotno vodeno državo, s številnimi novimi delovnimi mesti v turizmu, bančništvu in vrsti storitvenih dejavnosti.

Slovenija in Češka

Naše države nasploh ne kaže opisovati, primerjave z zgornjimi razčlembami so našim bralcem žal še preveč jasne. Za konec si oglejmo spodnje grafikone in podatke o zunanjetrgovinski menjavi s Češko, kar je bil tudi temeljni cilj prireditve, okoli katere se suče ta reportaža.

Ciril Brajer

NE BODITE ČUK, BODITE SOVA

STUDIO COTIČ-TROJER & POBUĐA

MODROST JE V ZNANJU

Znanja imamo v podjetju Donit Filter veliko. Že 50 let raziskujemo in preizkušamo, razvijamo in dopolnjujemo, izdelujemo in prodajamo filtre za raznovrstna motorna vozila. Tradicijo smo povezali z odločitvijo, da v naši proizvodnji dajemo prednost zanesljivosti in kakovosti. Zato lahko danes brez težav v najbližji trgovini kupite cenejši filter od našega.

Ali smo se odločili modro ali ne, nam lahko povedo milijoni zadovoljnih uporabnikov na vseh celinah. In naši poslovni partnerji, med katerimi so tudi veliki svetovni proizvajalci vozil in strojev, v številni BMW, Škodo, Citroën, Volvo, Fiat, Volkswagen, Renault in Mercedes. Ponosni smo, da več kot 80% naših izdelkov izvažamo, in to predvsem na zahtevne trge.

Vprašanje je, ali boste tudi vi ravnali modro, ko boste filter v motorju zamenjali z našim filtrom. Verjetno bodo olje, zrak in gorivo v vašem motorju čistejši kot prej. Zato tvegajte, da se boste redkeje srečevali z vašim najljubšim mehanikom. Ker nimamo nič proti mehanikom, še več, prištevamo jih k svojim dobrim strankam, prepuščamo odločitev vam. Res pa je, da je modro upoštevati znanje.

Tudi domače.

DONIT FILTER
KAKOVOST, KI JO KUPUJE SVET

Donit Filter, podjetje za proizvodnjo filtrov, Medvode, Slovenija.

ZDRUŽENA LISTA DOBRE VOLJE

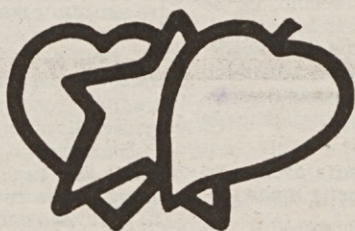
Vsak dan gre na delo le 600 tisoč ljudi, 130 tisoč pa jih mora ostati doma.

Ostati brez dela je največja krivica, ki lahko doleti človeka.

Delovno mesto pripada vsakomur, ki želi delati.

Z dobro voljo lahko to dosežemo skupaj.

STORIMO TO!

ZDRUŽENA LISTA
socialnih demokratov

PANORAMA

Za banderole skoraj gotovo še niste slišali. Če slučajno ste, potem veste, da gre za komaj kakva dva kvadratna centimetra veliko ovalno nalepko, s katero morajo fizične in pravne osebe, registrirane za opravljanje reproduktivne video oziroma avdio dejavnosti, obvezno označevati vsak videogram oziroma fonogram. Zaenkrat še uporabljamo terminologijo iz zakona o pogojih za opravljanje reproduktivne video in avdio dejavnosti, v nadaljevanju pa bomo bolj »po kmečko« poskušali pojasniti, zakaj ta kontrolna nalepka, ki jo v malo drugačni obliki poznamo na primer s cigaretne škotel, povzroča toliko sivih las tistim, ki jo morajo uporabljati in jo po štirinajstem novembru veselo in manj veselo lepijo v tisočih izvodih.

Trinajstega julija, torej sredi poletja, je bil v Uradnem listu Republike Slovenije objavljen zakon o pogojih za opravljanje reproduktivne video in avdio dejavnosti, veljati pa je, kot običajno, začel petnajst dni po objavi. V prvem členu zakon določa, da se za reproduktivno in avdio dejavnost šteje izdajanje, zalaganje, presnemanje, razmnoževanje, trženje (prodaja, lizing ipd.), dajanje v najem, javno predvajanje ter druge oblike posredovanja videogramov in fonogramov. Preprosto povedano – gre za navadne tonske kasete, na katerih je lahko posneta bodisi pravljica, bodisi glasba ali kaj drugega; dalje za video kasete, na katerih najbrž prevladujejo filmi, ter nazadnje za CD plošče. In s kontrolnimi nalepkami naj bi označevali urejenost razmerij do imetnikov avtorskih in sorodnih pravic. Preprosto, zakon ureja tiste težave, na katere so pri nas poznavalci že dolgo opozarjali in ki so bile že dolgo predmet kritike iz tujine, češ da smo ena redkih držav z zakoni džungle – namreč piratstvo na tem področju. To se je dolga leta bohotilo in nekaterim omogočalo neslutene zaslužke z nekačkovostimi in zastoj ponaredki oziroma kopijami.

Namen zakonodajalca – narediti konec video in avdio piratstvu – je gotovo hvalevreden in ne zasluži nobenega očitka, za pot in postopek izvajanja pa tega nikakor ne bi mogli trditi.

Pa se najprej še sprehodimo po zakonu. Določa, da reproduktivno

V boju proti piratskemu avdio in video trgu se dogajajo precejšnji birokratski nesmisli

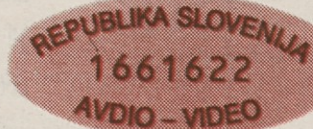
KRIŽI Z BANDEROLAMI

Kasete in plošče morajo poslej nositi posebno kontrolno nalepko – S kamioni po CD plošče v tujino – Izposoja v knjižnicah, ki ni izposoja

dejavnost lahko opravljajo fizične in pravne osebe, ki so za to registrirane, če s pisnimi dokazili izkazujejo, da imajo urejena razmerja z imetniki pravic avtorjev, poustvarjalcev in proizvajalcev videogramov oziroma fonogramov. In njim pristojen davčni organ za vsak videogram oziroma fonogram, ki je namejen posredovanju, na podlagi pogodbe z založnikom ali na podlagi računa založnika izda banderolo. Določeno je tudi, da podrobnejše predpise o tem predpiše minister, pristojen za finance, v soglasju z ministrom, pristojnim za kulturo.

Zakon tudi določa, da morajo z dnem uveljavitve vse fizične in pravne osebe umakniti iz prometa videogramov in fonogramov, ki ne izpolnjujejo pogojev iz tega zakona. Ti pogoji pa so za založnike označba naslova avtorskega dela v originalu in prevodu, navedba imetnika avtorskih pravic, firme in odgovorne osebe založnika ter obsega pravic. Identično velja tudi za uvoznika in tistega,

ki daje te izdelke v najem, jih javno predvaja ali trži. V splošnih knjižnicah so kljub poletnemu času kaj hitro ugotovili, da zakon posega v njihovo poslovanje s kasetami in ploščami. Posamično in bolj organizirano so hoteli pojasniti, kaj se bo ob uveljavitvi zakona dogajalo z njihovo izposojno. Štirinajstega oktobra so dočakali »navodilo o izvajanju določb drugega in tretjega odstavka 2. člena zakona o pogojih za opravljanje reproduktivne video in avdio dejavnosti«, ki ga je s soglasjem ministra za kulturo izdal minister za finance. To navodilo določa način uporabe in izdaje banderol (kontrolnih nalepk), pogoje naročanja, način plačila in prevzema ter

način vračanja poškodovanih oziroma uničenih banderol. Navodilo pravi, da mora vsakdo, ki je registriran za opravljanje reproduktivne video oziroma avdio dejavnosti, vsak izdelek pred posredovanjem označiti z banderolo. Te imajo serijsko številko in morajo biti nalepljene neposredno na izdelek ali originalni ovitek. Banderole izdajajo pooblaščenec izpostave Republiške uprave za javne prihodke (fizičnim osebam), pravnim osebam pa podružnice oziroma ekspoziture Agencije Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje (pooblaščenec davčni organ). Ta uporabnik izda banderole na podlagi pogodbe oziroma računa.

Uporabnik mora k vsaki priložiti izpolnjen poseben obrazec, dokazila o urejenih pravicah do posredovanja videogramov in fonogramov za vsak posamezen naslov in dokazilo, da je registriran za to dejavnost. V tem obr. zcu mora uporabnik navesti poleg zaporedne številke še avtorja, naslov dela, število izvodov posameznega naslova in namen uporabe. Originalni izvod obrazca je pooblaščenec davčni organ dolžan najkasneje naslednji dan poslati ministrstvu za kulturo, to pa je v tridesetih dneh dolžno ugotoviti urejenost avtorskopравnih razmerij za vsak naslov in ga poslati davčnemu organu.

Nato pooblaščenec davčni organ izda uporabniku banderole skupaj z eno kopijo, na kateri so navedene serijske številke izdanih banderol, datum izdaje, pa pečat in podpis. Idealno torej uporabnik dobi pri pooblaščenem davčnem organu banderole v dobrem mesecu. Davčni organ jih dobi od Banke Slovenije. Pred tem pa mora prosilec seveda še plačati

stroške kontrolne nalepke na poseben račun v republiškem proračunu, in to 40 tolarjev za vsako nalepko.

V prehodnih določbah navodila, ki jih nekateri tudi imenujejo kar legalizacija črnega trga je določeno, da se postopek za stare videogramov in fonogramov poenostavi, namreč do 14. novembra (en mesec po izidu navodila) je pooblaščenec davčni organ banderole lahko izdal brez predhodne ugotovitve ministrstva za kulturo.

Kar preveč v podrobnosti bi se spuščali, če bi poskušali osvetliti še nekatere posebnosti nove ureditve. Naj zadošča, če rečemo, da je 14. november datum novega štetja, ko morajo imeti vse kasete in plošče nalepljeno posebno oznako.

Če spremljamo dogajanje z vidika knjižnice, vidimo, da navodilo finančnega ministra še ne odgovori zadovoljivo na nejasnosti v zvezi z njihovimi zadolžitvami.

Formalno in neformalno so vrtali dalje in dočakali okoliščino ministra za kulturo, ki nosi datum 8. november, torej so jo dobili v roke manj kot teden dni pred rokom uveljavitve banderol. V okoliščini je zapisano, da je javno posojanje v javnih knjižnicah način posredovanja videogramov oziroma avdiogramov. Zato morajo biti z banderolami označeni vsi videogrami in avdiogrami, ki jih posojajo javne knjižnice. Banderole označujejo urejenost razmerij do imetnikov avtorskih pravic. Ker so ta razmerja različna, so uveljavljene tri vrste banderol: za javno predvajanje, za izposojanje in za maloprodajo. Razlikujejo se po uvodni številki serijske številke, odtisnjene na banderoli.

Ker je navdilo o tem, s katero od teh banderol mora biti označen videogram oziroma avdiogram, ki ga posojajo javne knjižnice, dvoumno, ga navajamo v celoti:

»Javne knjižnice imajo javno koristno funkcijo: pod posebnimi pogoji, to je brez gospodarskih koristi, zagotavljajo javno dostopnost do avtorskih del. Iz tega se je razvila posebna pravica javnega posojanja. Ta pravica se razlikuje od pravice dajavnja v najem; torej od pravice, da se lahko videogrami oziroma avdiogrami dajejo v rabo za določen čas z namenom, da se doseže gospodarska korist. Posledica te razlike je, da je pravica dajavnja v najem izključna pravica imetnikov avtorskih in sorodnih pravic; zato morajo tisti, ki dajejo videogramov oziroma avdiogramov v najem, imeti izrecno dovoljenje teh imetnikov, medtem ko je pravica javnega posojanja zgolj poplačilna pravica in zato javne knjižnice ne potrebujejo takega dovoljenja. Zato morajo biti videogrami oziroma avdiogrami, ki se dajejo v najem, označeni s posebno banderolo za izposojanje; ta pomeni, da imajo izrecno dovoljenje imetnikov avtorskih in sorodnih pravic za tovrstno ekspozicijo tujih avtorskih del. Javne knjižnice takega dovoljenja ne potrebujejo, zato morajo biti njihovi avdiogrami in videogrami označeni z banderolo za maloprodajo.«

Zvemo torej, da izposoja v knjižnici ni izposoja po tretjem členu navodila, marveč prodaja. Bilo bi res preveč pričakovati, da bodo to modrost v treh tednih uskladili med dvema ministrstvom denimo z uvedbo samostojne kategorije in posebne začetne številke na nalepki.

In zdaj k še bolj praktičnim reperfusijam zakona. V knjižnici Šiška, na primer, kot je povedal vodja nabave Tomaž Marušič, so morali pripraviti seznam in popisati 12.547 različnih kaset, video kaset in CD plošč. In potem seveda nalepiti banderole, ob tem, da so bile njihove plošče in kasete že dosedaj opremljene z različnimi nalepkami. Za vsako nalepko so seveda morali odšteti 40 tolarjev. S tem se je ukvarjalo šest ljudi najmanj po en dan vsak. Zmnožka stroškov in zgubljenih ur nismo zračunali, za ta denar pa bi lahko marsikaj kupili. Fond se seveda obrača in vsega niso mogli označiti, saj je izposojeno. Nalepka je tudi nerodna reč, lahko se odlepi ali pa jo nekdo zanalašč odstrani. Sifozvo

delo? Na tujem poznajo boljše in enotnejše rešitve, na primer bre kode.

Te dni smo lahko slišali, da j v nekaterih knjižnicah vse to gre divo izginito s polic. Najbrž ni šle za piratske kopije, marsikje se se ustrašili obsežnega in premal natančno določenega dela. Tud zahteve davčnih izpostav se menda od primera do primera različne, ponekod so bili popustljivi, ponekod zelo togi.

Če so v knjižnicah, sicer najbrž zaradi svoje »tečnosti« dobili dodatna navodila, pa je v knjigar-nah še slabše. Saša Vodovnik iz Kazina nam je povedala, da razen Uradnega lista ne razpolaga za nobeno dodatno informacijo. Vso nabavo so do nadaljnega zaradi nejasnosti ustavili. Sodi, da je bil 14. novembra uzakonjen črni trg, zato so pred tem datum nekateri trgovci trumoma in s kamioni leteli v tujino in nabavili CD-je. Pri njih so morali popisati 3.000 CD plošč, v Konzorciju še dodatnih 1.200. Popis je obsegal 2.800 pisarniških pol, ko pa so jih prinesli na davčno izpostavo, se je izkazalo, da jih terjajo v treh izvodih. Saj imamo razmnoževalne stroje, kajne? Pa so se pošteno spotili, da so našli nekoga, ki je goru papirja razmnožil do konca delovnika. Opozarja se na to, da so plošče in kasete pogosto zavite v celofansko embalažo. Torej naj bi banderole nalepili na celofan? Toda ljudje so »čudni«, tisto, kar kupujejo, hočejo tudi poslušati. In nalepke ni več!

Dober namen – ukiniti piratski trg se očitno zaenkrat še ni posrečilo. Dotlej, ko bodo jasna vsa navodila, bo propadel marsikaj založnik (o njihovih problemih tokrat nismo pisali), preden bo začela tržna inšpekcija nadzorovati in kaznovati, bo potrebno še precej potprijivosti. Tisti, ki naj bi jih zakon udaril, so se za nekaj časa izmakali, nič krivi so nastradali. Zaradi banderol bodo avdio in video izdelki, ki so v primerjavi s tujino že tako predragi, še dražji. Kaj bo z denarjem, ki ga morajo plačevati, se ne ve. Najbrž bodo pokrili stroške bebove birokratske procedure. Če si obetate božično kaseto ali ploščo, opustite upanje. Če bi jo distributerji danes naročili iz tujine, bi zaradi predpisane postopka ne bila v trgovini prej ko po novem letu. Sicer pa, tisti, ki so bili marljivji in zakonabojnejši, so 14. novembra zaman iskali banderole. Niso bile natisnjene... Igor Žitnik

Francček Rudolf:

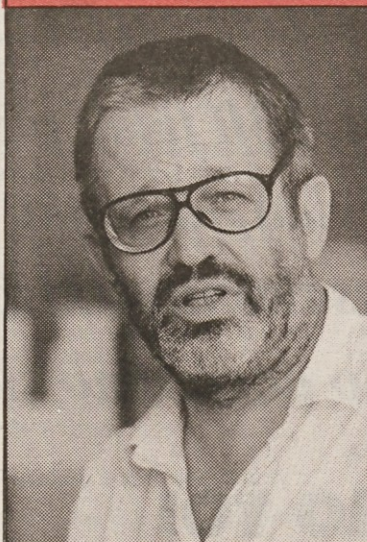
brati v množičnih obdilih... Moram reči, sploh nobenega članka Spomenke Hribar sploh nikoli nisem prebral. Samo tisti slavni članek »Ustavite desnico« je pritegnil mojo pozornost. Pa še tega si nisem zapomnil v celoti. Ker sem pač menil, da izraža tisto, kar takoal tako vsi mislimo in se zaradi njega nihče ne bo razburjal.

Več kot je političnih strank in več kot je strank, ki delujejo na principu izključujočih si ideologij, težje je razbrati, ali so kandidati neke stranke res strokovnjaki ali pa so kar tako nekakšni občani. Če je politika še tako politika povprečnih ljudi, ki pač izražajo voljo večine naroda, v končni različici le ni vseeno, ali državo vodijo popolni diletant ali pa je sistem izdelan tako, da kdor se na kaj ne spozna, sploh ne pride v poštev za funkcije.

Knjiga »Svitanja« Spomenke Hribar je dolga zgodba o vsem tistem, o čemer se ni dalo govoriti. Če se desetletja dolgo ne da govoriti o zgodovini, potem pač nihče natančno ve ne ve, kaj naj bi zgodovina sploh bila. Če se desetletja dolgo marksizem ni resno soočil z nikakršno drugačno ideologijo, potem je preprosto olesnelo. Isto se je pa dogodilo tudi krščanstvu, pa tudi liberalizmu, sploh vsakemu zavzemanju za tržni sistem... Slovenija danes ne ve, v čem vse je različna od posamezne evropske države. Evropskim državam pa se sploh ne more sanjati, v čem se ideje ljudi v Sloveniji razlikujejo od njihovih. In vendar te države trgujejo med sabo, so prometno povezane in ljudje potujejo iz ene v drugo... Se pravi, ljudje v Evropi lahko sodelujejo, ne da bi poznali zgodovino, ne da bi ve-

Praktični fundamentalizem

PROFESIONALCI IN ŠE ANTIGONA

- Nasveti.
- Načela.
- Dogme.
- Zapovedi.
- Ukazi.
- Predlogi zakonov.
- Amandmaji na obstoječe zakone.
- Predlogi predpisov.

deli, kdo je kdaj koga ubijal in kdo je od kdaj komu kaj dolžan.

Če pa pri tem rečemo, da se vsak narod napaja iz lastnih mitov, lastne zgodovine in tradicije, ali s tem mislimo mite, zgodovino in tradicijo, kot jo prikazujejo časopisi, mediji in kvečjemu še umetnost?

Ali torej pomeni promocija neke države promocijo njene ideologije?

In ali pomeni nacionalni kulturni program poleg utrjevanja jezika še bolj tudi utrjevanje domačih mitov in tradicij?

Če malo hudobno berem »Svitanja« Spomenke Hribar, lahko sklepam, da je glavna značilnost

slovenskega naroda sestavljenost iz ljubiteljev komunizma in ljubiteljev antikomunizma. In da se ti dve skupini nikakor nočeta spravi ti med sabo.

V praksi, se pravi v pisnih bralcev in časopisih, naletimo na izredno grobo polarizacijo Slovencev. Slovenci nismo sposobni z občutljivostjo dojemati, da so možne zelo različne vrste komunistov. Da je tudi med kristjani (in prav tako znotraj vsake druge religije) težko doseči po vsem svetu enako kvaliteto, tako kot pri viskiju in cocaocli. Da je tudi fašizem nekaj, kar se lahko od dežele do dežele močno razlikuje. Prav tako seveda nacionalizem. Najbrž si tudi dva nacionalizma nista enaka.

Govorjenje o Sloveniji je torej vsekakor vedno govorjenje o razlikah. Seveda o razlikah, ki so za pripadnike velikih narodov in prebivalce velikih držav težko razumljive. Kako lahko Nemcu, Italijanu ali Angležu razložiš, da je del Slovencev med drugo svetovno vojno videl svojo priložnost na strani Sovjetov. In da je komunizem bil sredstvo za osvobodjanje pred fašizmom in da je fašizem nekaterim bil ali je celo še danes sredstvo za osvobodjanje pred komunizmom.

Človek je vedno presenetljiv. Ni ga čisto enostavno vzgojiti v tej ali oni ideologiji in razporediti v mehanizem slovanke.

Opažamo, da v Sloveniji v nekaterih občinah ali manjših krajih nastajajo prav nenavadne koalicije: neke se lahko povezujejo čisto ene politične stranke, druge pa spet čisto druge.

Ne gre za to, da bi se državljani, pa naj bo to v manjših ali večjih krajih, razvijali v raznobarnem ideološkem spektru. To, da pripadniki zrasedo kot odločno ideološko izključujoči se subjekti, samo pomeni, da živimo v državi, ki še ni dosegla prave profesionalizacije vseh poklicev. To pa pomeni, da je delo še vedno nekaj, kar na tržišču ni cenjeno po kvaliteti in uspešnosti. V taki državi so seveda odveč reklame za znanost: kaj ti bo znanost, znanje in inovacije, ko kvalitetenje del enostavno ni več vredno kot ka-kršnokoli delo. V državah feudalizma, kaosa ali celo vojne je preveč reči odvisno od kriminala in naključij. In zgodovine in ideoloških spopadov.

Samo profesionalci bo vsak dan znova zahteval, da se pri delu srečujejo z enako zanesljivimi profesionalci. Tako kot je jasno, da hoče publika gledati kvalitetne smučarje, hokejiste, kvačkaste, nogometarje... Tako bo nekoč postalo jasno, da hočejo državljani na vodilnih mestih imeti ljudi, ki

se temeljito poznajo na stroko, ki so specialisti za tisti delček oblasti, za katerega se potegujejo. In ne samo nosilci idej, ki izključujejo neke druge ideje. Ponavljajci anatem nad drugimi ponavljajci anatem.

Knjiga »Svitanja« Spomenke Hribar je pravzaprav edino kompleksno zgodovinsko delo zadnjih desetletij. Ravno zato, ker govori o tekmovalnosti in precej neizpolnjenem komuniciranju dveh (ali več) ideologij, o čemer pravzaprav desetletja nihče ni govoril, je nekakšen uvod v nekakšno bodočo državo z umirjeno in dostojno demokracijo.

Tako kot je Spomenka Hribar samo nekaj časa po prvih večstrankarskih volitvah bila sprejemljiva za Demosovo večino, tako še danes ni spremljivo za časopise, elektronske medije in same politične stranke in končno tudi za posamezne kandidate iz teh različnih strank, da bi o svojih namerah, idejah in zamislih skozi celo leto kar naprej lepo debatirali.

Ker samo reklamiranje v zadnjem hipu je dvorezno: naše življenje je tako polno reklam, da je res malo verjetno, da bi kdo reklamiral verjel.

Skratka, za politike je manj pomemben del sprehanje med ljudmi in na plakatih in reklamiranjem: pomembnejša dejavnost je tista, ki je bila toliko časa zapostavljena: neprestani dialog državljanov o vseh vitalnih problemih.

Kakorkoli bodo volivci volili svoje ljubljence v tako številnih občinah in mestih, v nekaj naslednjih letih bodo borbe na političnih prizoriščih nujno postale borbe med različnimi tipi profesionalcev.

Kot pri hokeju, nogometu, v atletiki in smučanju.

Predstavljajte si Antigono, ki hodi po smučišču in poziva: s vsemi padlini ravajte enaka.

Kongresna delavnica o industrijski razvojni politiki do leta 2000

TEKSTILCI SO (SPET) ODPISANI

Industrijske dejavnosti, ki potrebujejo veliko delavcev (delovno intenzivne panoge), kot so del tekstilne industrije, usnjarskopredelovalna in deloma kovinskopredelovalna, so v industrijski razvojni politiki Slovenije dolgoročno gledano obsojene na propad! Tako so na pogovoru, ki so ga v okviru predkongresnih dejavnosti pripravili na ZSSS, o industrijski politiki do leta 2000, kakršno je pripravila vlada, trdili predstavniki RO Sindikata delavcev v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji Slovenije. Ali je to točno?

Na omenjeni kongresni delavnici so sodelovali predstavniki vlade, delodajalskih organizacij in sindikatov ter strokovnjaki za posamezna gospodarska vprašanja. Mnogih povabljenih žal ni bilo in nemara se je tudi zavoljo tega triurna debata vrtela večinoma okoli uvodoma omenjenega vprašanja. Na koncu se je zdelo, da so predstavniki sindikata tekstilnih delavcev in predstavnik ministrstva za gospodarske dejavnosti ves čas govorili drug mimo drugega... Pojdimo po vrsti.

Dušan Semolič je za odprtje »delavnice« pojasnil stališča sindikatov do industrijske politike, češ da ZSSS predvsem zanima, ali bo industrijska politika omogočila povečevanje delovnih mest, zanima jo, kako se bodo gibale plače in kakšni bodo delovni pogoji, varstvo pri delu...

V sindikatih menijo, je nadaljeval Semolič, da je treba za večjo konkurenčno sposobnost slovenskega gospodarstva zvišati produktivnost, povečati (in izkoristiti) znanje tehnične inteligence, bolj razviti marketing, uvesti moderno tehnologijo. Pa tudi: znižati ceno kapitala, povečati motivacijo za boljše delo. »Pri tem v sindikatih nimamo v mislih samo plač,« je poudaril Dušan Semolič. »Vrsta drugih dejavnikov je, ki lahko vplivajo motivacijsko na delo. Na primer soupravljanje, ki dokazano, na primer iz razvitega kapitalističnega sveta, povečuje konkurenčno sposobnost podjetja.«

Rezerve imamo v znanju, izobraževanju, pa tudi v velikem številu brezposelnih, ki so, kadar ne delajo, »mrtev kapital«. Semolič je potem pokomentiral dve izmed 18 izhodišč, na katerih bo temeljila industrijska razvojna politika po zamislih vlade. Svobodni sindikati povsem podpirajo izhodišče »G«, v katerem je vlada zapisala, da bo s svojo politiko javnih nabav podpirala domačo industrijo, ko bo ta ponudila približno enako dobre in cenovno ne dosti dražje izdelke kot tuja. Semolič je pri

tem spomnil na sindikalno akcijo »Kupujmo slovensko«, ki ni naletela na bogve kakšen odziv, in poudaril, da bi država tu lahko pomembno vplivala na domačo industrijo. K izhodišču »A« pa imajo sindikati pomisleke: ta pravi, da bo industrijska politika podpirala podjetja, ki dosegajo raven 3000 ekujev dodane vrednosti na zaposlenega. ZSSS meni, da delovno intenzivne panoge te ravni nikakor ne bodo mogle doseči in da je to merilo mnogo preostro.

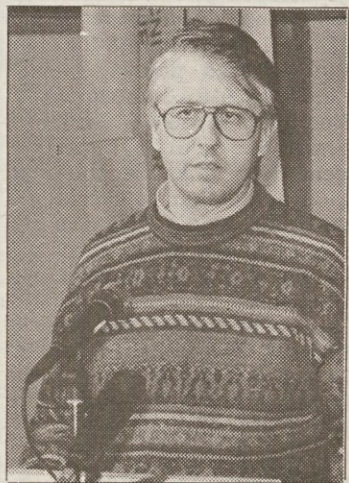
Dr. Ivo Banič, državni sekretar za industrijo na mini-

Dr. IVO BANIČ: Cilj Slovenije je, do konca tisočletja ujeti srednje razvite članice Evropske skupnosti, kot je na primer Španija. Zato bo industrijska politika podpirala podjetja, ki se bodo zmožla razviti v sodobna podjetja, tista, ki tega ne bodo zmožla, pa bo treba reševati z zakonom o stečajih. Delovno intenzivnih dejavnosti Slovenija ne bo mogla prenesti.

strstvu za gospodarske dejavnosti je zatem opisal okoliščine, v katerih je nastajala »Industrijska razvojna politika«, ki da je v zadnji verziji razširjena z dodatkom v »Industrijsko in tehnološko razvojno politiko«. Nanizal je cilje, ki jih je združil v enega: doseči moramo 13000 do 14000 ameriških dolarjev vredni bruto družbeni produkt na prebivalca, kar pomeni, da bi se izenačili s Španijo (letos ga bo predvidoma za 6700 dolarjev na prebivalca). Potem pa je orisal družbene, eko-

nomske, socialne pogoje, ki jih moramo večino izpolniti, da bi cilje industrijske razvojne politike dosegli. Ker je bilo o podrobnostih industrijske razvojne politike že precej napisanega, se v tem članku z njimi ne bomo ukvarjali, omeniti pa velja izhodišča za industrijsko politiko. Tam uvodoma piše, da bo leta podpirala podjetja, ki dosegajo ali bodo v kratkem sposobna dosegati 3000 ekujev bruto dodane vrednosti na zaposlenega, v prvem obdobju pa bo podpirala tudi podjetja, ki še ne dosegajo tako visoke dodane bruto vrednosti, imajo pa možnosti, da bi dosegla (ali pa že dosegajo) vsaj tretjino ali 1000 ekujev bruto dodane vrednosti na zaposlenega. Banič je dodal, da je za preostala podjetja, torej tista, ki imajo zelo nizko dodano vrednost ali pa sploh nič, najboljša rešitev – stečaj.

ALOJZ OMEJC: Industrijska politika je taka, da delovno intenzivnim panogam ne dopušča preživetja niti zdaj, kaj šele v bodoče. Treba se bo sestati z vlado in doreči perspektivo tekstilcev in usnjarjev.

Potem pa je še dodal: »Vedeti je treba, da bodo pogoji gospodarjenja v prihodnjem letu trdi, ker bo tolar postal tudi zunanje konvertibilen. To pomeni, da bodo tolarje kupovale tudi tuje banke, kar mu bo zaradi povečanega povpraševanja dvignilo ceno. Ravnotežna cena je že sedaj okoli 70 tolarjev za marko in banka Slovenije ga umetno drži na ravni preko 80 tolarjev za marko.«

Povsem na koncu razprave pa je Banič še ponovil, da brez podpiranja dobrih podjetij, tistih, ki ne bodo mogla ustvarjati dodane vrednosti, pa ne, ne bomo mogli razviti sodob-

nega gospodarstva. In sindikate je zaprosil, naj vlado pri tem stremeljenju podprejo. (Vse skupaj je kot eno podjetje, vsi smo v njem in moramo sodelovati.)

Alojz Omejc, predsednik ROS delavcev v tekstilni in usnjarski industriji, njegova sekretarka Branka Novak in sekretar združenja tekstilne industrije pri GZ Vili Tomat so razpravo usmerili k problemu tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, dejavnosti torej, ki so zavoljo pretežno delovno intenzivnega »značaja« v posebnem položaju. Predvsem pa je – po Omejcu – tekstilna industrija najbolj prizadeta dejavnost na Slovenskem. V obravnavani industrijski politiki Omejc ne vidi možnosti preživetja te dejavnosti niti v bližnji, kaj šele bolj oddaljeni prihodnosti. Dejavnost je bolj obremenjena, kot so druge, zaostaja

Dr. ILJA JURANČIČ: Vlada pristransko navija za stroškovni vidik plač, namesto da bi skrbela za ravnotežje med vsemi vidiki, motivacijskim (ki bi moral biti v industrijski politiki veliko izrazitejši), socialnim in stroškovnim.

z modernizacijo vsaj deset let, denar za nujna posojila je predrag (zato ga je v bankah dovolj, ima pa ga tudi še proračun, namesto da bi krožil po gospodarstvu). Devize so prepoceni, strokovnjaki pa iz delovno intenzivnih dejavnosti bežijo in le-te postajajo za tuje vir cene delovne sile.

Še noben tujec pri nas da ni dolgoročno vlagal. Spet so tu časi, ko je uradna politika nenaklonjena delovno intenzivnim dejavnostim (Branka Novak), vedeti pa moramo, da je bila tekstilna industrija vedno opora narodnemu gospodarstvu, tako kot kovinska (Brane Mišič). Pred dvema de-

setletjema je uradna politika tudi dejala: tekstil je odpisana dejavnost. Pa je bila kasneje še kako dobrodošel prinašalec deviz in prispevkov v proračun... Vili Tomat pa je Baniču dejal, da tekstilci želijo pač samo enake pogoje, kot jih bodo imele druge dejavnosti in nič več in da bi bilo dobro upoštevati, da je v Sloveniji veliko industrijskih podjetij, ki so zabredla v težave po tuji krivdi, spletu okoliščin, ne pa zaradi lastnih poslovnih napak.

Banič pa: »Obresti niso predmet zakonodaje, pač pa poslovne politike bank. Vprašanje, zakaj so posojila draga, bi zasukal: zakaj sploh jemljete kredite? Večina podjetij jih najema zato, ker mora pokrivati stroške nekdanjih neproduktivnih naložb. Industrija je svoj čas slabo gospodarila in to prekrivala s krediti. O tekstilcih pa so tuje ne-

BRANE MIŠIČ: Tudi pred dvajsetimi leti je bil tekstil odpisan. Pa je potem prišel še kako prav, ko je državo zalagal z devizami in prispevki polnil proračun. Tekstil je bil vedno opora narodnemu gospodarstvu.

odvisne institucije zapisale, da slabo izkoriščate proizvodne zmogljivosti, da imate slab design, da uporabljate slabe materiale. Zato v izvozu premalo zaslužite in vas zniževanje vrednosti tolarja ne more reševati. Za zgled si vzemite Benetton ali pa nekatera dobra domača podjetja, denimo mariborsko Svilo. Dejstvo pa tudi je, da Slovenija ne prenese delovno intenzivne industrije!«

Na to je poskočila Branka Novak, češ da je študija organizacije PHARE pokazala, da so izdelki slovenske tekstilne industrije na samem vrhu srednjega kakovostnega ra-

zreda ali na dnu najvišjega, edina pripomba pa da je bila, da so obresti previsoke in da delovna sila ni dovolj mobilna. Dodala je, da je tekstilna industrija zapravila svoj kapital, ker je morala za dolgo vnaprej plačevati surovine in potem še vsaj tako dolgo čakati na plačilo izdelkov. Pa da vlada ni nič naredila za podjetja, ki so izgubila precej premoženja v bivši Jugoslaviji, da ni nobene zaščite pred uvozom slabega blaga...

Banič pa, da Industrijska politika ni namenjena reševanju starih težav, pač pa gleda naprej. Za stare težave je parlament sprejel nedavno tega nekaj zakonov, ki naj se jih prizadeta podjetja poslužijo in – zakaj se jih pa ne?!

In potem Alojz Omejc, da se je treba sestati z dr. Drnovškom, stekstilci, čevljarji in vlada in doreči perspektivo teh dejavnosti. Skratka, kot smo že omenili, vsak po svoje in le upati je, da bo izpolnjeno Semoličovo zaključno upanje, da naj bi bilo to srečanje osnova za nadaljnje pogovore in dogovore.

Na kongresni delavnici so se dotaknili samo še ene teme: plač. Dr. Ilija Jurančič je vladi očital, da pri plačah počne prav nasprotno od pričakovane. Da namreč pristransko navija za stroškovni vidik plač, namesto da bi skrbela za ravnotežje med vsemi interesi: med interesom lastnikov, da proizvajajo z najmanjšimi stroški, interesom menedžmenta, ki upošteva tudi motivacijski vidik plač, ter interesi zaposlenih, ki bi radi kar največ zaslužili. Jurančič v sedanjih politikah vidi sledi politike plač, kakrno so vodili zadnji jugoslovanski premieri. Vlada zanima samo, kako bi plače obvladovala, tudi z omejitvenimi zakoni, poslance pa tako zanima le, ali ti zakoni zajemajo tudi njihove plače ali ne. V industrijsko politiko bo treba vnesti motivacijski element plač, saj ljudem redna služba (za vsako ceno) ni več tako pomembna, kot je bila še nedavno.

S tem, da je pri nas premočna mistifikacija, da je treba plače zadrževati, se je dr. Banič strinjal in dodal, da sam nikoli ni bil za tišanje plač navzdol, pač pa za to, da bi trg delovne sile vplival na gibanje plač.

Na koncu so se razšli, ne da bi kdo koga o čem prepračil.

Postušal in zapisal: Boris Rugelj

KNJIGA ESEJEV,
KI SO RAZBURJALI...

Spomenka Hribar: SVITANJA

Spomenka Hribar v zbirki esejev Svitanja, nastalih v razponu od leta 1979 do danes, odpira nov dvogovor z bralci, tvega nove nesporazume, se spušča v svojevrstno avanturo. Boj za vrednote, Avantgardno sovraštvo in sprava, Nujnost razglasitve konca državljanske vojne, Preteklost v parlamentu, Zaustaviti desnico, Čas za politično spravo, Zakaj mi sovražite, tovariši, Živa legenda so med esejji, ki ponovno razburjajo slovensko politično in kulturno srenjo.

Knjigo Svitanja lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Dalmatinova 4, Ljubljana, ali po telefonu 321-255, 13:0-033, ali po faksu 311-956.

Cena: 1900 SIT, s 5-odstotnim prometnim davkom 1995 SIT.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige SVITANJA.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna št., kraj: _____

Ime in priimek naročnika: _____

1. Račun bomo poravnali v zakonitem roku

2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju

Naročeno dne: _____

Žig

Podpis naročnika

Simon
Wiesenthal
PRAVICA, NE
MAŠČEVANJE

SPOMINI

PRAVICA, NE MAŠČEVANJE

Vsakokrat, ko se je Simonu Wiesenthalu posrečilo pred sodnika pripeljati katerega nacističnega morilca, je svetovni tisk o njem pisal kot o »lovcu na nacistične«, »judovskem Jamesu Bondu« ali celo kot o »maščevalcu Judov«. Toda on je hotel, da bi ohranil spomin na mrtve, ni želel netiti sovraštva; zahteval je pravico, ne pa hlepel po maščevanju.

Wiesenthal je avtor številnih knjig. V naši založbi smo izdali prevod njegove zadnje, z naslovom PRAVICA, NE MAŠČEVANJE. To je hkrati prvo njegovo v slovenščino prevedeno delo.

Pokličite (061) 321 255.
Cena knjige je 2.500 SIT.

PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE JE ODLIKOVAL BERNARDA COURSATATA

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je odlikoval predsednika uprave Revoza Bernarda Coursata za njegove dolgoletne zasluge pri utrjevanju in pospeševanju gospodarskega sodelovanja Republike Slovenije z Republiko Francijo s ČASTNIM ZNAKOM SVOBODE REPUBLIKE SLOVENIJE.

Predsednik države je gospodu Coursatu odlikovanje vročil na posebni slovesnosti v predsedniški palači. Gospod Milan Kučan je pri tem poudaril, da je g. Coursat naredil veliko dobrega v prid Slovenije, še posebej v najtežjih in prelomnih trenutkih naše države – v času njenega osamosvajanja.

Bernard Coursat se je ob prejemu visokega državnega odlikovanja predsedniku Milanu Ku-

čanu iskreno zahvalil in poudaril, da je podeljeno odlikovanje zanj velika čast. Dodal je: »Če ta medalja pomeni nagrado za moje delo in moje aktivnosti, je to predvsem rezultat velikega zaupanja med menoj ter prijatelji in kolegi Slovenci. Res sem zelo ponosen, vendar želim to medaljo deliti z vsemi, ki so mi pomagali, včeraj in danes.

Slovenija je na neki način tudi moja domovina. Tu sem preživel najlepša leta moje mladosti, danes pa tukaj živim najlepša poklicna leta. Še naprej bom delal v korist razvoja Revoza in v korist slovenskega ter francoskega gospodarstva. Revoz je že most med Evropo in Slovenijo, ki so ga zgradili zaposleni. Danes sem prebivalec Evrope in Sloveniji. Upam, da bom čimprej, Slovenec v Evropi.«

Certifikatov ni moč vnovčiti

DENAR LE ZA DELNICE, PA NE TAKOJ

Rok za uporabo lastniških certifikatov poteče sredi prihodnjega leta, točneje 30. junija 1995. To pomeni, da je časa za temeljit premislek še dovolj. Še posebno zato, ker mnoga dobro stoječa slovenska podjetja sploh še niso pričela z javno prodajo svojih delnic.

Ob vsem tem, ko tehtamo, kam bi naložili svoj delež, pa nikakor ne gre pozabiti na to, da vsi in vsevprijetno zelo veliko obljublajo. Pravzaprav vsi isto in mnogi med njimi mnogo preveč. Zato pač, da bi kar najhitreje in po najlažji poti pobrali čim večji delež. Kaj bo pa kasneje, kaj bo ostalo od obljub, to pa je že povsem druga zgodba, ki danes za zbiratelje certifikatov še ni kdo ve kako aktualna.

Če bi primerjali predvolilno kampanijo z aktivnostjo investicijskih družb, se gotovo ne bi kaj dosti uštel. V obeh primerih gre za pravo poplavo zapeljivih besed, kar spada pač k uspešnemu s nubljenju. Pri tem nekateri obljublajo tudi nemogoče. To pa je že zavajanje.

Tako poznamo reklamo investicijske družbe, ki ponuja »denar za vaš certifikat«. In kdaj? »Tako« – obljublja investicijska družba. Oboje: »denar za vaš certifikat« in »tako« je v reklami zapisano z mastnimi črkami. V nadaljevanju reklame in v precej bolj drobnem tisku pa je zapisano, da bodo vlagatelji svojih certifikatov prišli do keša šele takrat, ko bodo delnice družbe uvrščene v kotacijo na borzi. Ob tem še podatek, da investicijska družba, ki zagotavlja »denar za vaš certifikat« obljublja vlagateljem pčilo tretjino gotovine v primerjavi z vrednostjo certifikata.

Skratka »denar za vaš certifikat« in »tako« so prazne besede oziroma zgolj reklamni trik. Certifikata namreč ni moč vnovčiti. Prav nikjer ne. Gotovino nam bodo, kajpak, če nam bodo, prinesle le – delnice.

Andrej Ulaga

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 46

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061 131 0033, int. 384, 385 061/326982 ali 322975; naš telefaks je 061/326982 ali 317298, žiro račun 50101-601-92077 – Atris.

Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

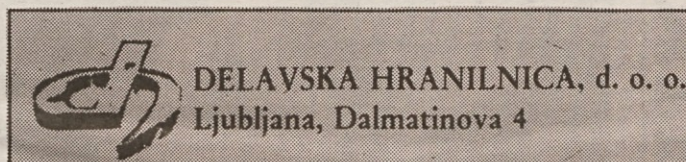
- 1. POČITNIŠKI APARTMAJI V PIRANU** sodobno opremljeni za dve ali štiri osebe, 42 oziroma 58 DEM dnevno.
- 2. POČITNICE NA POKLJUKI** v dvo- ali štiriposteljnih apartmajih, cene velikega ap. 56 DEM, malega ap. 42 DEM v tolarški protivrednosti. Termini vsako soboto. Turistična taksa ni vključena.
- 3. POČITNIŠKE HIŠICE V BOHINJU-UKANC** – hišice s tremi oziroma štirimi spalnicami – sedem ležišč, kmečka dnevna soba, kuhinja z jedilnim kotom, predprostor, kopalnica, wc, lastno parkirišče, 500 m² travnatih površin, balinišče, zunanji roštilj, 150 m od Bohinjskega jezera. Cena za dnevni najem hišice 79 DEM. Turistična taksa ni vključena. Termini do 27. decembra. Novoletni termin ni prost.
- 4. KOPE** – garsonjere za štiri osebe, termini do 27. decembra in od 3. 1. do 10. 2. 1995. Cena 41 DEM, v sezoni pa 51 DEM v tolarški protivrednosti. Tedenski paketi – termini so določeni.
- 5. SORICA**, – Planinska koča do 50 oseb, primerno za zimsko šolo v naravi, pension 24 DEM, prometni davek in turistična taksa nista vključena. Termini – december, januar, februar.
- 6. KANINSKA VAS** – garsonjere za štiri osebe, cena 56 DEM. Prosti termini v decembru, razen za novo leto.
- 7. PODČETRTEK** – garsonjera za 4 osebe, v ceno 65 DEM so vključene 4 kopalniške vstopnice. Termini od 3. 12. 1994, do 19. 3. 1995, sedemdnevni paketi.
- 8. ČATEŽ** hišica Smreka za pet oseb, v ceno 87 DEM je vključenih pet kopalniških vstopnic. Termini 7 ali 10 dni do 26. decembra.
- 9. ATOMSKA VAS** – garsonjera za 4 osebe, cena z vključenimi štirimi kopalniškimi vstopnicami 92 DEM. Termini 3., 9. in 14. decembra.
- 10. DOVJE** – privatni pension z apartmaji za 2, 4, 5, ali 7 oseb, bogato opremljena kuhinja, spalnica, TVC, terasa. Cena 15 DEM na osebo in turistična taksa. V objektu je klubski prostor s TV, možen je tudi najem savne. Možen polpenzion v hotelu ŠPIK.

B. SEJEMSKA PONUDBA

- 1. SKI EXPO LJUBLJANA** od 29. 11. do 4. 12. Predstavitev zimske športno-turistične ponudbe.
- 2. ELEC PARIZ** od 5. do 9. 12. MEDNARODNI SEJEM ELEKTRIČNE ENERGIJE, ELEKTRONIKE IN ZAŠČITE OKOLJA.
- 3. PREMIERE FRANKFURT** od 28. 1. 1995 do 1. 2. 1995. Sejem papirja, papirnškega materiala, daril, kozmetike in modnih dodatkov.
- 4. THEMA FOOD – RESTAURANT – HOTEL KOPENHAGEN** od 8. 1. 1995 do 11. 1. 1995. Sejem skandinavske prehrane, opreme hotelov in restavracij.
- 5. IMM KÖLN** od 17. 1. do 22. 1. 1995. Sejem pohištva za kuhinje in druge prostore v stanovanju.
- 6. DOMOTEHNIKA KÖLN** od 21. 2. do 24. 2. 1995. Največji sejem gospodinjinske opreme in bele tehnike.

SINDIKALNI IZLETI

- 1. RIMINI – SAN MARINO** za skupine 40–50 gostov, cena 115 DEM.
- 2. PADOVA, ABANO TERME** kvaliteten preventivni zdravstveni program, športno-rekreacijski program, turistični ogledi. Možna popestritev programa z obiskom delte reke Pad.

NAMENJENA SINDIKATOM IN NJIHOVIM ČLANOM

V NOVEMBRU 1994 nudi sindikat, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrotelničnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam.

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za NOVEMBER 1994 znaša 2.00% mesečno, preračunano na letni nivo 27,24%.

OBRESTNE MERE ZA VARČEVANJE BANČNIH VLOG:

Pravne osebe:	MESEČNE	LETNE
– vezane vloge do 30 dni	1,60%–2,00%	21,79%–27,24%
– vezane vloge nad 30 dni	2,41%	33,60%
– vezane vloge nad 60 dni	2,49%	34,87%
– vezane vloge nad 90 dni	2,57%	36,15%
– vezane vloge nad 180 dni	2,65%	37,42%
– vezane vloge nad 365 dni	2,80%	39,96%

Privatne osebe

– vezane vloge do 30 dni	2,08%	28,51%
– vezane vloge od 30 dni do 90 dni	2,49%–2,65%	34,87%–37,42%

OBRESTNE MERE ZA POSOJILA:

– kratkoročna posojila in dolgoročna posojila privatnim osebam:		
R + 15%	3,22%	46,33%
rok vračila: 6, 12, 15, 18 in 24 mesecev		

Kratkoročna posojila lahko dobijo člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v hranilnici, dolgoročna posojila pa člani sindikatov, ki so lastniki Hranilnice.

POSTANITE SOLASTNIK DELAVSKE HRANILNICE TUDI VI. POHITITE TER VARČUJTE SVOJA SREDSTVA V VAŠI DELAVSKI HRANILNICI. USTVARITE MOŽNOST, DA BODO ČLANI VAŠEGA SINDIKATA LAHKO DELEŽNI STORITEV DELAVSKE HRANILNICE.

NAŠE GESLO JE: KAKOVOST SO LJUDJE!

NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

SINDIKALNE ORGANIZACIJE ALI KAR TAKO OBLIKOVANE SKUPINE VABIMO, NAJ NAM POSREDUJEJO SVOJE ŽELJE ZA DRUŽABNI ALI STROKOVNI IZLET ALI POTOVANJE DOMA ALI V TUJINO. PLAČILA V 2 OBROKIH.

ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRIS-a in Hotela KOMPAS v Bohinju. Organiziramo eno- ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev. Cena penziona 3.600 tolarjev. Tehnična oprema je zagotovljena.

PRODAMO

- 1. Počitniške apartmaje** na Cresu – Stara Gavza – 11 apartmajev z 46 ležišči – 510 m² – parkirišča, igrišča. Cena ca. 700.000 DEM.
- 2. Počitniški prikolici** model Adria IMV 450, letnik 1977 oz. 1981 brez dodatne opreme, cena 2.500 DEM v tolarški protivrednosti.

KUPIMO

- 1. VEČJO STANOVANJSKO HIŠO ALI VILO** kupimo od slovenskega lastnika v Republikli Hrvaški na obali Opatije do Poreča.
- 2. POČITNIŠKO HIŠICO V ČATEŽU**, kupimo enoto Smreka ali Pionir za 6 oseb. Ponudbe posredujte na Atris.

NOVO LETO 1995 – SILVESTROVANJA

- 1. POREČ HOTEL NEPTUN** – bivanje v eno ali dvoposteljni sobah, cena polpenziona 39 DEM. Silvestrska večerja obvezna, 80 DEM.
- 2. SILVESTROVANJE NA VRANSKEM** – prijetna noč v prenovljeni restavraciji. Novoletni menu 5000 tolarjev.
- 1. BUDIMPEŠTA** – 4 dni – prevoz, ogledi, 2 penziona, 2 polpenziona, 385 DEM. Hotel VENTURA – 3 polpenzion, cena 365 DEM.
- 2. PARIZ** – 5 dni – avtobusni prevoz, 2 nočitvi z zajtrkom, silvestrovanje na Elizejskih poljanah, ogledi Pariza. Cena 299 DEM.
- 3. NICA** – 4 dni – prevoz, ogledi, nočitve, 325 DEM. Doplačilo za silvestrsko noč 250 DEM.
- 4. RIM** – 4 dni – prevoz avion-avtobus, nočitve z zajtrki, cena 475 DEM. Doplačilo za silvestrsko večerjo 150 DEM.
- 5. FIRENCE** – novo leto za mlade – 4 dni – avtobusni prevoz, ogledi Toskane, silvestrovanje v diskoteki. Cena 310 DEM.

NOVOLETNA PRIREDITEV ZA OTROKE

- 1. OTROŠKI KULTURNI CENTER LJUBLJANA JE ZA LETOŠNJA PRAZNOVANJA PRIPRAVIL DVE IGRICI: ŠTIRJE FANTJE MUZIKANTJE IN TEKMOVANJE V HUDI LUKNJI. ORGANIZIRANA JE TUDI OBDARITEV. POKLIČITE JIH PO TELEFONU 061 261 708. ZA DARILA SE LAHKO DOGOVORIMO NA ATRISU ZA VSE STAROSTNE SKUPINE.**
- 2. PAVLIHA S SVOJO DRUŠČINO** želi osrečiti otroke z igrico in obdaritvijo. Organizatorja Pavliha pokličite po telefonu 061 371 033.
- 3. NOVOLETNA DARILA ZA OTROKE** – Atris tudi letos organizira posebno novoletno ponudbo igrac po posebno ugodnih cenah. Za sindikalne zaupnike je to priložnost za spodobno darilo po še bolj spodobni ceni.
- 4. DVOJNA KASETA Z OTROŠKIMI PRAVLJICAMI** Brkonja Čeljustnik po predlogi Bogomirja Magajne. Cena 1500 SIT, v prednaročilu 1200 SIT, za sindikalne organizacije, ki kupijo več kot 25 kompletov, pa po 1000 SIT.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

- 1. POČITNIŠKE HIŠICE V ČATEŽU, ATOMSKIH TOPLICAH ALI MORAUSKIH TOPLICAH za vsa obdobja.**
- VABIMO VAS, DA NAM POSREDUJETE PONUDBE ZA NOVOLETNE PRAZNIKE.**
- 2. LASTNIKE POČITNIŠKIH DOMOV V SLOVENSKEM PRIMORJU ALI V HRVAŠKI ISTRI, KI BI V PRIHODNJEM LETU DALI OBJEKTE V NAJEM, VABIMO, NAJ NAM POSREDUJEJO PONUDBE.**
- 3. V ČASU OD MESECA MAJA DO SEPTEMBRA 1995** najamemo počitniški dom s ca. 150 ležišči. Ponudbe posredujte Atrisu.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 20 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in ostale stroške; najmanjši znesek stroškov odpovedi je 4.000 tolarjev, pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spreminjajo za več kot 7%. Po plačilu gostje prejmejo našo napotnico. V primeru, da naše napotnice ne prejmete 7 dni pred odhodom, nas nujno pokličite. **PROGRAME V TUJINI OBRAVNAVAMO V SKLADU S SPLOŠNIMI NAVODILI TOUR OPERATORJA.** Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno. ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar direktor borze

V NOVO LETO Z NOVIM ROKOVNIKOM-PRIROČNIKOM '95 ZAJETNEJŠI, BOGATEJŠI, UPORABNEJŠI

Sestavljajo ga koledarski del, zajeten blok za zapiske in broširani priročnik z naslednjo vsebino:

- abeceda delničarstva
- kako brati finančna poročila
- pridobivanje lastniške kulture
- izvajanje zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- sindikati in soodločanje delavcev pri upravljanju

Rokovnik-priročnik je nepogrešljiv pripomoček za vsakega sindikalnega zaupnika in člana sveta delavcev v podjetju in ustanovi.

Cena 2000 tolarjev (ob naročilu večje količine možen dodaten popust)

NUDIMO VAM TUDI NAPIS NA OVITKU (Z DODATNIM PLAČILOM), NAD 100 IZVODOV BREZPLAČNO.

Vsa naročila sprejemamo in nudimo morebitne informacije pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon (061) 321-255, faks 311-956.

NAROČILNICA

LJUBLJANA, SEPTEMBER 1994

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o)

..... izvod(ov) ROKOVNIK '95.

Naročeno pošljite na naslov: .....

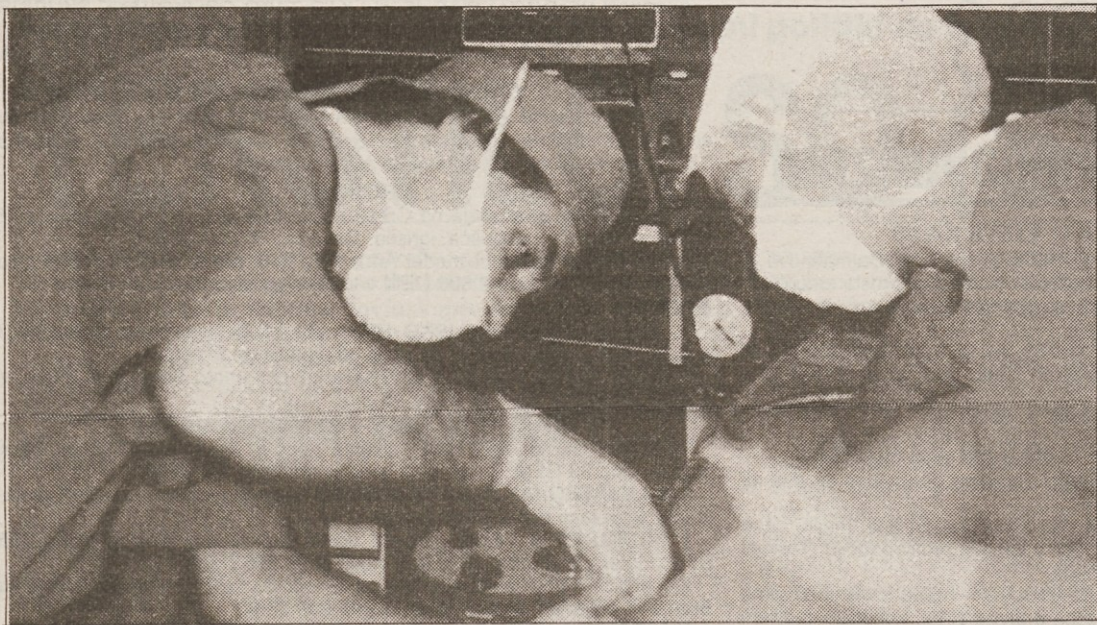
Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku po prednaroč. ceni
2. Želimo napis na ovitku – prilagamo besedilo napisa

Naročeno dne..... Žig Podpis naročnika

ODPRTO PISMO PREDSTAVNIKOM ZAVAROVANCEV V SKUPŠČINI ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

Sem članica Skupščine Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, izvoljena na predlog Zveze Svobodnih sindikatov Slovenije. Skupno je v Skupščini 25 predstavnikov zavarovancev, ki so jih razen sindikatov predlagali še upokojenci in invalidi. **Priznati moram, da sem v zvezi z njihovim delovanjem na zadnji seji Skupščine ogorčena ter jih javno pozivam, da povedo, v imenu koga so glasovali!**

Za kaj gre? Na seji sem vložila vrsto amandmajev v korist zavarovancev, pa me niti predstavniki zavarovancev niso podprli! Naj bom konkretna:

1. Skupščina je odločala o določitvi novih deležev plačila nekaterih storitev, ki se deloma krijejo iz obveznega zavarovanja. Z bistvenim znižanjem pokrivanja iz obveznega zavarovanja se nisem strinjala v celoti, saj le-to pomeni povečanje pokrivanja stroškov iz prostovoljnega zavarovanja (in s tem večjo premijo za naslednje leto za približno 30%) ter povečanje neposrednih doplačil posameznika.

Skupščina je ob podpori predstavnikov zavarovancev izglasovala predlagano znižanje deleža obveznega zavarovanja. Uskladili smo se na moj predlog le v eni točki. Kaj sklepi pomenijo? v letu 1995 bomo zavarovanci prispevali sami več za naslednje storitve:

- zoboprotetične storitve za odrasle za 29,31% več,
- očne pripomočke za odrasle ter zdravila z vmesne liste za 12,7% več,
- storitve zdraviliškega zdravljenja, ki ni nadaljevanje bolnišničnega, ter za prevoze, ki niso nujni, za 33,33% več,

- storitve v zvezi z zdravljenjem poškodb izven dela za 8,7% več,

- medicinski (hotelski) del oskrbnega dne pri zdraviliškem zdravljenju, ki je nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja, 50% več,

- specialistične in bolnišnične storitve pri zdravljenju bolezni, storitve nadaljevanja bolnišničnega zdravljenja v zdraviliščih 71,43% več,

- najzahtevnejše storitve, presaditve organov, zdravljenje v tujini 33,33% več.

2. K predlogu splošnih pogojev za prostovoljna zdravstvena zavarovanja sem predlagala, naj se pri priznanju bonusov (znižane premije) enako obravnavajo individualni in skupinski zavarovanci. Ker nisem uspela, so vsi, ki so se prostovoljno skupinsko zavarovali, kaznovani s tem, da se jim v primeru nekoriščenja uslug iz prostovoljnega zavarovanja ne priznava bonus.

3. V že navedenih pogojih prostovoljnega zavarovanja se nisem strinjala tudi s tem, da zavarovavec, ki zgubi delovno razmerje po lastni krivdi, ne more več upravljati ugodnosti iz skupinskega zavarovanja. Pri svojem predlogu sem imela v mislih tudi množico delavcev, ki jih v Območni organizaciji Svobodnih sindikatov Slovenije za Podravje zastopamo pred sodišči zaradi nezakonitega prenehanja delovnega razmerja. Njim bo krivdo ali ne določilo sodišče, pri prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju pa že kar Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije!

Vekoslava Krašovec, članica Skupščine ZZZS

ZDRAVJE PO MERI ŽEPOV

Namen države, da bi velik del bremena za pokrivanje socialnih pravic, zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja prevzela na pleča aktivnih zavarovancev, se uresničuje. Skupščina skupnosti Zavoda za zdravstveno zavarovanje je te dni v skladu s proračunskimi zahtevami za prihodnje leto zmanjšala obseg pravic, ki sodijo v obvezno zdravstveno zavarovanje, za 1,7 odstotka, obveznosti iz prostovoljnega dodatnega zavarovanja pa povečala za 30 odstotkov.

Pravica iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki si jih zagotavljajo zavarovanci po načelih solidarnosti in predstavljajo tiste stopnje zdravstvene varnosti, ki je zagotovljena vsem, se vedno bolj krčijo. Vse več teh pravic bo sčasoma prišlo v tako imenovano nadstandardno skupino, ki jo bo treba plačevati iz neto plač. Po prvotnih napovedih iz leta 1992, ko je bil zakon sprejet, naj bi se ta delež sredstev povečeval skladno s rastjo ekonomske moči prebivalstva. Znano pa je, da je ekonomska moč zaposlenih v povprečju dokaj nizka. Zato je toliko bolj nerazumljivo, zakaj so predstavniki zavarovancev na skupščini zavoda s takšno lahkotnostjo glasovali za zniževanje deležev obveznega zdravstvenega zavarovanja. Mogoče pa je krivda tudi sindikatov samih, ki niso dovolj poskrbeli za popularizacijo svojih predlogov.

Predlogi svobodnih sindikatov, ki so zagovarjali mišlejšo različico zmanjševanja deležev vrednosti storitev, ki

štejejo v obvezno zdravstveno zavarovanje, so namreč izzvenili v prazno. Skupščina zavoda postaja tako vse bolj avtomatični aparat za potrjevanje vladnih odločitev in državnega zbora, ki predvidevajo postopno zmanjševanje deleža bruto domačega proizvoda, namenjenega za obvezno zdravstveno zavarovanje, od ocenjenih 7,3 odstotka v letošnjem letu na okrog 7,1 v letu 1996.

Veka Krašovec, predstavnica svobodnih sindikatov iz Podravja, je predlagala kopicu amandmajev, a delegati, predstavniki zavarovancev, so jo podprli le v tistem, ki se nanaša na delež vrednosti ocesnih pripomočkov za odrasle in zdravila z vmesne liste. Njen predlog je bil 45 odstotkov, upravni odbor zavarovalnice je predlagal 30 odstotkov, po usklajevanju pa so se sporazumeli za 38 odstotkov.

Poleg 1,7 odstotka znižanih izdatkov za obvezno zdravstveno zavarovanje načrtuje zavarovalnica za prihodnje leto za 1,5-odstotno zmanjšanje bolniških dni, na račun

porabe zdravil naj bi prihranili 1,2 milijarde tolarjev. In kljub temu načrtujejo izgubo, finančno ministrstvo pa jim dolguje denar in zdaj obljublja, da bo pokrilo predvideno izgubo.

Od uveljavitve novega sistema leta 1992 so se prispevne stopnje za zdravstvo znižale že štirikrat. Pred dvema letoma je prispevna stopnja za zdravstvo znašala 7,3 odstotka, letos 7,1, prihodnje leto pa naj bi nanese 6,9 odstotka.

Bati se je, da se bo takšno zmanjševanje denarja poznalo tudi v kakovosti in dostopnosti zdravstvenih storitev. Enako raven zdravstvenih storitev kot v letošnjem letu naj bi zato v prihodnjem letu ohranili z zviševanjem premij. Jedro novosti na tem področju je ločitev prostovoljnih zavarovanj za doplačila v obveznem zavarovanju od drugih prostovoljnih zavarovanj in pa širjenje ponudbe dodatnih prostovoljnih zavarovanj. Tako pripravlja zavod v prihodnjem letu 10 različnih dodatnih zavarovanj, s katerimi bodo pokrili nekatere storitve, ki bodo izvzete iz obveznega zavarovanja. Res je, da smo zdaj skoraj vsi dodatno zavarovani, a nadstandardno so (in bodo) le tisti z najgloblji žepi.

Marija Frančeskin

Svetovni dan boja proti AIDSU – S KONDOMOM JE VARNEJE

Ne zatinkajte si oči, natakajte si kondome!

OKUŽBA Z VIRUSOM HIV JE SMRTNO NEVARNA!

BEDA V SLIKI

Paberkanje med ostanki

Slika: Sašo Bernardi

POKOJNINSKE RESNICE

Trditve, da so bili prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v letošnjem letu višji, kot bi morali biti, ker se je iz njih zagotavljal denar za izplačevanje pokojnin, priznanih po posebnih predpisih, ne držijo. Sredstva za ta namen (18 različnih vrst obveznosti npr. poslanske pokojnine – povprečno na upokojenca 86.104 SIT mesečno, izjemne pokojnine – 31.856 SIT povprečno mesečno na upokojenca) se namreč zagotavljajo iz državnega proračuna. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje od začetka letošnjega leta vsak mesec prejme po 1,266 milijarde SIT kot akontacijo za plačilo teh obveznosti. Mesečne akontacije so določene po predhodni oceni zavoda, ugotavlja ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

V prejšnjem obdobju je bilo drugače. Do leta 1989 je bila obveznost za pokojnine borcev NOV dolžna plačevati nekdanja federacija, potem pa jih je prevzela Republika Slovenija. Šele v letu 1992 je bilo z novim zakonom določeno, da se tudi druge pravice po posebnih republiških predpisih pokrivajo iz republiškega proračuna. Te obveznosti so se dejansko pričele poravnati v letu 1993, ko je republika izplačala zavodu na račun teh obveznosti preko 6,5 milijarde SIT in v letošnjem letu, ko bo

na račun akontacij obveznosti republike izplačanih zavodu preko 15 milijard SIT. Republika se je zavezala, da bo zavodu poplačala tudi valorizirano razliko obveznosti za čas od leta 1989 dalje. Te obveznosti, ki znašajo nekaj več kot 20 milijard SIT, bo republika poplačala zavodu v naslednjih štirih letih.

Po podatkih, s katerimi razpolagamo, ne moremo ugotoviti, da znašajo posebne pravice, ki jih po posebnih predpisih lahko pridobijo nekatere skupine zavarovancev, 21% skupnih odhodkov pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Po zahtevkih, ki jih je predložil Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, namreč v letošnjem letu znašajo približno 16 milijard SIT, kar v skupnih letnih odhodkih zavoda, ki bodo presegli 260 milijard SIT, predstavlja približno 6 odstotkov.

Te posebne pravice so bile izrecno potrjene v ustavnem zakonu, ki je bil sprejet ob razglasitvi slovenske neodvisnosti l. 1991. Gre za pravice, ki so bile določene z zakoni. Pravna država zakone spoštuje, spreminja pa po postopku, ki je predpisan. Doslej nobena parlamentarna stranka ni vložila predloga za spremembo teh zakonov.

Velja še dodati, da izmed 432.211 upokojencev (podatek

oktober 1994) v Sloveniji 9221 upokojencev ali 2,1% vseh prejema večjo pokojnino kot 100.000 SIT, 281 upokojencev pa prejema večjo pokojnino kot 160.000 SIT. Med 9221 upokojenci je 90% starostnih pokojnin. Med tistimi, ki imajo do 60.000 SIT pokojnine, je starostnih le 55 odstotkov.

Novoletni paketi za otroke

(1) PAKET ZA OTROKE, STARE DO 3 LETA

Paket sestavljajo ŽOGA ROPOTULJA, ROKICA-NOGICA IZ GUME, MEDVED IZ GUME, STONOGA IZ BLAGA IN SLADKARIJE

cena 3.500 SIT + 5% p. davek

(2) PAKET ZA OTROKE, STARE 3-5 LET

ZA PUNČKE
- POVARVANKA
- BARVICE
- FLOMASTRI V AVTU
- SLADKARIJE
- Plišasti Zajček
- STONOGA IZ BLAGA
CENA 3.500 SIT + 5% p. davek

ZA FANTKE
- POBARVANKA
- BARVICE
- FLOMASTRI
- AVTO FERRARI
- AVTOZOOMER
- SLADKARIJE
CENA 3.500 SIT + 5% p. davek

(3) PAKET ZA OTROKE, STARE 5-7 LET

ZA DEKLICE
- KNJIGA DEŽELICA PIMPAN
- POBARVANKA
- 12 FLOMASTROV
- KOLEBNICA
- STONOGA IZ BLAGA
- SLADKARIJE
CENA 3.800 SIT + 5% p. davek

ZA DEČKE
- KNJIGA MORJANKA
- POBARVANKA
- 12 FLOMASTROV
- KOLEBNICA
- AVTO FERRARI
- SLADKARIJE
CENA 3.800 SIT + 5% p. davek

ORGANIZIRAMO VAM TUDI LUTOVNO PREDSTAVO Z ZNANO PRAVLJČARKO. CENA 55.000 SIT. ZA VSA DODATNA POJASNILA IN DOGOVORE NAS POKLIČITE PO TELEFONU 133-52-55.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... kom paketa (1)

..... kom paketa (2) – za punčke

..... kom paketa (2) – za fantke

..... kom paketa (3) – za deklice

..... kom paketa (3) – za dečke

Naročamo lutkovno predstavo za ..... (datum).

Naročeno pošljite na naslov: .....

Ulica, poštna št., kraj: .....

Ime in priimek podpisnika: .....

Številka žiro računa: .....

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

Naročeno dne: ..... Žig ..... Podpis naročnika

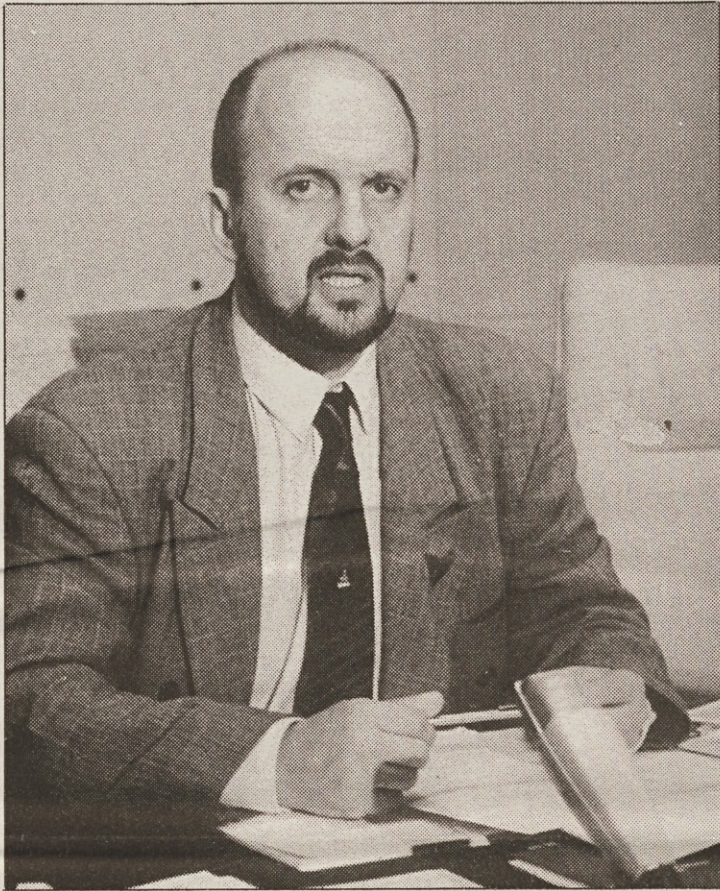
Zmago Jelinčič v pogovoru za DE:

CERKEV NIMA NOBENE PRAVICE DO GOZDOV

»Pred sprejetjem zakona o denacionalizaciji smo slišali izjave, da Cerkev ne bo zahtevala nekdanjih veleposestev in gozdov, zdaj se kopičijo zahtevi po vrnitvi nacionaliziranega, in ko bodo zbrani vsi, bomo lahko empirično ugotovili, da Cerkev zahteva nazaj vse« (S. Hribar; Zaustaviti desnico, Delo, 18. april 1992). Spomenkina ugotovitev je bila naravnost preroška. Iz podatkov, ki prihajajo na dan vsak dan, je razvidno, da Cerkev resnično zahteva nazaj prav vse. Toda s kakšno pravico?

Medtem ko javnost to vprašanje še kako muči, se politična in sodna oblast vedeta, kot da ju to sploh ne zanima. Celotno več, oblast se do Cerkve vede, kot da bi bila ta država v državi, če ne celo tako, kot da bi bila Republika Slovenija neke vrste podružnica Rimskokatoliške cerkve na Slovenskem. Eden redkih, ki se je odkrito postavil po robu cerkveni pogoltnosti nad »premoženjem slovenskega naroda«, je prvak Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelinčič. O tem zgovorno pravi poslansko vprašanje, ki ga je v imenu SNS podpisal vodja njene poslanske skupine Rafael Kužnik, v teh dneh pa tudi protest območnih odborov SNS iz Radovljice, z Bleda in Bohinja, v kateri najostreje protestirajo proti »podarjanju slovenskih gozdov na Pokljuki, Mežakliji in Jelovici katoliški cerkvi«.

Zmago Jelinčič je v pogovoru za DE dejal, da Cerkev izkorišča predvolilni čas, v katerem naj bi se izpeljalo to darovanje in ne vračanje brez javnega rompompoma. Jelinčič je bil glede te, zanj zelo sporne formulacije, popolnoma jassen: »Cerkev se je pri-

Zmago Jelinčič: »Katoliška cerkev v Sloveniji ni naša avtokefalna cerkev, temveč zgolj vatikanska izpostava...«

Cerkev – največji kapitalist

»...Bili so člani nekdanje ZKS ali celo člani centralnega komiteja, kakor npr. g. Slivnik, ki med drugim izjavi, da pri nas desnice sploh ni, ker pač še nimamo sloja kapitalistov, pri tem pa pozablja, da bo Cerkev vsak hip po zakonu o denacionalizaciji največji slovenski kapitalist, in spregleda, da je prav takšen zakon o denacionalizaciji v parlamentu sforsiralo trdo jedro Demosa – torej desnica že obstaja in se skuša prav prek oblasti in države etablirati in ekonomsko utrditi.« (S. Hribar: Ne s sovražstvom, Delo, 9. maj 1992.)

lepila na zakon o denacionalizaciji in uporablja termin vračanja po krivici odvzetih gozdov in posesti, vendar ta ne ustreza resnici oziroma dejanskemu pravnemu stanju. Pogledajmo zakaj. Cerkev je vse svoje veleposesti izgubila že v nekdanji habsburški monarhiji, natančneje za časa Franca Jožefa oziroma Jožefa II., potem pa tudi z zemljiško obvezo 7. 9. 1948. Takratna

avstrijska država je od Cerkve na njenem ozemlju odkupila vse gozdove in posesti, obdržala je lahko le 'ohišnice'. Iz tega premoženja se je oblikoval tako imenovani cerkveni sklad, iz katerega je avstrijska država črpala denar za pokojnine, invalidnine itd. Ime tega sklada se je obdržalo tudi v Kraljevini Jugoslaviji. Po udarjam pa, da je to ime – cerkveni sklad – zgolj odraz njegovega nastanka, kar pomeni, da Cerkev v njem ni imela popolnoma nobene vloge.

Cerkev se seveda s to potezo nekdanje avstrijske države nikoli ni strinjala. Kot pa je razvidno iz njene dvatisočletne zgodovine, zna tudi potrpežljivo čakati na svoj trenutek. Tega je prvič dočakala leta 1939, ko je tedanji kandidat za ministrskega predsednika Kraljevine Jugoslavije dr. Korošec za podporo Cerkve podpisal banski odlok, po katerem je Cerkev ta fond oziroma zaklad dobila v dar. Žal tega odloka še nisem našel, ga bom pa gotovo neke izvirale. Povdati pa moram, da odlok nikoli ni začel veljati, saj ni bil nikoli potrjen oziroma ratificiran, ker je prej prišla druga svetovna vojna. Sedanji cerkveni zahtevi za vrnitev 'odvzetega' premoženja so torej čista zloraba zelo vprašljivega in pravno neveljavnega akta.

Drugi pomemben razlog, zaradi katerega Cerkev ne more biti denacionalizacijski upravičenec, vidi prvak Slo-

Novе krivice

Več kot zanimivo je, da Zmago Jelinčič spodbija legitimnost zakona o denacionalizaciji podobno kot prof. Bajt. Razlika je le v tem, da Bajt svoje kritične pomisleke glede tega zakona utemeljuje z ekonomskimi argumenti, Jelinčič pa z zgodovinskimi. Takole pravi: »V postopku denacionalizacije bodo dobili nazaj razne objekte, tovarne in hiše ljudje, ki so to že zdavnaj prej izgubili. Vendar ne z nacionalizacijo, kot bi kdo mislil. Vse to bogastvo oziroma vsaj 80 odstotkov, ki je zdaj predmet denacionalizacije, je bilo na hipotekah bivše banke Slavije, ki so jo Nemci likvidirali v začetku druge svetovne vojne. Če bi se kako dokopali do njenih arhivov, bi videli, da »lastnina« tistih, ki jo zahtevajo zdaj nazaj, sploh ni bila njihova lastnina, temveč lastnina banke oziroma množice majhnih vlagateljev in varčevalcev. Kdo torej danes lahko reče, da z zakonom o denacionalizaciji popravljamo krivice? Prav nasprotno, ta zakon hudičevo malo popravlja stare krivice, temveč veliko več ustvarja nove.«

venske nacionalne stranke v samem zakonu o denacionalizaciji in v nekaterih pravnih dejstvih, ki so, zgolj pogojno rečeno, nerazčiščena. »Cerkev v Sloveniji je po ustavi ločena od države. Problem, ki ga vidim, pa je v tem, da Rimskokatoliška cerkev ni naša avtokefalna cerkev, temveč zgolj izpostava Vatikana. V pravnem jeziku bi to lahko pomenilo, da ni domača, temveč tuja pravna oseba, ki pa po zakonu o denacionalizaciji ne

Poslanska skupina Slovenske nacionalne stranke

Ljubljana, 23. 11. 1994

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Zadeva: POSLANSKO VPRAŠANJE

Slovenska nacionalna stranka najostreje protestira proti podarjanju slovenskih gozdov na Pokljuki, Mežakliji in Jelovici katoliški cerkvi in s tem v zvezi postavlja poslansko vprašanje vladi ter ministrstvu za kulturo in ministrstvu za kmetijstvo.

Obenem tudi najostreje protestiramo proti napačno uporabljeni besedi »vračanje« gozdov, saj nikakor ne more iti za vračanje nekega premoženja, ki ga je cerkev odprodala takratni državi Avstriji ob zemljiški odvezi 1848. leta. Banski odlok, ki naj bi ga dr. Korošec napisal in izdal 1939. leta, pa ne more biti zavezujoči akt, saj ni bil ne potrjen ne ratificiran in gre zgolj za zlorabo zelo vprašljivega in pravno neveljavnega akta.

V imenu slovenskega naroda ne moremo dovoliti tavnine narodovega premoženja, s katero naj bi slovenske gozdove podarili tuji pravni osebi, saj rimokatoliška cerkev s sedežem v Vatikanu nedvomno je.

V zvezi s tem postavljamo naslednja vprašanja:

1. Ali je ustrezna komisija za denacionalizacijo raziskala dejstva o tem, s kakšno pravico oziroma na kakšni pravni in dejanski podlagi naj bi katoliška cerkev pridobila te gozdove?

2. Po čigavem sklepu in po katerem veljavnem in objavljenem pravnem aktu je bilo podarjanje slovenskih gozdov cerkvi utemeljeno?

3. S čigavim dovoljenjem izvaja katoliška cerkev v teh gozdovih velike investicije brez gospodarskega načrta in tako uničuje gozdove in s tem izničuje dosedanje dobro gospodarjenje z našimi slovenskimi gozdovi?

4. Zakaj ti gozdovi niso v državni lasti?

5. Občina Radovljica ne sme odločati o usodi črnih gradenj v Triglavskem narodnem parku; zakaj torej zoper posege katoliške cerkve ničesar ne ukrene uprava Triglavskega narodnega parka?

Rafael Kužnik

sproži,« poudarja Zmago Jelinčič.

Glede tistega 14. člana zakona o denacionalizaciji pa je Jelinčič povedal, da ga je v zakon vtaknil bivši minister Rajko Pirnat na pritisk tedanjega predsednika vlade Lojzeta Peterleta oziroma pravovernih Demosovih strank, ki so z njim hotele Cerkvi nekam zlesti.

Zahtevo po takšnem členu v zakonu pa so Peterletu posredovali »tabeli« iz Argentine in Amerike oziroma Bernik in Kremžar. Ta zakon je torej po svoji vsebini, kot pravi Zmago Jelinčič, docela revolucionarni akt, ki mu je botroval beli revanšizem. To pa kar samo po sebi kliče po njegovih spremembah, saj v nasprotnem primeru ni izključeno, da se zaradi njega komu v Sloveniji ne bi 'strgalo'. Zmagu Jelinčiču še posebej ne gre v glavo, kako lahko na tak, nepravilen način zahteva nazaj gozdove in posesti Cerkev, ki do njih nima nobene zgodovinske niti pravno utemeljene pravice.

Ivo Kuljaj

VELEUMNI VITEZI ZA SLOVENIJO UBOŽNO

Ali se v Evropo in še zlasti v našo deželo na južni strani Alp vračajo časi vitezov? To je vprašanje, ki se kar samo od sebe zastavlja vsem, ki so imeli pred dnevi v slovenskih časnikih srečo in čast prebrati, da so slovenskega premiera dr. Janeza Drnovška na gradu Clos de Vougeot pri Dijonu v Franciji ob prisotnosti 600 odličnikov iz vse Evrope in Amerike povzdignili v viteški red »Kolegij slavni«. Čeprav so v davni preteklosti hrabre viteze ustoličevali v največji tajnosti, je tokrat javnosti to le uspelo izvedeti, saj je vse skupaj časnikarjem »izdala« premierova tiskovna predstavnica. Še en dokaz več, da gre do izdaje usodnih skrivnosti in ženske običajno pač skupaj?

Vendar pa se človek ob vsem tem nehoti vpraša, ali je zgodba resnična ali pa je premierova predstavnica za tisk pokazala takšno nadarjenost za sestavljanje zgodb kakor slavni Miquel de Cervantes Savedra, ki je napisal roman o don Kihotu, tem slavnem vitezu z eno samo napako: čeprav je živel za vzvišene vrednote in cilje viteštva, jih v življenju ni mogel uresničiti, ker se je rodil nekaj stoletij prepozno.

Don Kihot je bil tako zagledan v svoje »viteško poslanstvo«, s katerim je služil svoji največji ljubezni Dulcineji Toboški, da je tu in tam spregledal tudi nekatera manj pomembna dejstva iz realnosti. Tako je mlin na veter, s katerim se je spopadel, zamenjal za sovražne velikane, preprosto kmetico je zamenjal za svojo izvoljeno princeso, v menihih kapucinarjih pa je prepoznal sovražnike. V zanikrnih gostilnah, kjer so ga sprejeli kakor viteza, pa je videl najlepše gradove, da o tem, da je tudi vaške lahkoživke soznal za

princeske, niti ne govorimo. Še posebej zanimivo pa je, da Dulcineja Toboška sploh ni vedela, da je don Kihot s svojim oprodrom Sančem Pansom njen zaščitnik in da se po daljnih deželah bojuje za njeno čast in slavo. Kdo ve, kako srečno bi živela, če bi ji bilo to znano?

V Slovenijo se, kakor kaže, ne vračajo samo časi zgodnjega kapitalizma (tako bi lahko sodili po plačah in grobem izkoriščanju delavcev in vseh zaposlenih), pač pa tudi viteštvo iz časov fevdalizma. Očitno gremo torej z velikimi koraki naprej v Evropo, vendar skozi več stoletij stara zadnja vrata...

Vse kaže, da se naši sodobni vitezi neutrudno borijo po tujih deželah za čast in slavo svoje izvoljenke Slovenije Ubožne, pri tem pa ni še nihče obubožal – prej nasprotno. Res pa je tudi, da tako kakor Dulcineja Toboška tudi Slovenija Ubožna niti ne ve, koliko slavni vitezov se po vsem svetu bori za njeno blaginjo.

Tako kakor vitezi v časih Miguela de Cervantesa Savedre pa tudi novodobni vitezi tu in tam izgubijo občutek za realnost: prav malo vedo o težavah in stiskah prelabo plačanih delavcev, zato pa se v čast svoje izvoljenke tem raje spopadajo z različnimi mlini na veter oziroma aferami.

Ko se je don Kihot s svojih slavni pohodov vrnil domov, ga je v zadnjem trenutku srečala pamet – vendar je bilo za to, da bi kaj ukrenil, že prepozno. Sam Bog nam pomagaj, da se zgodovina slavne viteštva ne bi ponovila tudi pri nas! Le kdo se bo potem še boril za Slovenijo Ubožno!?

Miha Ropar

NE DOVOLIMO TATVINE NARODOVEGA PREMOŽENJA!

Območni odbori Slovenske nacionalne stranke iz Radovljice, z Bleda in Bohinja najostreje protestiramo proti podarjanju slovenskih gozdov na Pokljuki in Jelovici katoliški cerkvi.

Najostreje protestiramo tudi proti napačno uporabljeni besedi »vračanje gozdov«, saj nikakor ne more iti za vračanje nekega neobstoječega premoženja, ki ga je cerkev odprodala takratni državi Avstriji ob zemljiški odvezi 1848. leta. Banski odlok, ki naj bi ga bil dr. Korošec napisal in izdal 1939. leta, pa ne more biti zavezujoči akt, saj ni bil ne potrjen ne ratificiran, in gre zgolj za zlorabo zelo vprašljivega in pravno nekompetentnega akta.

Protestno izjavo naslavljamo dr. Janezu Drnovšku, predsedniku vlade Republike Slovenije, občinski komisiji za denacionalizacijo v Radovljici, ministrstvu za kulturo, ministrstvu za okolje in prostor, ministrstvu za finance in obenem sporočamo, da bo poslanska skupina SNS v državnem zboru RS še danes vložila poslansko vprašanje o tej temi.

Podpiramo slovenski narod, ki ne dovoli tavnine narodovega premoženja in ki je proti temu, da se slovenski gozdovi poklonijo tuji pravni osebi, kar rimokatoliška cerkev s sedežem v Vatikanu nedvomno je.

Poleg tega katoliška cerkev izvaja velike investicije in tako uničuje gozdove ter s tem izničuje dosedanje dobro gospodarjenje z gozdovi. Zahtevamo, da slovenski gozdovi ostanejo slovenska last in zlasti gozdovi znotraj Triglavskega narodnega parka v državni lasti. Cerkev naj skrbi za duše, za gozdove bo skrbel slovenski narod sam.

V zvezi s tem postavljamo naslednja vprašanja:

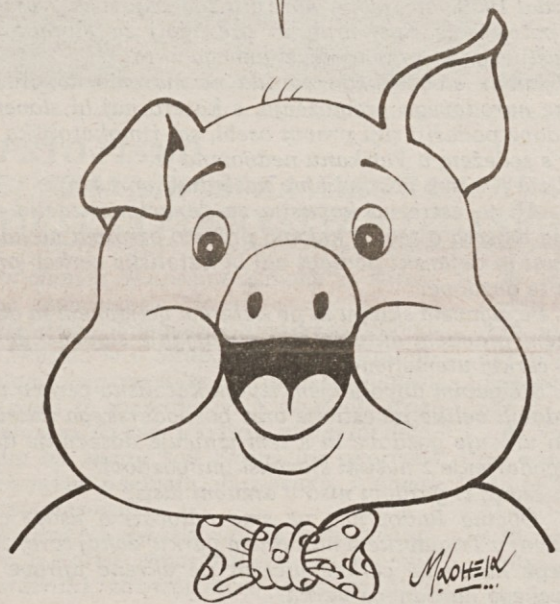
1. Ali je ustrezna komisija za denacionalizacijo raziskala dejstva o tem, kako je katoliška cerkev pridobila te gozdove?

2. Kakšno je stališče državnega zbora, ministrstva za kulturo in uprave Triglavskega narodnega parka do mnenja, da naj bi bilo ozemlje znotraj Triglavskega narodnega parka v čimvečji meri v državni lasti oziroma zagotovljeno javno dobro? Ali ne bi bilo glede na dejstvo, da občina Radovljica ne sme odločati o usodi črnih gradenj v Triglavskem narodnem parku, logično, da bi tudi o usodi parkovnih gozdov odločali na državni ravni?

Stanislav Perc, podpredsednik območnega odbora Radovljica

KRVNO SORODSTVO

KO BOM VELIK, BOM POSLANEC!

Humoreska

Predvolilno vzdušje

No, zdaj pa imamo volitve! smo spodbodli tovariša Neposrednega proizvajalca raznih strok, ki je kot navadno izvolil svoj prostor za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in počasi pil svoje pivo. »A ja!?« je povsem neprizadeto odvrnil. ...»A ja!? Zakaj pa?« ...»Nahajate se zato, ker so to prve volitve v nove občine. Zdaj samo še recite, da ne boste šli volit...«

Peterletovo sorodstvo

Lojze Peterle, predsednik SKD, je med obiskom na Dunaju izjavil, da v slovenskem parlamentu obstaja koalicija nekdanjih komunistov, levih nacionalistov in liberalnih demokratov, ki so prav tako v krvnem sorodstvu z nekdanjimi komunisti. Pozabil pa je pojasniti, kaj v vladi te nacionalkomunistične koalicije dela slovenska krščanska demokracija, ki je doslej po njegovih besedah žela tako »lepe uspehe«.

minister, je v tednu pred lokalnimi volitvami z vsemi kanoni usekal po grdih Italijanih ob njihovem ponovnem vetu na naše vključevanje v Evropsko unijo. Drnovšek jim je zažugal z neodvisno komisijo evropskih strokovnjakov, z grožnjo z razpravo v Svetu Evrope o položaju slovenske manjšine v Italiji in s pozivom, naj naši zahodni sosede javno predstavijo svoje zahteve do Slovenije. Ker je predsednik LDS hkrati tudi dejal, da bo Slovenec predlagal, naj se o utemeljenosti teh zahtev odločijo na referendumu, je dal s tem Italijanom jasno vedeti, da strelja s praznimi naboji. Njegovo žuganje je jemat z golj kot predvolilno trgovino, v kateri je skušal neutralizirati diplomatske neuspehe vlade, ki jo vodi. V nasprotnem primeru bi moral Slovencem predvsem pojasniti, kdo je bil tisti, ki je v Sloveniji odločil, da se gremo pogajati z Italijani, kot tudi to, o čem smo se bili pripravljati pogajati. Peterle namreč ni odhajal na zasebne pomenke z Italijo.

Kocijančičeva naivnost

Janez Kocijančič, predsednik Združenje liste, je na protest 35 podpisnikov iz tujine proti neki njegovi prejšnji izjavi, poudaril, da se ne da dobiti nobene vojne - ne dejansko ne moralno - čez petdeset let. O, ti naivnosti, koga od teh »borcev« pa sploh dandanašnji zanima takšna zmag? Od dejanskih in moralnih zmag so veliko bolj v igri otipljivejši reči. Denimo: izenačitev statusa domobrancev in partizanov, nacionalizirano premoženje, desetisoče hektarov »cerkvenih« gozdov, kapital itd. Ko si bodo priborili vse to, bodo z lahkoto zmagali tudi dejansko in moralno. Konec koncev se je treba vprašati, kaj je bilo tisto, kar jih je sililo v kolaboracijo. Morala prav gotovo ne!

Drnovškovi naboji

Dr. Janez Drnovšek, predsednik slovenske vlade in začasni zunanji

Horoskop

Brezupen primer

V moderni španski zgodovini je nadvomno eno najpomembnejših vlog igral španski general in politik Francisco Bahamonde Franco (rojen 4. decembra 1892). Že od otroških let je bil zaljubljen v nekdanjo veličino Španije, veličino, ki je ravno v njegovih otroških letih doživela smrtni udarec. Mladi Franco je možnost sodelovanja pri obnovi njene nekdanje veličine videl v vojaški karieri, zato se je odločil za vojaško šolo. Po končani kadetnici je bil kot mlad oficir poslan v Španski Maroko, zadnji košček nekdanjega imperija, »v katerem sonce nikoli ne zaide«. Zagrizeno vojskovanje in vojaška spretnost v bojih z upornimi arabskimi plemeni so mu prinesla velik ugled v vojski in tudi naglo napredovanje v generala. Postal je najmlajši evropski general po Napoleonu. S padcem monarhije leta 1931 se je njegova kariera zamajala, saj kot zagrižen monarhist ni užival zaupanja nove vlade. Vendar mu je še uspelo obdržati visoke funkcije v vojski, nekaj časa je bil celo načelnik generalštaba. Ko pa so leta 1936 prišli na oblast levičarji, je bil poslan na precej nepomembno mesto na Kanarske otoke in jih brez dovoljenja oblasti sploh ni smel zapustiti. Ob uporu konservativnih sil proti levičarski oblasti je Franco odpotoval v Maroko, kjer je užival velik ugled in prevzel poveljstvo nad tamkajšnjimi uporniški četami ter jih z nemško pomočjo prepeljal v Španijo. Tako je postal eden glavnih vodij upora. Z spretnim manevriranjem v vodstvu upora se je uspel prebiti na vodilno mesto in po zmagi v državljanski vojni postal diktator Španije. Čeprav se v drugo svetovno vojno ni neposredno vmešal, je svojim nemškimi zaveznikom iz državljanske vojne pomagal s prostovoljci, surovinami, tudi informacijami, po vojni pa z zatočiščem za poražene naciste. Zato je bila Španija tudi na »črni listi« zmagovalk iz druge svetovne vojne in v politični in gospodarski izolaciji. S sklicevanjem na nacionalna čustva je Franco kljuboval izolaciji. Razvoj hladne vojne pa je pripeljal do tega, da je Španija postala pomembna, in izolacije je bilo na mah konec. Franco je za državno obliko Španije po svoji smrti določil ustavno monarhijo in princa Juana Carlosa za novega kralja. Tudi to se mu je posrečilo. Po Francovi smrti leta 1975 je Španija postala ustavna monarhija. V bojih v Španskem Maroku je bila navada, da je ranjene vojake pregledal zdravnik. Lažje ranjene je določil za zdravniško oskrbo, zelo hudo ali smrtno ranjene pa so pustili kar umreti. V nekem spopadu je bil ranjen tudi Franco. Zdravnik ga je označil za »brezupen primer« in se hotel odpraviti naprej. »Brezupni primer« pa se z diagnozo ni strinjal in ga je z revolverjem prepričal, da jo je spreminil. Franca so prepeljali v bolnišnico in je kljub »brezupni rani« ostal živ.

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Še nič snega

Devetindvajsetega novembra se je začela meteorološka zima. Kdaj se v resnici začne nov letni čas, vidimo vsakič sproti, ko ga začne vreme upoštevati. Toda zima ima več obrazov! Ni le sneg in mraz, veter in led! Zima so tudi kratki dnevi, megla, oblačno vreme, ko nam tudi podnevi svetijo luči v stanovanjih.

Stari ljudski izreki o vremenu se pozimi nanašajo predvsem na vreme spomladi in poleti. Poizkušali so predvidevati, kakšna bo prihodnja letina. Tudi včasih so poznali spremenljivo zimsko vreme z odjugami: »Zimska odjuga in fantovska objuba nič ne veljata.« Če bo decembra mrzlo, bo zima še trajala: »Ako se zmrznila grudna ne odtaja, še prosinca hujši mraz nastaja.«

Mraz seveda ne pomeni hkrati tudi snežene zime! Snega je več vrst. Pri temperaturi okoli ničle lahko sneži tako močno, kot da bi ga kdo z lopato metal od tam gor. Če pa je bolj mraz, so snežinke drobnejše, pa tudi količina snega, ki zapade, je manjša. Čim hladnejši je zrak, manj vode lahko vsebuje, zato jo lahko tudi manj »izpade«. Je pa najlepše, če pade sneg na zmraznjeno zemljo, brez dežja in brozge. Zaenkrat pa se nam ni bati ne pršiča ne južnega snega! Kako dolgo še?

Table with 10 columns and 10 rows containing various words and their corresponding letters for a crossword puzzle. Includes a small map of Slovenia.

Nagradna križanka št. 53.

Rešeno križanko nam pošljite do 13. decembra 1994 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 53. Nagrade so 5.000, 3000 in 2000 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 51

ABLAKTACIJA, KRANILOGIJA, TIPALKA, ONAN, UA, LASTA, GRK, SANDI, IRSKA, ČARDA, ANITA, KIMON, EROT, ROŽ, OZALI,

PETROPOLIŠ, BRINETA, TIVOLI, AG, AONI, ALKA, IVANOVO, LČ, KARMA, TREB, BAR, JIG, RAA, MAAS, MOMD, ATRANS, POR, TRAJNA, EBRO, KAŠČA, ORKAN, VAIL, ISTAR, PRAHA

Izbrani reševalci nagradne križanke št. 51

Križanko pripravil.

- 1. Peter Selak, Novomeška 12, 68310 Šentjernej
2. Miran Dobovišek, Krekova 12, 62000 Maribor
3. Štefan Ratzresen, Dvorakova 12, 62000 Maribor
Nagrade bomo poslali po pošti.

